

Komárom-Esztergom vármegye

Integrált Területi Programja 2021-2027

3.0 verzió

TOP-1.5.1-20-2020-00004

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Cím	Komárom-Esztergom Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027
Verzió	3.0
Vármegyei közgyűlési határozat száma és dátuma	48/2021 (VI.16.); 50/2022 (IV.28.) .../2023.(III.09.)
Kormánydöntés határozatszama / IH jóváhagyó levél iktatószáma és dátuma:	1658/2021.(IX.24.) Korm. határozat 1086/2022 (II.23.) Korm. határozat
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	Komárom-Esztergom Vármegye

ITP felelős szervezet:	Komárom-Esztergom-Vármegye Önkormányzata
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	Popovics György vármegyei közgyűlés elnöke
ITP felelős szervezet címe:	2800 Tatabánya, Fő tér 4.

Tatabánya, 2023.03.09.

Tartalomjegyzék

0. Verziókövetés	6
1. Integrált Területi Program (ITP 2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz	6
1.1. Az ITP célja és tartalma.....	6
1.2. Az ITP kapcsolódása a megyei területfejlesztési koncepció és program céljaihoz.....	7
1.3. Az ITP által kijelölt stratégiai célterületek és célkitűzések, összefüggések, kapcsolódások ...	9
1.4. A területfejlesztési koncepció és program által feltárt megyei fejlesztési hiányosságok	13
1.5. Az ITP kapcsolódása az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióhoz.....	15
1.6. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása	15
2. A vármegye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	17
2.1. Vármegyehatáron átnyúló együttműködések.....	17
2.2. Ágazati programok, stratégiákhoz való kapcsolódás	19
2.3. A vármegye országhatáron átnyúló együttműködései	20
3. A vármegye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	21
3.1. Város-vidék kapcsolatrendszer Komárom-Esztergom vármegyében.....	21
3.1.1. Várostérségek, agglomerációk - térszervező települések	22
3.1.2. Vidéki térségek	23
3.2. Közlekedési tengely mentén elhelyezkedő településegységek.....	24
3.3. A 290/2014.(XI.26.) Kormányrendelet alapján kedvezményezett eljárás	25
3.4. Együtt kezelendő térségek	26
3.4.1. Duna mente komplex beavatkozást igénylő térség	26
3.4.2. Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ térsége.....	26
3.4.3. Turisztikai térségek.....	26
3.5. Kiemelt városok	27
3.5.1. <i>Tatabánya megyei jogú város</i>	28
3.5.2. Esztergom megyei jogú város.....	29
3.5.3. A kiválasztás indokai.....	29
4. Az ITP 2021-27 fejlesztési célterületeinek kijelölése – a megyei forrásfelhasználási módok	30
4.1. Stratégiai fejlesztési célterületek	33
4.1.1. A Városhálózati csomópont és településegységek (T1)	34
4.1.2. A komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	36
4.1.3. Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)	39

4.2.	Fejlesztési cél: aktív turizmus fejlesztése	41
4.3.	ERFA-rendelet alapján lehatárolt fenntartható városfejlesztés célterületek.....	41
4.4.	Tervezett kiemelt kedvezményezettek által koordinált fejlesztések kerete.....	44
4.4.1	Vármegyei önkormányzat	44
4.4.2.	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	47
4.4.3.	Tankerületi Központok	47
4.3.4.	Kiemelt kedvezményezettek által koordinált fejlesztések kerete (m Ft)	48
4.4.	Forrásallokáció TOP prioritásonként, intézkedésenként és célterületenként, a fenntartható városfejlesztés településeire és a kiemelt kedvezményezettekre (Ft).....	49
4.5.	Forrásallokáció: a TOP Plusz intézkedésekhez tartozó felhívásokra allokált megyei források célterületenként (Ft).....	50
4.6.	Visszahulló, fennmaradó források kezelése	51
4.6.1.	Fennmaradó, visszahulló források kezelése a célterületeken.....	51
4.6.2.	Fennmaradó, visszahulló források kezelése a kiemelt városokban	51
5.	Projektkiválasztás és településdifferenciálás.....	51
5.1.	A projektkiválasztás alapelvei a TOP Plusz intézkedései alapján	51
5.2.	Élhető vármegye prioritás	52
5.2.1	Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	52
5.2.2.	Élhető települések (TOP PLUSZ 1.2.1)	52
5.2.3	<i>Szociális városrehabilitáció .....</i>	55
5.3.	Klímabarát vármegye	56
5.3.1	<i>Önkormányzati középületek energetikai korszerűsítése (TOP_Plusz 2.1.1).....</i>	56
5.4.	Gondoskodó vármegye.....	57
5.4.1.	<i>Vármegyei és térségi fejlesztések .....</i>	57
5.4.2.	<i>Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA) .....</i>	58
5.5.	Versenyképes vármegye.....	60
5.5.1.	<i>Helyi gazdaságfejlesztés .....</i>	60
5.5.2	<i>4 és 5 számjegyű utak fejlesztése .....</i>	61
5.5.3	<i>Helyi és térségi turizmusfejlesztés .....</i>	61
5.5.4	<i>Aktív turizmus fejlesztése.....</i>	62
6.	A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-27 dokumentummal.....	62
6.1.	A felhívás és a kiválasztási eljárásrend	63

6.2.	Támogatási kérelem benyújtásának folyamata.....	64
6.3.	A döntés-előkészítés folyamata	64
6.4.	A döntéshozatal folyamata	65
6.5.	Komárom-Esztergom vármegye által alkalmazott Területi Kiválasztási Kritériumok.....	68
6.6.	A TOP Plusz intézkedéseinek és a Területi Kiválasztási Kritériumaink összefüggése	74
6.7.	Az Irányító Hatóság által meghatározott területi kiválasztási rendszer kritériumai	75
7.	Az ITP 2021-27 monitoringja és indikátorvállalásai	76
8.	Az ITP 2021-27 ütemezése (Mrd Ft)	83
9.	AZ ITP 2021-27 monitoringja	84
10.	Mellékletek.....	85
10.1.	melléklet: Célterületekhez tartozó települések listája	85
10.2.	melléklet: Területi prioritással, intézkedések célterületeivel érintett települések	86
10.3.	melléklet: Települések differenciálása	87
10.4.	melléklet: Forrásallokáció	88
10.5.	melléklet: A turizmusfejlesztés elvei és fókusz területei 2021-2027 között.....	89
10.6.	melléklet: Kerékpárhálózat fejlesztés (Kivonat a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Programból).....	91
10.7.	melléklet: Táblázat és ábrajegyzék	92

0. Verziókövetés

Jelen tervdokumentum Komárom-Esztergom vármegye Integrált Területi Programja (2021-2027) 3.0-ás változata, ami a 2021-2027-es Európa Uniós fejlesztési ciklusra szóló Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) vármegyére eső keretének felhasználását szabályozza.

Jelen dokumentum az Európai Bizottság által 2022. december 22-én a C(2022) 10008 számú határozattal elfogadott TOP Plusz Operatív program alapján készült el.

A tervdokumentum a 48/2021 (VI.16.) vármegyei közgyűlési határozattal és a 1658/2021.(IX.24.) Korm. határozattal elfogadott előzetes ITP 2. sz. módosítása, ami az időközben bekövetkezett változásokat is tartalmazza. Az 1. sz. módosítást elfogadó közgyűlési határozat száma: 50/2022.(IV.28.). A változás elsősorban a program megvalósítást finanszírozó forrásokat, azok struktúráját érinti a többletforrások és az új intézkedések, beavatkozások megjelenésével. Jelen 3.0-ás dokumentum tartalmazza a TOP Plusz Operatív programban időközben történt változások átvezetését és a vármegyei névváltozást is. Jelen dokumentumban átvezetésre kerültek az egyes prioritásokat, azok intézkedéseit, illetve az azokhoz tartozó forráskereteket érintő változások is. A projekt-kiválasztási, a településdifferenciálási fejezetek és a területi kiválasztási rendszerváltozásokkal érintett részei kiegészítésre kerültek, részben az új intézkedések miatt, részben az eltelt időszakban megjelent pályázati felhívások, az OP változásai, az Irányító Hatóság által jóváhagyott forrásátcsoportosítási kérelmek okán. Történtek megnevezés pontosítások is. Bevezetésre került a programba, hogy Esztergom, mint a programban kiemelt egyik, fenntartható városfejlesztési eszközzel kezelt város, megyei jogú városi rangot kapott (2011. évi CLXXXIX. törvény 3. melléklet, hatályba lépett: 2022. május 1.) A turisztikai vonatkozású fejezetek az aktív turisztika megjelenésével még hangsúlyosabbá váltak. Új elem a „klímadataosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás” intézkedés. A változások az egyes fejezetekben kifejtésre kerültek.

A program (ITP 3.0) a 2030-ig szóló Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió és a 2021-2027 közötti időszakra szóló megyei területfejlesztési program, valamint a Miniszterelnökség által kiadott „Útmutató a vármegyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2021-2027 4.0” dokumentum alapján készült.

1. Integrált Területi Program (ITP 2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz

1.1 Az ITP célja és tartalma

A 2014-20-as programozási időszakban elkészült Integrált Területi Programokhoz (továbbiakban: ITP) hasonlóan a 2021-27-es ciklusban is elkészülnek az ITP-k, melyeket a vármegyék állítanak össze saját területükre. Az ITP célja, hogy a racionális forrásfelhasználás tervezése érdekében a helyi igényekkel összhangban segítse a TOP Plusz Operatív Program által kínált források felhasználását. Az ITP integrált szemléletén keresztül összehangolja az operatív program prioritásait és intézkedéseit a megye különböző térségeire meghatározott átfogó, speciális, ágazati, horizontális célokkal és azokat területi szempontok szerint is áttekinti, a forrásallokációnál pedig figyelembe veszi a térségi sajátosságokat, helyi gazdasági társadalmi adottságokat, egyedi táji-földrajzi karaktereket is.

Az ITP-ben lehatárolásra került három, a vármegye teljes területét hézagmentesen lefedő stratégiai célterület, megtörtént e célterületek településeinek tematikus kategorizálása annak érdekében, hogy a vármegyei fejlesztési célok eléréséhez a leginkább hozzájárulni képes települések fejlesztései kerüljenek kiválasztásra. Az ITP meghatározza azokat a beavatkozási irányokat és tématerületeket, amelyek segítségével erősíthető a megye területén belül a város-vidék kapcsolat.

Az ITP tartalmazza a vármegye által megfogalmazott stratégiai és területi célokhoz és prioritásokhoz illeszkedő intézkedéseket a TOP Plusz szakmai tartalmának megfelelően; az egyes intézkedésekre allokált forrásokat; a vármegyén belül kialakított forrás felhasználási módokat; a vármegye által meghatározott kiválasztási kritériumokat; a számszerűsíthető indikátorvállalásokat; a végrehajtás ütemezését; az eredmények nyomon követését, monitorozását, valamint a következtetések tervezésbe történő visszacsatolását lehetővé tevő feladatokat, tevékenységeket.

A programozási időszakban az ITP 2021-27 része lesz az új ERFA rendelet 11. cikkelye szerint a fenntartható városfejlesztési intézkedés. Ennek keretében a megye által kijelölt két város, Tatabánya és Esztergom, az integrált településfejlesztési stratégiájuk alapján önálló forráskeretet kap azon fejlesztései megvalósítására, amelyek jelentősen hozzájárulnak a saját és a vármegye fejlesztési céljaihoz.

A 2021-27-es programozási ciklusban a pályázati felhívások jelentős része komplex módon kerül meghirdetésre, így a kiírások lehetőséget adnak összetett, több beavatkozási területet felölelő projektek megvalósítására, könnyebbé teszi az egymást szinergikusan erősítő fejlesztési komponensek megvalósítását és a komplex szemléletmód érvényesülését. Mindez azonban nem jelenti a kisebb komplexitású, néhány tevékenységet felölelő fejlesztések hátrányba kerülését. A támogatás megítélése a területi értékelési szempontoktól és a műszaki-szakmai követelményeknek való minél magasabb színvonalú megfeleléstől függ.

1.2. Az ITP kapcsolódása a vármegyei területfejlesztési koncepció és program céljaihoz

Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Koncepciója három átfogó cél, az azok elérését szolgáló területi és specifikus stratégiai fejlesztési célok, és a bármely fejlesztés során érvényesítendő horizontális célok kitűzésével és megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképpen felvázolt célállapotok elérését.

A vármegye területi, gazdasági és humán erőforrás-fejlesztésekkel kíván a kihívásokkal szembenézni: egyfelől új térszerkezeti erővonalak és térségi együttműködési hálózatok kiépítésére törekszik, másfelől a tudás- és információs társadalomba történő felzárkózással, illetve a tudásalapú húzóágazatok további erősítésével kívánja erős gazdasági és társadalmi pozícióit fenntartani a lakosság életminőségének emelése érdekében.

„Stabilan az élvonalban”, a STABILITÁS –EGYENSÚLY –MINŐSÉG jegyében			
ÁTFOGÓ CÉLOK			
1. Lépéstartás a tudásalapú társadalom és az IT vezérelt gazdaság fejlődésével (A1)	2. Városok – városegységek – urbanizált táj fejlesztése (A2)	3. A vidéki tájak új egyensúlyának elérése (A3)	
Cél a gazdaság pozíciójának stabilizálása, a húzóágazatok mellett a zöldipar és agrárium, a kutatás-fejlesztés- innováció megerősítése, a rekreációs és turisztikai ágazat és a helyi gazdaság fokozott térnyerésének megteremtése.	A cél városi környezet javítására, versenyképesebbé tételére és együttműködések bővítésére fókuszál, amelyben a városokat magába foglaló táj szerepe is kiemelkedő.	A Kisalföldi és dombvidéki tájak differenciált, de egymásra épülő komplex fejlesztése, a vidék vonzó élettérként való felértékelése, a fenntartható tájhasználat kialakítása a cél.	
Specifikus célok			
Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja (S1)	Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira - Integrált tájgazdálkodás (S2)	Kisvárosok átfogó modernizációja (S3)	Emberkincs óvása és erősítése – képzés – egészség – szociális gondoskodás (S4)
A városegységekben koncentrálódó 21. századi termelési kultúra és gyártó-kapacitás mellett, szükséges a gazdaság diverzifikációját támogatni a globális folyamatoknak kevésbé kitett mezőgazdasági, élelmiszeripari ágazatokra, a K+F+I erősítésére is koncentrálni, továbbá a turisztikai és egyéb szolgáltatási kínálat bővítésével. hangsúlyosabban a belföldi és a lokális kereslet kielégítésére alapozni.	A klímaadaptáció az ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztésében, a komplex síkvidéki és dombvidéki tájfejlesztést, tájgazdálkodást célzó intézkedésekben jelenik meg.	A specifikus cél lényege, hogy a Vár megyében meghatározó kisvárosokat komplex módon fejlessze, adottságaiknak megfelelő szerepeiket erősítse, szolgáltatási hiányait felszámolja, elérhetőségüket, ezáltal város-hálózatba integrálódásukat is előmozdítsa.	A fókuszban az egészségmegőrzés és egészségügyi ellátás fejlesztése, a piacképes tudás, a digitális kompetenciák széleskörű megszerzése, a korszerű munkakultúra és a kreativitás erősítése, a szociális gondoskodás és társadalmi felzárkózás, a települési zárványok és szegregálódó területek innovatív megújítása áll.

1. táblázat: Komárom-Esztergom megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere

A célok alapján **öt prioritás került kijelölésre** középtávon. Az egyes prioritások komplexitásuknak köszönhetően a koncepció célrendszerének elemeihez több szálon kapcsolódnak. Mind a területi, mind az átfogó prioritások számos integrált szemléletű intézkedést tartalmaznak, így azok kapcsolódási pontjai jóval szélesebb körűnek tekinthetők, így elősegítve a szinergiák kialakulását és a fejlesztések végeredményének nagyobb hatékonyságát (1. táblázat). Az **ITP adaptálja a területfejlesztési koncepció és program prioritásait, mint célkitűzéseket**, így az ITP célkitűzéseinek megvalósulása egyaránt hozzájárul a területfejlesztési koncepció specifikus és átfogó céljainak a megvalósulásához:

1. Versenyképes városegyüttesek (területi prioritás)	2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága (területi prioritás)	3. Dinamikus, vármegyei turisztika (átfogó prioritás)	4. Elérhető vármegye (átfogó prioritás)	5. Emberkincs óvása és erősítése (átfogó prioritás)
--	--	---	---	---

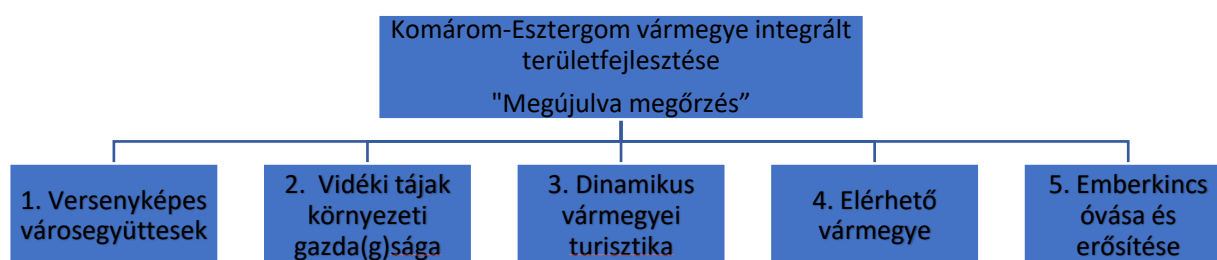
1.3. Az ITP által kijelölt stratégiai célterületek és célkitűzések, összefüggések, kapcsolódások

A megyei területfejlesztési koncepcióval összhangban az ITP három stratégiai fejlesztési célterületet határol le, melyek egyúttal az ITP megvalósításának földrajzi célterületei is:

- **Városhálózati csomópont térség**, a térségi és a belső integráció fókuszba állításával
- **Komárom tengely és hídfőváros térsége**, a kapcsolódások és a sokszektorú gazdaság erősítésének előtérbe helyezésével
- **Esztergom tengely és hídfőváros térsége**, többirányú integrációjának és örökséggazdálkodása erősítésének fókuszba állításával.

Ezek az új térszerkezeti erővonalak döntően a meghatározó, jelentős gyorsforgalmi úthálózati fejlesztések mentén kerültek lehatárolásra. (M1, 13,81-es és M10, M100 gyorsforgalmi utak)

Az ITP tervezésénél a vármegye kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a területfejlesztési koncepció és program, valamint a TOP Plusz prioritásai maximális összhangban legyenek, így az ITP mindhárom stratégiai célterülete kapcsolódik mind a négy TOP Plusz által meghatározott prioritástengelyhez. Az ITP-ben nincs olyan lehatárolt stratégiai fejlesztési célterület, melyben ne valósulhatna meg a 2021-27-es időszakban fejlesztés bármely TOP Plusz prioritástengelyből finanszírozva. Ennek érdekében az ITP a területfejlesztési koncepció és programmal való maximális összhang érdekében a megfogalmazott prioritásokat tekinti célkitűzéseinek (1. ábra).

1. ábra: Az Integrált Területi Program célkitűzései

Az ITP célkitűzései közül mindegyiket átszövi a területfejlesztési koncepcióban meghatározott horizontális elvrendszer, az ITP közvetve vagy közvetlenül szolgálja az alábbi horizontális vármegyei elvek megvalósulását:

- a reziliencia erősítése a halmozódó válságok ciklusában (H1)
- társadalmi és civil energiák hasznosítása (H2)
- hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és térségek felzárkóztatása (H3)
- kompakt települések – települési térségek újrahasznosítása (H4)

Az ITP célja, hogy a vármegyében a 2021-27-es időszakban optimális forrásallokáció valósuljon meg, így az egyes vármegyei területfejlesztési prioritásokat megfelelteti a TOP Plusz prioritástengelyeiben kihirdetett intézkedéseknek. Az ITP célkitűzései, a vármegyei prioritások, a hozzájuk rendelt intézkedések és a TOP Plusz intézkedések szinergikus kapcsolatban állnak. Erőteljes a kapcsolat

- a versenyképes városegységek célkitűzés és a helyi gazdaságfejlesztés, valamint a fenntartható városfejlesztés a településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedések között;
- a vidéki tájak környezeti gazda(g)sága célkitűzés és a településfejlesztés, települési szolgáltatások, a klímabarát vármegye és a területi humánfejlesztések között;
- a dinamikus vármegyei turisztika célkitűzés és a helyi gazdaságfejlesztés, valamint a fenntartható városfejlesztés intézkedések közt;
- az emberkincs megóvása és fejlesztése célkitűzés és a Területi humán fejlesztések és a helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése intézkedések között.

A kapcsolódásokat és azok erősségét az alábbi 2. táblázat szemlélteti, melyben a piros szín az intenzív közvetlen, a halványabb szín a szinergikus, közvetett kapcsolatokat jelzi.

A táblázatban a TOP PLUSZ OP változásai átvezetésre kerültek.

Új intézkedések:

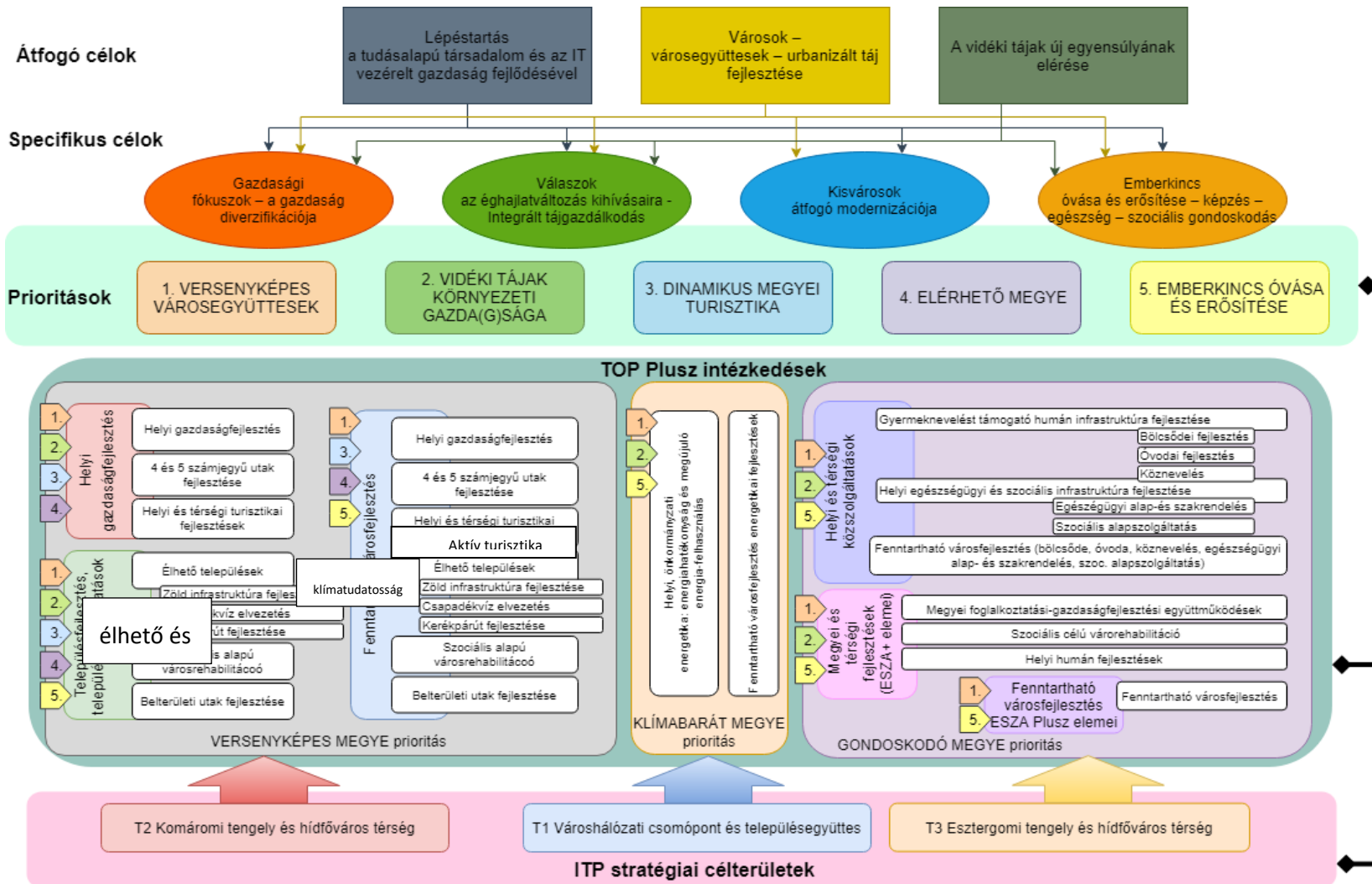
- 1.1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás
- 1.2.4 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)
- 2.1.3 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (kombinált)
- 2.1.4 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)

Az 1. prioritásból a helyi gazdaságfejlesztés, a 4-es ötszámjegyű utak fejlesztése, a helyi és térségi turizmus fejlesztése és az aktív turizmus fejlesztése intézkedések átkerültek a 6. (új) prioritásba (versenyképes vármegye). A fenntartható városok esetében ugyanezek a tevékenységek is átkerültek az 1. prioritásból (1.3.2: fenntartható városfejlesztés) 6. prioritásba önálló intézkedésként (6.2.1: fenntartható versenyképes városfejlesztés)

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA 2021-27

		TOP Plusz beavatkozási területei																											
PRIORITÁS MEGNEVEZÉSE	TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM INTÉZKEDÉSI JAVASLATAI	1. PRIORITÁS: ÉLHETŐ VÁRMEGYE						2. PRIORITÁS: KLIMABARÁT VÁRMEGYE						3. PRIORITÁS: GONDOSKODÓ VÁRMEGYE						6. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES VÁRMEGYE									
		1.1 Klímateremtő, éghajlatvédelemhez való alkalmazkodás	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások			1.3 Fenntartható városfejlesztés		2.1 Klimabarát vármegye						3.1 Vármegyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemek)			3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemek)			3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)			3.4 Fenntartható humán infrastruktúrák (ERFA)			6.1 Helyi gazdaságfejlesztés			
		1.1.1 Klímateremtő, éghajlatvédelemhez való alkalmazkodás	1.2.1 Élhető települések	1.2.2 Szociális célú városfejlesztés (ERFA)	1.2.3 Barterelési utak fejlesztése	1.2.4 Szociális célú városfejlesztés (ERFA)	1.3.1 Fenntartható városfejlesztés: stratégiai támogatás	1.3.2 Fenntartható városfejlesztés	2.1.1 Önkormányzati építkezések, energiatakarékos beruházások, korszerűsítések	2.1.2 Fenntartható energiatakarékos beruházások	2.1.3 Önkormányzati építkezések, energiatakarékos beruházások, korszerűsítések (kombinált)	2.1.4 Fenntartható energiatakarékos beruházások (kombinált)	3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együtteművések	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	3.2.1 Fenntartható humán fejlesztések	3.2.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemek)	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztés	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztés	3.3.3 Köznevelési infrastruktúra fejlesztés	3.4.1 Fenntartható humán infrastruktúra	6.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	6.1.2.4 és 5 szananyag/utak fejlesztése	6.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	6.1.4 Aktív turizmus fejlesztés	6.2.1 Fenntartható versenyképes városfejlesztés			
1. VERSENYKÉPES VÁROSEGÜTTÉSE K	1.1 A városi környezet, urbanizált tágak és a lakóterületek vonzó fejlesztése	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	2	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	2	1	2		
	1.2 Barnamezős területek újrahaznosítása	0	2	2	1	2	2	2	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	2		
	1.3 Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése	0	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	0	2	2	2	0	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2		
	1.4 K+F+H bevetések támogatása	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2		
	1.5 Gazdasági kiszolgáló háttér fejlesztése	0	2	1	2	1	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2		
	1.6 Diverzifikált ipar és gazdaságfejlesztés	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	2		
	1.7 Megyei és térségi fejlesztéskoordinációs intézményi kapacitás megerősítése	0	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0		
	1.8 Városfejlesztési stratégiák integrált megvalósítása	0	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	0	2	1	1	2	1	1	2		
2. VIDÉKI TÁJAK KÖRNYEZETI GAZDASÁGA	2.1 Települési környezet minőségének fejlesztése	2	2	0	1	0	2	2	2	2	2	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	2	2	2	2			
	2.2 Ellátó infrastruktúra fenntartható fejlesztése	1	2	0	2	0	2	2	1	1	1	0	0	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2			
	2.3 Helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2	2	2			
	2.4 Komplex silvoldéki és dombvidéki tájfejlesztés, tájgazdálkodás	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0		
3. DINAMIKUS MEGYEI TURISZTIKA	3.1 Turisztikai szervezete fejlesztés, együttműködések erősítése	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	2			
	3.2 Hálózatos, komplex turisztikai élménykínálat megteremtése	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	2	2			
	3.3 Változó rekreációs igényekhez történő innovatív alkalmazkodás	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2			
4. ELÉRHETŐ MEGYE	4.1 Nagytérségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1			
	4.2 Helyi és térségi szintű közlekedési infrastruktúra integrált fejlesztése	1	2	1	2	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	2			
	4.3 Integrált közösségi közlekedés fejlesztése	1	2	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2			
	4.4 Kerekáras folyosók hálózatosítása	1	2	0	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2			
5. EMBERKINC S ÖVÁSÁ S ERŐSÍTÉSE	5.1 Közművelődési és szabadidő-szervezési tevékenységek fejlesztése a közösségi társadalom megerősítéséért, a munkaerő-piaci kereslet és kínálat javításáért	1	1	1	0	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1			
	5.2 Egészségügyi, szociális és közösségi ellátórendszer erősítése	0	1	1	0	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2	0	2	0	2	0	0	0	1			
	5.3 Mentális és fizikai egészségmegőrzés/fejlesztés	0	1	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	0	0	0	0	1	2	2			
	5.4 Közösségépítés, identitás erősítés	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	2	1	1	2	2	0	0	1	1	1	2			
	5.5 Képességfejlesztés támogató-hálózati felépítése	1	1	2	0	2	1	2	0	0	0	0	1	1	2	2	1	1	1	2	0	0	0	0	0	2			
	5.6 Gyermekváltás, gyermekes családok településének támogatása	0	2	1	1	1	2	2	0	0	0	0	1	1	2	2	2	1	2	2	0	0	0	0	0	1			

1. táblázat: ITP célkitűzései, a vármegyei prioritások, a hozzájuk rendelt intézkedések és a TOP Plusz intézkedések kapcsolata

2. ábra: az ITP 2021-27 viszonya a vármegyei területfejlesztési koncepcióhoz, területfejlesztési programhoz és a TOP Pluszhoz

A Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió, illetve a hozzá kapcsolódó Stratégiai Program több vármegyei hiányosságot feltárt, melyre az ITP keretében megvalósuló fejlesztések részben választ adhatnak, azokat mérsékelhetik, illetve orvosolhatják.

1.4. A területfejlesztési koncepció és program által feltárt vármegyei fejlesztési hiányosságok

Az ITP a 2021-27-es időszakban az alábbi területeken kíván a felvetett hiányosságokra megoldást találni:

1. **A szolgáltatások súlya országos összehasonlításban továbbra is alacsonynak tekinthető**, amely korlátot szabhat a minőségi üzleti fejlődésnek, a K+F+I tevékenységnek és a szereplők közötti interakciók fokozódásának, klaszteresedésnek. Ezt támasztja alá, hogy a vármegyében igen alacsony a K+F ráfordítások és ezzel összefüggésben a kutatás-fejlesztési tevékenységet végző foglalkoztatottak száma. Beavatkozás nélkül ez a lemaradás veszélyt jelent a jövő tudásra és innovációra épülő gazdaságában. A TOP Plusz forrásokból a szolgáltatásoknak helyet adó szolgáltató házak és inkubációs szolgáltatások, a vármegyei szintű vállalkozások elindítását támogató, befektetés-ösztönzést és terület- és gazdaságfejlesztési intézményrendszer fejlesztése, az együttműködések és munkamegosztást támogató programok támogatása valósulna meg.
2. A vármegye az egyik legiparosodottabbnak tekinthető az országban, azonban további fejlesztésekre van szükség. Az ez irányú fejlesztések a jövőben koncentráltan kell, hogy megjelenjenek, a vármegye nem kívánja az ipari területek további növekedését, csak nagyon indokolt esetben, sőt ezzel ellenkezőleg a környezetileg terhelt, szennyezett területek csökkenését irányozza elő a jövőben. Jelentős ugyanis a **gazdasági területi túlkínálat**. A már fejlett, **ipari területekkel rendelkező térségek kompakt fejlesztése** a cél (T1, T2) a városegységek térségeiben.
3. A vidéki térségben a helyi gazdaságokban előállított **termékek értékesítését elősegítő, nagyobb térséget is ellátó piacok állapota nem megfelelő**. Továbbra is vannak elmaradások a közétkeztetés megfelelő tárgyi feltételeinek biztosításában nem csak a községekben, hanem még városokban is.
4. A **barnamezős területek rehabilitációja** az elmúlt évtizedekben lassú ütemben zajlik, a nagyobb léptékű, városi területeken megkezdődött a rozsdaterületek megújítása, de jelentős a forrásigény miatt az önkormányzatok csak elütemezetten képesek kezelni. Kisebb léptékű, a TOP Plusz-ban is kezelhető hátralékok főként a kisvárosokban, és a volt bányász községekben jelentkeznek.
5. A vármegyében a **Duna** markáns szerepet tölt be, mind természeti, mind gazdasági, mind pedig társadalmi szempontból jelentős hatásokkal bír. Emellett lineáris jellegéből adódóan szervezi a vármegye északi, határ menti közlekedési hálózatát, településrendszerét. Kiváló turisztikai lehetőséget kínál, mely országos és nemzetközi szinten is érdeklődésre tarthat számot. Bár az elmúlt fejlesztési ciklusokban több, Dunához kapcsolódó fejlesztés is megvalósult, de **a folyóban és környezetében rejlő potenciál még nem megfelelően kiaknázott**.
6. A **turisztika** terén hiányosság a vármegyében, hogy a **turisztikai eszközök és fejlesztések nem integráltan kezeltek, hiányzik a desztináció - menedzsment szemlélet**, melyen egy egységes,

vármegyei koordináció segíthet a 2021-27-es időszakban. A vármegye fókuszál a belföldi turizmus, az itt élők szabadidő elöltésének kiszolgálására, a természeti környezet szépségeinek, adottságainak turisztikai hasznosítására, így új kínálatot kíván kiépíteni az aktív turisztika területén.

7. Elindult a települési és településközi **kerékpárutak** fejlesztése az elmúlt 10-15 évben, **hálózattá szervezése** azonban még csak megkezdődött és továbbra is foghíjas. A kerékpáros közlekedés iránt növekvő az igény, a munkába járás mellett a turisztikai, egészség-megőrzési szerepük is egyre inkább felértékelődik. Kiemelt cél a települések és a vármegyehatárokon átnyúló kapcsolatokat is biztosító összeköttetések felépítése.
8. A vármegye az ország közlekedési rendszerében kulcsfontosságú szerepet tölt be, azonban a vármegye több térségében a **belső közlekedési kapcsolatok elégtelenek**, fejlesztésre szorulnak. Ezek egyrészt szolgálják a települések közötti kapcsolatok erősítését, másrészt a gazdaságfejlesztésének is feltételei. Több településen nagyon rossz állapotban vannak a közutak településeken áthaladó belterületi szakaszai, a bekötő utak, a városok település részeinek összeköttetését biztosító utak. Ütemezetten fel kell számolni a kistelepülések elérhetőségét biztosító utak leromlott állapotát is.
9. A vármegyében a klímaváltozás hatásai kiemelten erőteljesen hatnak, a dombvidéki és városi területeken egyre gyakrabban fordulnak elő **villámárvizek**, míg az alföldi, mezőgazdasági karakterrel rendelkező területeken aszály és belvíz egyszerre jelent problémát. A vármegyében szükség van olyan zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztésekre, melyek az Által-ér völgyében (T1), a Concó-patak (T2) és az Únyi-patak, Kenyérmezei patak (T3) völgyei mentén választ adhatnak a klímaváltozás kihívásaira.
10. Az **esélyegyenlőség** tekintetében továbbra is vannak elmaradások, és nem csak a hátrányos helyzetű térségben, ezt a vármegyei felzárkózási program keretében elkészült felmérés és terv is igazolta. Fokozottabb érvényesítése az oktatásban, az egészségügyi és egyéb közszolgáltatásokban, valamint a munkaerőpiacon a fennálló társadalmi konfliktusok enyhítését, a társadalmi együttműködések hatékonyságát kívánja előmozdítani.
11. A községekben, főként vidéki jellegű területek (T2, T3) esetében még **hiányos a gyermeknevelést támogató infrastruktúra**, illetve **nem megfelelőek a tárgyi feltételek**. Ezek esetében az önkormányzati (bölcsőde, óvoda) és az állami fenntartású (köznevelés) intézmények fejlesztését preferálja a vármegye.
12. A vármegyében a **kulturális, sport- és szabadidős szolgáltatások, egészségügyi- és szociális szolgáltatási** lehetőségek bár elérhetőek, azok **szintje, minősége** nem megfelelő, az épületállomány elavult, többletüzemeltetési költségeket okozva. A vármegye koordinált fejlesztése szükséges a hiányok mérséklésére mindhárom stratégiai célterületen.
13. Komárom-Esztergom vármegye, annak ellenére, hogy területe kicsi, mégis több szempontból széttagolt, a múltból eredő társadalmi konfliktusok napjainkban is befolyásolják a gazdasági, kulturális, emberi kapcsolatokat, olykor gátjai az együttműködéseknek, együtt gondolkodásnak. Ennek felszámolásához meg kell találni azokat a történelmi, természeti, kulturális, gazdasági múltunkból eredő és emocionális értékeket, amelyek képesek lebontani ezeket a gátakat, és összehozzák az embereket, új kapcsolatokat generálnak. A **helyi identitás**

fejlesztése forrásnál a vármegye, a városok és a vármegye egésze mellett a kisebb térségekre is fókuszál helyi hagyományaik megőrzése érdekében.

1.5. Az ITP kapcsolódása az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptióhoz

A korábban, 2015-ben elkészült, majd felülvizsgált megyei területfejlesztési koncepció a 2021-es év elején megújult, kiegészült és az új EU-s költségvetési prioritások alapján átstrukturálódott. A vármegyei tervezéskor a vármegyei önkormányzat kiemelt figyelmet fordított az országos tervek, stratégiákra és a nemzeti hosszú távú fejlesztési és területfejlesztési célokat integrálta az elkészült fejlesztési dokumentumaiba, így a Komárom-Esztergom Vármegyei Integrált Területi Program is az országos rendszerek fejlesztési céljaival összhangban, azok figyelembevételével készült el.

Az **Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) területi specifikus céljainak megvalósításához** a Komárom-Esztergom vármegyei ITP több pontban is hozzájárul, többek között az alábbi országos célokban:

1. *A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat:* Tatabánya és Esztergom integrált, fenntartható városfejlesztésével, a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat erősítésének támogatása egyezik az OFTK-ban megjelölt T1 (Városhálózati csomópont) és T3 (Esztergom tengely) területi céllal, valamint kapcsolódnak az A2 (Városok – városegységek – urbanizált táj fejlesztése) átfogó célhoz.
2. *A vidéki népességmegtartó képesség növelése* országos cél kapcsolódik az A3 (A vidéki tájak új egyensúlyának elérése) átfogó célhoz. Ehhez több specifikus cél is, mint például az S2 (Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira - Integrált tájgazdálkodás), S3 (Kisvárosok átfogó modernizációja), S4 (Emberkincs óvása és erősítése – képzés – egészség – szociális gondoskodás) is kapcsolódik.
3. *Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés* országos cél a vármegyei területfejlesztési koncepció és program horizontális céljaihoz, valamint kapcsolódik az A1 (Lépéstartás a tudásalapú társadalom és az IT vezérelt gazdaság fejlődésével) átfogó célhoz és az S1 (Gazdasági fókuszok – a gazdaság diverzifikációja) specifikus célhoz.
4. *Az összekapcsolt terek célkitűzése, az elérhetőség és a mobilitás biztosítása* minden átfogó és specifikus, valamint területi célban megjelenik.

1.6. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása

Az új integrált területi programban (ITP 2021-27) Komárom-Esztergom vármegye területi szereplői a koncepcionális és programszintű fejlesztési elképzeléseket vezetik össze a TOP Plusz végleges tartalma alapján támogatható intézkedésekkel. Szerepe, hogy az egyes vármegyékben követhetővé váljon a TOP Plusz forrásainak területi szintű felhasználása és eredményessége. A TOP Plusz forrásának biztosítása a 2021-2027 programozási időszak elindításával összefüggő egyes intézkedésekről szóló Korm. rendelet 2. §. alapján történik.

A megyék ITP-jének tervezési folyamata az alábbi lépésekből és feladatokból állt:

1. megyei szintű helyzetfeltáró dokumentumok elkészítése (2020. október – 2021. január)
2. megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálata (2020. november- 2021. február)

3. megyei területfejlesztési program elkészítése (2020. november – 2021. április)
  - a. Stratégiai program elkészítése (2021. január – március)
  - b. Operatív program (2020. december – 2021. április)
4. megyei Stratégiai környezeti vizsgálat elkészítése (2020. november – április)
5. 2021-2027 időszak forrásfelhasználását segítő Integrált Területi Program (2021. január - május)

Tervfázisok egyeztetési folyamatai

Téma, résztvevők	Időpont
Települési önkormányzatok fejlesztési igényeinek felmérése	2020. május; 2020. október – november
Többszöri egyeztetés Tatabánya és Esztergom önkormányzataival	2021. 01.04-01.08
Pénzügyminisztérium – megyék egyeztetése	2021.01.12.
Tervezői-vezetői egyeztetés: ITP tervezésének alapelvei	2021.03.10.
Tervezői, területfejlesztési munkacsoport egyeztetés: Integrált Területi Program illeszkedése a megyei fejlesztéspolitikába, belső és külső kapcsolódás, célterület lehatárolás	2021.03.24.
Tervezői, területfejlesztési munkacsoport egyeztetés: Településdifferenciálás alapelvei, célterület lehatárolás	2021.03.29
Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum egyeztetés Tatabánya MJV-vel	2021.04.08.
PM - KEM egyeztetés: településdifferenciálás, célterület lehatárolás	2021.04.13
Előzetes ITP Verzió1	2021.04.21
Előzetes ITP Verzió1 minőségbiztosítása	2021. május
Előzetes ITP társadalmasítása: Platformjai: megyei honlap (ITP tervezet); YouTube csatorna (ITP –t bemutató videó); elektronikus kiküldés (ITP tervezet és video elérhetősége) Bevont célcsoportok: - megyei közgyűlés tagjai	2021. június

- Terület-és Vidékfejlesztési Kollégium (tagjai közt a vármegyei hatóságok, gazdasági szervezetek képviselői és a HACS-ok is) civilek, lakosság	
Előzetes ITP közgyűlési elfogadása	2021. június 16.
Előzetes ITP 1.sz módosítása (2.0 verzió)	2022. április 28.
Komárom-Esztergom Vármegye Integrált Területi Programja (az ITP 2. sz. módosítása, 3.0-ás verzió)	2023. március 9.

2. A vármegye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

Komárom-Esztergom vármegye földrajzi elhelyezkedése, az országos térszerkezetben elfoglalt helye alapvetően meghatározza a vármegyén átívelő fejlődési tengelyeket, illetve kapcsolódási, együttműködési lehetőségeket. Az „arany háromszöggént” is aposztrofált **Budapest, Bécs és Pozsony** által közrefogott metropolisztérség integráns részét képezi a vármegye, az M1-es autópálya fejlődési tengelyként funkcionálva vonzza a külföldi működő tőke beruházásokat, erősítve ezzel a vármegye makroregionális beágyazódását.

2.1. Vármegyehatáron átnyúló együttműködések

Komárom-Esztergom vármegye területi kapcsolatrendszere összetett, emiatt a négy szomszédos vármegyével (Pest vármegye, Veszprém vármegye, Fejér és Győr-Moson-Sopron vármegye) történő együttműködések vizsgálata elengedhetetlen. Az **érintett magyarországi vármegyék területfejlesztési koncepcióinak célkitűzéseiben, - illeszkedve az OFTK 2030-ig megvalósítandó területpolitikai irányaihoz - többnyire hasonló célokat fogalmazznak meg**, természetesen a helyi adottságok figyelembevételével.

E fókuszterületek alapján jelölhetők ki elsősorban a regionális együttműködések fontosabb csapásirányai. A térségi fejlődést szolgáló gazdaságfejlesztés alappillére a megye és az országhatáron átnyúló **klaszterek** (feldolgozóipari, agrár, energetikai, egészségügyi) és **beszállítói hálózatok erősítése**, amely közvetlen módon hozzájárul egy beruházás-ösztönző makrotérségi térszerkezet megvalósításához, ennek érdekében elengedhetetlen a **közlekedési - elsősorban közúti - hálózatok** összehangolt fejlesztése is. A regionális együttműködés sarokpontja lehet továbbá egy közös, megyéken átívelő **turisztikai keretrendszer** kialakítása is, aminek alapját képezi a kerékpáros gerinchálózat kiépítése (Eurovelo6). A megújuló energiákra épülő **zöldgazdaság** megvalósítása, valamint a klímavédelemmel kapcsolatos **zöld és kék infrastruktúra**-fejlesztések szintén megkövetelik a regionális léptékű gondolkodást, amihez a **Duna** kapcsolati tőkájének erősítése is kulcsfontosságú.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Programjának operatív programrésze által meghatározott, szomszédos közigazgatási egységeket közvetlenül érintő projektek, együttműködések, ITP kapcsolódással:

Helyi gazdaságfejlesztés:

- Közös, akár határon átnyúló vármegyei turisztikai keretrendszer kialakítása (Győr-Moson-Sopron vármegye, Fejér vármegye, Veszprém vármegye, Pest vármegye); borvidéki, termálturisztikai, vízi turisztikai együttműködések (Győr-Moson-Sopron vármegye);
- Ipari-logisztikai klaszter és beszállítói hálózat kialakításának ösztönzése Tatabánya - Mór-Székesfehérvár – Dunaújváros – Paks - Kecskemét ipari/logisztikai nagytérségben: A települési üzleti infrastruktúra, gazdasági területek elérhetőségét, a logisztikát és a munkavállalók mobilitását támogató térségi és helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztése. Többségi önkormányzati és állami tulajdonban lévő üzleti infrastruktúra, köztük iparterületek, ipari parkok, technológiai parkok, inkubátorházak, innovációs központok, logisztikai központok fejlesztése;
- Energetikai és élelmiszeripari klaszter felépítése (Győr- Moson-Sopron vármegye);
- Közlekedés, tervezett nyomvonalas létesítmények megvalósítása, hiányzó kapcsolatok kiépítése, a Magyar Közút prioritáslistája alapján (pl.: Veszprém vagy Fejér vármegye felé);

Településfejlesztés, települési szolgáltatások:

- kerékpárút hálózat fejlesztése megyehatáron átnyúlóan (Fejér, Győr-Moson-Sopron és Pest vármegye)
- Körforgásos gazdaság határon és iparágakon átívelő gazdaság a versenyképesség és termelékenység növelésére (RDV EGTC működési területe): hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztése, klímastratégiák összehangolása, közös projektek

Területi humán fejlesztések:

- Foglalkoztatási programok, szakképzés összehangolása (Mór, Kisbér, Oroszlány, Tatabánya/Tata térségben);
- Egyetemi együttműködések kiszélesítése a K+F+I fejlesztések bővítése érdekében (Győr-Moson-Sopron és Veszprém vármegye)

Fenntartható városfejlesztés:

A vármegyén belüli szereplők (elsősorban Tatabánya és Esztergom, mint megyei jogú városok, illetve egyéb jelentősebb térszervező képességgel rendelkező városok) együttműködéseinek vizsgálata és megteremtése a 2021-2027-es fejlesztési ciklusban a TOP Plusz forrásainak felhasználásában különösen fontos. Az Integrált Településfejlesztési Stratégiával (ITS) rendelkező települések esetében a célkitűzéseknek illeszkedniük kell a megyei területfejlesztési koncepció, valamint az OFTK célrendszeréhez is, ezzel biztosítva a településközi együttműködés ideális feltételeit. A vármegye esetében méretükből és funkcionális jelentőségükből adódóan regionális szempontból jelentős szereplőnek tekinthetők a nagyobb városok. Ezek a települések, **Tatabánya, Komárom és Esztergom**, a vármegye számára reprezentatív jelleggel bírnak, **képviselhetik a vármegyét külső kapcsolódási pontok felé. Ezért ezen szereplők szerepének, a megye többi településével összehangolt fejlesztésének kérdése mind a külső, mind a belső szempontokból kiemelt jelentőségű.** Ezen települések méretüknél és szakmai hátterüknél fogva önállóan is pályázhatnak közvetlen európai forrásokra, melyeket minden esetben a vármegyei irányvonalakkal összhangban szükséges

megvalósítani. Azt ITP keretében megvalósítandó vármegyei nagyvárosok fejlesztések esetében elsősorban az alábbi területeken indokolt a fejlesztések összehangolása:

- gazdasági infrastruktúra összehangolt fejlesztése (különösen az ipari területek/parkok esetében)
- turisztikai attrakciók összehangolt fejlesztése
- közösségi és kerékpáros közlekedés infrastrukturális fejlesztése
- foglalkoztatási paktumok
- közszolgáltatások fejlesztése
- barnamezős területek felmérése, kármentesítése, hasznosítása
- identitás erősítése, felzárkózás politika

A vármegye külső kapcsolódási pontjaiban fontos szerepe lesz az új programozási időszakban az **Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zónának**, amely hat vármegyét – Vas, Zala, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér, Veszprém – és kilenc vármegyei jogú várost foglal magában. Ez a térség gazdasági potenciálját tekintve Budapest és agglomerációja után Magyarország legerősebb térsége. A zóna fejlesztéseinek egy része uniós forrásokból valósul majd meg, így a vármegyei ITP-hez erőteljesen kapcsolódnak a zóna fejlesztési elképzelései. Kiemelt jelentőségű a megye szempontjából a zóna stratégiai céljai közül a környezetbarát technológiák kialakítása és elterjesztése, a digitalizáció és a digitális transzformáció támogatása, a felsőoktatás, az egyetemi bázisok és a gazdaság együttműködéseinek kiszélesítése, a kutatóhelyek fejlesztése, a közlekedési hálózat és a gazdaságot is kiszolgáló infrastruktúra bővítése, megújítása. Ezen célokhoz alkalmazkodva az ITP-ben a forrásallokációnál a kapcsolódási pontok:

- vármegyéket összekötő közlekedési hálózat fejlesztése
- környezetbarát technológiák elterjesztése és digitalizáció, körforgásos gazdaság
- turisztikai fejlesztések
- gazdasági diverzifikáció, foglalkoztatás
- településfejlesztés, lakhatás

2.2. Ágazati programok, stratégiákhoz való kapcsolódás

A vármegye külső **kapcsolatrendszerét erősítik a nemzeti ágazati programok**, melyek az ország teljes területét különböző ágazati szempontok mentén kapcsolják hálózatba. Ezek a hálózatok, mint például a Nemzeti Vár- és Kastélyprogram vagy a Magyar Falu Program, Modern Városok Program jó gyakorlatokkal, pályázási know-how kiépítésével segítik a településeket az országos fejlesztési és területfejlesztési célok elérésében. A vármegye szerepe ebben az esetben a megye településeinek ösztönzése minél több nemzeti ágazati programban való részvételre.

Fontosabb szükséges ágazati fejlesztési igények illeszkedése a TOP Plusz intézkedésekhez:

Helyi gazdaságfejlesztés:

- A Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ fejlesztése kiemelt kormányzati támogatással, járműipari innovációs központ létrehozása

- A tatabányai volt Bánhidai Erőmű területén multifunkcionális szabadidő központ és science park kialakítása
- Nemzeti Kastély- és Várprogram folytatása (pl. Tatai Vár, Várgesztesi Vár fejlesztése, megyei kastélyok fejlesztésének folytatása); aktív turisztika, kerékpárút hálózat, világörökség várományos helyszínek fejlesztése
- Nagytérségi elérhetőséget javító közlekedési fejlesztések (M1, M10, M100, 13-as, 81-es gyorsforgalmi utak, esztergomi új Duna-híd)
- Településközi úthálózat felújítása, zsáktelepülések megnyitása, csomópontok fejlesztése.

Településfejlesztés, települési szolgáltatások:

- Vízellátás és szennyvízgyűjtés és tisztítás fejlesztése, rekonstrukciós és kapacitásbővítési, ellátásbiztonsági beruházások (Tatabánya, Oroszlány, Tata, Komárom, Esztergom és térségük)
- Dunai árvízi biztonság fejlesztése, mellékágak rehabilitációja, közcélú vízfolyások fejlesztése, jókarba helyezése, Által-ér vízgyűjtő rehabilitációja II. ütem, visszatérő karsztforrások kezelése, hasznosítása
- Barnamezős területek fejlesztése komplex program keretében, azbesztmentesítési program ütemezett támogatása a városok lakótelepein, közintézményeiben

2.3. A vármegye országhatáron átnyúló együttműködései

A vármegye **határmentisége** miatt Szlovákiával (Nyitra, Nagyszombat, részben Pozsony megyével) való területi kooperációk is kiemelendők. Az elmúlt, 2014-2020-as, valamint a jelenlegi, 2021-2027-es programozási időszakban megvalósuló közlekedési infrastruktúrafejlesztéseknek köszönhetően a Duna elválasztó szerepe egyre inkább mérséklődik, a kapcsolatok intenzitásának növekedésében jelentős fejlesztési potenciál mutatkozik. Komárom és Esztergom a határon átnyúló kapcsolatokban kiemelt szerepet kapnak a Dunát átszelő közforgalmú hídjaik révén. A határon is átnyúló térszervező erejük és foglalkoztatási központi szerepük miatt a területfejlesztési dokumentumokban, mint hídfővárosok kerültek megnevezésre. Emellett a területfejlesztési programban és az ITP-ben is egy-egy fejlesztési célterület lehatárolásának alapját is képezik. A két város jelentős kapcsolatteremtő és összekötő Szlovákia és Magyarország között, azonban a bennük rejlő potenciál kiaknázása tovább fokozható. Az országhatáron átnyúló együttműködésben, az ITP keretein belül megvalósuló fejlesztések révén, és az ehhez szinergikusan kapcsolódó határon átnyúló források, szlovák és hazai fejlesztési források felhasználásának segítségével kiemelt területeknek minősülnek a 2021-27-es fejlesztési ciklusban.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Programjának operatív programrésze által meghatározott, országhatáron átnyúló projektek, együttműködések, közvetlen vagy közvetett ITP kapcsolódással, építve a Rába-Duna-Vág EGTC terveire, humánerőforrásaira, kapcsolati tőkéjére és az INTERREG forrásokra:

Településfejlesztés, települési szolgáltatások:

- A Területfejlesztési Programban a 2021-27-es fejlesztési ciklusban megvalósításra javasolt kerékpáros gerinchálózat kiépítése az EuroVelo6 útvonallal együtt (Nyitra/Nagyszombat megye, Pozsony);

- Körforgásos gazdaság határon és iparágakon átívelő versenyképességének és termelékenységének növelésére
- Határon átnyúló közösségi közlekedés összehangolt fejlesztése, egészségügyi, szociális, oktatási együttműködések

Helyi gazdaságfejlesztés:

- Határon átnyúló klaszterek fejlesztése (különös tekintettel az élelmiszeriparra és mezőgazdaságra) Nyitra megyével;
- 2019-ben megalakult Duna mente turisztikai térség, mint határon átnyúló, egységes turisztikai fogadóterület fejlesztése és turisztikai tematikák fejlesztése (termálturizmus, egészségturizmus, aktív turizmus, ökoturisztika, kastélyok, várak);
- Borvidéki együttműködések;
- Ezüstgazdaság mentén való együttműködések: a népesség elöregedéséből fakadó termelés és szolgáltatások (RDV EGTC működési területe);

Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei:

- Foglalkoztatási paktumok együttműködése.

3. A vármegye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

Komárom-Esztergom vármegye belső kapcsolatrendszerének vizsgálata érdekében fontos ismertetni a vármegyén belüli térbeli folyamatokat. A jelen fejezet célja, hogy feltárja azokat a kapcsolódási pontokat, melyekben a vármegye különböző tematikus terület egységei kapcsolódnak, átlapolnak, szinergikus hatást gyakorolnak egymásra. A megyei területfejlesztési koncepció célrendszeréhez igazodva, 3 stratégiai célterület (5. ábra) került kijelölésre az ITP-ben. E stratégiai célterületek a vármegye új térszerkezeti erővonalai, a meghatározó, jelentős gyorsforgalmi úthálózati fejlesztések mentén kerültek lehatárolásra (13-as, 81-es utak és M1, M10, M100 gyorsforgalmi utak):

- Városhálózati csomópont és településegység (T1)
- Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)
- Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)

A stratégiai célterületek különböző tematikus célterületekre bonthatók, melyek mindhárom célterületen belül megjelennek, egymással különböző módon és terjedelemben kapcsolódnak. A stratégiai célterületeken kívül az ITP útmutató alapján külön területi egységként kezelendő az ERFA 11. cikk alá tartozó kiemelt városok (és várostérségeik), melyekre az ITP stratégiai forráskeretet allokál, és az érintett városok fenntartható városfejlesztési stratégiáik mentén használhatják fel.

3.1. Város-vidék kapcsolatrendszer Komárom-Esztergom vármegyében

A város és vidéke kapcsolatban fontos szerepet kapnak a régiót szervező **térbeli áramlások, illetve interakciók**. Egy ilyen térség létrejöttéhez azonban elengedhetetlen **a városi központ valós térszervező karaktere**, a város és térsége közötti **kölcsönös kapcsolatrendszer**. Ennek egyik

legegyszerűbb mérőszáma a megyei foglalkoztatási és ingázási súly. A vármegyében több olyan központi, foglalkoztatási közigazgatási-szolgáltatási centrum szereppel bíró település van, melyek foglalkoztatási súlyuk alapján meghatározó áramlásszervezők, illetve mikroszintű gazdasági ökoszisztémák. A vármegye policentrikusságának köszönhetően más vármegyékhez képest kiegyensúlyozottabb településhálózattal és gazdasági-foglalkoztatási súllyal rendelkezik, ennek ellenére a vármegyében Tatabánya szerepe kiemelkedőnek tekinthető. Tatabánya vármegyei foglalkoztatási súlya a helyben foglalkoztatottak terén 55% volt, ami a környező városok, Tata és Oroszlány jelentős alközponti szerepére mutat rá a várostérségben. Az ingázás intenzitásának adatai Tatabánya térségében 75 %-os értéket mutattak, mely szintén a térség nagymértékű összekapcsolódását mutatja. A kapcsolatok erősödését, a központi szerepek centralizálódását jelezheti, hogy a 2001-es népszámláláshoz képest a megyében több foglalkoztatási központ (Lábatlan-Nyergesújfalu, Nagyigmánd, Bábolna) beolvadt a környező foglalkoztatási központba, illetve új foglalkoztatási központ is megjelent (Kisbér). A megyei területfejlesztési koncepció és a program is nagy hangsúlyt fektet **a fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat megteremtésére**. A vármegye mérete, sűrű településhálózata, a városok elhelyezkedése miatt várostérségbe tartozik jelentős számú vidéki település. Erre tekintettel a város-vidék kapcsolatrendszer nem választható külön a várostérségekben megjelenő folyamatoktól és fejlesztési céloktól sem.

3.1.1. Várostérségek, agglomerációk - térszervező települések

A vármegye urbánus térségéhez tartozó települések a megyei területfejlesztési program első prioritásának, a „**Versenyképes városeyüttesek**” alapján, az ITP első célkitűzése mentén került meghatározásra. A várostérségeken belül, tematikus lehatárolások mentén a következő térstruktúrák emelhetők ki:

Városhálózati csomópont, agglomerálódó térség

A városhálózati csomópont területén él a vármegye lakosságának több mint fele, foglalkoztatási, oktatási, kereskedelmi, kulturális és szolgáltatási központ. A városhálózati csomóponti térségben a városok és térségük között a **funkció és munkamegosztás** folyamatai elkezdődtek. A térség városait és községeit felfűző Által-ér-völgy komplex fejlesztésében kiemelten fontossá vált a gazdaságot is kiszolgáló és felfűző **infrastrukturális hálózatok fejlesztése**, bővítése, a lakóterületek, közösségi terek megújítása, a szakképzés, felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának erősítése, a turizmus hálózatos, tematikus kínálati fejlesztése, a területfejlesztést és a vállalkozásokat segítő, **befektetés-ösztönzést** koordináló szervezetrendszer felállítása, a közlekedés rendszerbe szervezése, a közösségi közlekedés optimalizálása. Városai: Oroszlány, Tatabánya, Tata, (Komárom)

Az Esztergom és Komárom köré szerveződő kisvárosok térsége

A térség településeinek kapcsolatrendszere lazább, elsősorban a városok kínálta szolgáltatásokra épül. E várostérségekben is fontos a **lakóterületek megújítása** mind a városokban, mind a községekben, az elérhetőség javítása, a funkció nélküli felhagyott épületek hiányzó új funkciókkal való feltöltése, a közterületek, a rekreáció lehetőségeinek fejlesztése.

Esztergom térségében a Suzukira épülő gazdaság mellett a gyógyszeripar, vegyipar, építőanyag ipar, a gépipar egyéb ágazatai vannak jelen, de megkezdődött a **zöld és a kreatív ipar** betelepülése is. A gazdaságban a munkamegosztás a városok között tetten érhető, a városok múltja, eltérő fejlődési

pályája a jövőre nézve is biztosítja az önálló arculatot. A tömegközlekedés, a szolgáltatások összehangolásává a jövő. A felsőoktatás jelenléte és nyitása a gazdaság felé, hasonlóan Tatabányához, biztató.

Komárom esetében dinamikus fejlődést mutat a város ipara, az elektromos járműgyártás terén a jövőipar megyei bázisává válhat. Komárom turisztikai potenciája jelentős, vonzáskörzete az országhatáron túl is kimutatható. A több lábon álló gazdaság egyik húzóágazata az **élelmiszeripar**, a város az agrárvárostérség meghatározó szereplője. Mindkét várostérség kitörési pontja a határ menti fekvés, a **kapu szerep és a határon átnyúló térség** gazdaságszervező ereje, melyhez nagy lendületet adott a Monostori híd. Esztergom esetében az M100 közeljövőben várható megépítése kiemelendő fejlesztés, ami a térszerkezetileg bezárt térség oldása szempontjából elengedhetetlen.

Városai: Lábatlan, Nyergesújfalu, Tát, Dorog, valamint Komárom, Ács, Bábolna

Kisbér várostérség

Kisbér központi szerepe nagyban köszönhető főúti elérhetőségének. Regionális munkaerő-piaci bekapcsolódása erősödik, Győr, Mór, Székesfehérvár Komárom munkaerő-piaci vonzása kihat a településre, a térség munkaerő tartaléka e központoknak. A lakófunkciók és annak minősége, a turisztika, a szolgáltatások fejlesztése, a **feldolgozóipar, agrárgazdaság és a kapcsolódó élelmiszeripar** jelöli ki a város és vidéke fejlesztési lehetőségeit. A 13-as és 81-es utak kapacitásbővítésével a jelenleg **periférikus helyzetben** lévő térség pozícióját megerősítik majd. (Az út része lesz a fővárost és a nagyvárosokat elkerülő körgyűrűnek is). Érintett települések: Kisbér, Ászár, Ete, Vérteskethely.

Síkvidéki agrárvárostérség

A síkvidéki agrárvárostérség gazdasági szinergiái az agrárium és az élelmiszeripar együttműködésekben érvényesül a leglátványosabb módon. A mikrotérség a Budapest - Pozsony-Bécs metropolisztérség **élelmiszerellátó bázisának** integráns részévé válhat a programozási időszak végére. A térségnek meghatározó szereplője Komárom is, ahol az élelmiszeripar nagy hagyományokkal bír. Az érintett települések: Komárom, Ács, Bábolna, Csém, Kisigmánd, Nagyigmánd.

Funkcionális várostérségek községei

A megyei területfejlesztési koncepció és a program is nagy hangsúlyt fektet a fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat megteremtésére. A város és vidék egységes rendszert alkot, a vármegyében a településtípusok közötti szinergiák jelentősek. A funkcionális várostérségekhez tartozó községek a kibontakozó agglomerálódási folyamatok elsődleges színterévé válnak.

- Komárom központtal: Almásfüzitő, Csém, Kisigmánd, Nagyigmánd,
- Tata központtal: Baj, Naszály, Szomód,
- Oroszlány központtal: Bokod, Kecskéd,
- Tatabánya központtal: Környe, Szárliget, Vérteszőlős
- Esztergom központtal: Pilismarót, Dömös, Kesztölc, Tokod, Tokodaltáró, Leányvár,
- Kisbér központtal: Ászár, Ete, Vérteskethely

3.1.2. Vidéki térségek

Ebbe a tércategóriába azok a községek tartoznak, amelyek nem kapcsolódnak funkcionális várostérségekhez, a vármegye rurális térségét alkotják. A térséghez tartozó települések a megyei

területfejlesztési program második prioritásának, a „Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága” területi hatóköre alapján került meghatározásra, mely az ITP azonos nevű célkitűzését is jelenti. Az előző ciklusokban kibontakoztak e települések **megújulási folyamatai**, indokolt ezek folytatása. A településkép és közterületek alakítása során az identitáshordozó, a helyi értékeket előtérbe állító, helyi anyagokat, hagyományokat is figyelembe vevő megoldásokat kell megvalósítani.

A vidék gazdasági konszolidációja a **kék- és zöldinfrastruktúra fejlesztésével, a komplex tájgazdálkodásra** épülően, a lakóterület kínálatok és minőség fejlesztésével, a modern KKV-k és családi farmgazdaságok magas minőségű, saját előállítású termékeivel, a különféle turisztikai ágazatok regenerálódásával, új kínálatok kialakításával képzelhető el. Közös célkitűzésként fogalmazható meg a **népességmegtartó- és jövedelemtermelő képesség** növekedésének elérése, a települések élhetőségének jobbítása, a szolgáltatások fejlesztése. Itt is fontos a települések együttműködése, amely a helyi adottságokon nyugvó gazdaságfejlesztés, településüzemeltetés, illetve a foglalkoztatási paktumok keretében valósulhat meg elsősorban. A vármegye rurális térségén belül, tematikus lehatárolások mentén a következő térstruktúrák emelhetők ki:

Síkvidéki agrárközségek

A síkvidéki agrárközségek esetében a rövid ellátási láncok és az élelmiszeripari vertikumok kapcsolatainak erősítésével egyre jelentősebb szerepet vállalhatnak a várostérségek **élelmiszerellátásában**. Elérhetőségük minősége, **települési szolgáltatásaik, munkamegosztásuk** fejlesztendő, fontos a térségben a komplex vízgazdálkodási szemlélet térnyerése, megvalósítása. Települései: Bana, Szákszend, Tárkány, Császár^{1*}, Csép*, Dad*, Kerékteleki*, Kocs*, Kömlőd*, Mocsa

Dombvidéki községek

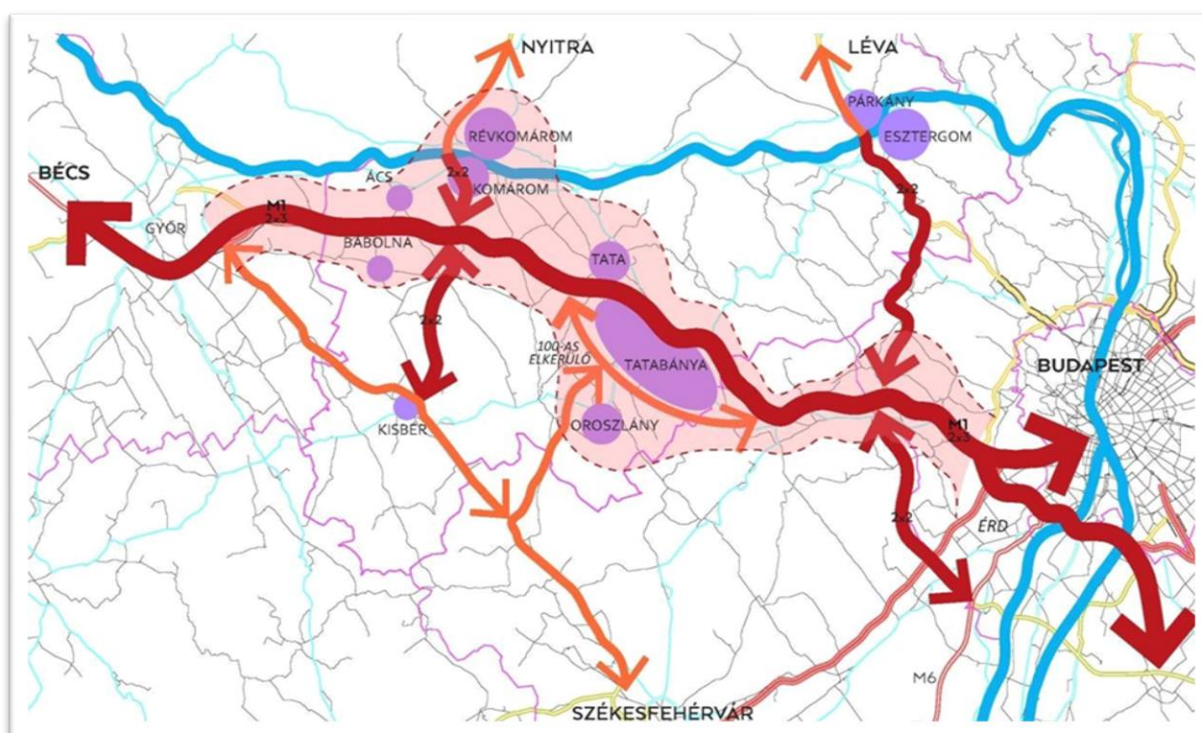
A dombvidéki községek a **turizmus-rekreáció, a települési szolgáltatások fejlesztésében**, zöld és kékinfrastruktúra fejlesztésekben, a turizmus, illetve az ökológiai hálózatok biztosításában érdekeltek. A célterületen a natúrparkok kínálnak a helyi hagyományokra és termékekre, szolgáltatásokra, a táji adottságokra épülő aktív turisztikai kínálatot. Bajót és Máriahalom turisztikai aspektusból külön kiemelendő, mivel a Budapest környéke turisztikai térség részét képezik. Települései: Tarján, Héreg, Bajna, Tardos, Dunaszentmiklós, Bajót, Annavölgy, Nagysáp, Csép*, Csolnok, Dad*, Dág, Úny, Máriahalom, Szomor, Gyermely, Epöl, Sárísáp, Piliscsév, Vértessomló, Vértestolna, Várgesztes, Bársonyos, Bakonybánk, Kerékteleki*, Kocs*, Kömlőd*, Bakonyszombathely, Réde, Csatka, Súr, Aka, Bakonysárkány, Ácsteszer, Császár*

3.2. Közlekedési tengely mentén elhelyezkedő településegységek

Külön tércategóriát alkotnak a fontosabb **közlekedési tengelyek mentén fekvő települések**. A nemzetközi/országos/regionális jelentőségű közlekedési tengelyek generatív hatásainak köszönhetően nagymértékben tudják dinamizálni mikrotérségüket. Az M1-es autópálya, mint a TEN-T folyosó integráns része, a legmeghatározóbb fejlődési tengelye a megyének, jelentős vállalozási szándékot terel az érintett településekre. Az észak-dél irányú közúthálózati fejlesztéseknek köszönhetően, az M10, M100 és az M1 kapcsolat, tovább vezetve az M6 irányába, valamint a Monostori híd, 13-as, 81-es számú főutak Székesfehérvár irányába **új növekedési pólusokat**

^{1*} Tájak találkozásánál fekvő települések

prognosztizálnak a vármegyében, amelyek a periférikus térségek (Kisbéri járás) felzárkózását is segíthetik. A közlekedési tengelyek mentén elhelyezkedő települések esetében a térségi összekapcsoltság, a gazdasági és települési infrastruktúrák, szolgáltatások fejlesztése, a **belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése kiemelt cél**, mely rákapcsolja a térséget az országos közlekedési hálózatra, ezáltal bekapcsolja az ország gazdasági vérkeringésébe, javítva a térségi mobilitást és a munkához jutás feltételeit. A vármegyében a közlekedési tengelyek mentén való együtt-gondolkodás megjelenik a stratégiai célterületek lehatárolásában is (lásd: Városhálózati csomóponti térség és Komárom, Esztergom tengelytérségek). A területek fejlesztése elősegíti a Területfejlesztési koncepció és az ITP 4. prioritásának és célkitűzésének, az „elérhető vármegye” megvalósulását a TOP Plusz Helyi gazdaságfejlesztés, Településfejlesztés és települési szolgáltatások támogatása intézkedései segítségével.

3. ábra: Fejlődési folyosók (forrás: Komárom-Esztergom vármegye területfejlesztési Koncepciója, tervező: Város-Teampannon Kft)

3.3. A 290/2014.(XI.26.) Kormányrendelet alapján kedvezményezett járás

A vármegyében egyedül a **Kisbéri járás** tartozik a 290/2014. Kormányrendelet szerint a kedvezményezett járasok körébe, a komplex mutató szerinti rangsorban a 78. helyezett az ország 110 kedvezményezett körbe tartozó járasa között. A járás – Győr, Székesfehérvár és Tatabánya között -, vidéki térben, a vármegye határtérségében helyezkedik el. Ez a pozíció jelentősen befolyásolja helyzetét. Egyrészt a nagyobb gazdasági központok – Tatabánya, Komárom, Győr, Székesfehérvár és a kisebb, de közeli Mór– elszívó ereje érvényesül, másrészt viszont a járás a környező nagyvárosok egyik jelentős munkaerő-piaci tartalékát kínálja. A 17 településből álló térség központja Kisbér, melynek szerepe az oktatásban és az egészségügy vonatkozásában túlmutatja a járás határán. Az elmúlt évtizedek kiemelt támogatásainak köszönhetően a járás intézményhálózata, szolgáltatásai jelentős fejlődésen

mentek keresztül. Elérhetősége és a munkalehetőségek vonatkozásában azonban már korántsem ilyen kedvező a helyzet, továbbra is sokan ingáznak a környező városokba. Intézményhálózata, annak műszaki állapota még továbbra is fejlesztendő; kulturális, közösségi terei hiányosak, a sportolási lehetőségek korlátozottak. Természeti gazdagsága jelentős potenciált rejt a turizmus szempontjából a fenntarthatóság messzemenő figyelembevételével.

3.4. Együtt kezelendő térségek

3.4.1. Duna mente komplex beavatkozást igénylő térség

A Duna-menti települések városai esetében meghatározók a posztindusztriális gazdasági kihívások. A térség átfogó fejlesztéséhez szükséges beavatkozások azonban túlmutatnak a TOP Plusz határain. Integrált fejlesztési program megvalósítására lenne szükség, amely kiemelten kezel gazdaságfejlesztési, infrastrukturális, zöld-központú területfejlesztési kérdéseket. Az érintett településeknél a barna- és rozsdaovezetek fejlesztése, revitalizációja, funkcióváltása komplex lehetőségeket kínálnak. A Duna, mint nemzetközi jelentőségű folyosó integrált védelme és fejlesztése a Duna menti közlekedési rendszerek (közút, vasút, vízi út) megújítása, az új Duna híd megvalósítása, világörökség-várományos terület védelme, a víziturizmus lehetőségeinek kiaknázása, a tájkaraktert megőrző több funkciójú tájgazdálkodás feltételeinek megteremtése révén lehetséges. A közösségi közlekedés elővárosi jellegű fejlesztése a hídfővárosok közötti (Győr felől is megnyitva a lehetőséget) nagyban elősegítené a térség fejlődését.

3.4.2. Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ térsége

A Kormány 1206/2014. (IV.1.) sz. Kormányhatározatában Tatabánya és Esztergom térségét kiemelt járműipari központtá nyilvánította a járműipar fejlesztése érdekében. Cél új, az autóiiparban érdekelt vállalatok letelepedésének ösztönzése, a vármegyei autóiipari és beszállító cégek fejlesztési törekvéseinek támogatása, a térség kisvállalkozóinak bekapcsolása a nagyvállalati termelési láncolatokba, a térség közép és felsőfokú oktatás szintjén a duális képzés megerősítése, összehangolt fejlesztése, az autóiipari beszállítói kör szakember utánpótlásának biztosítása, a gazdaság és a felsőoktatás kapcsolatának kiszélesítése a K+F+I fejlesztése érdekében. A célkitűzések megvalósításához stabil alapot biztosítana egy Járműipari Innovációs Központ kialakítása.

3.4.3 Turisztikai térségek

Ezen térségek turisztikai fejlesztése elősegíti a területfejlesztési koncepcióban és az ITP-ben meghatározott 1. Versenyképes városegyüttesek, a 2. „Vidéki térségek gazda(g)sága”, a 3. „Dinamikus vármegyei turizmus” prioritások és célkitűzések megvalósulását a TOP Pluszban meghatározott Helyi gazdaságfejlesztés, Településfejlesztés és szolgáltatások, valamint a Fenntartható városfejlesztés, és Területi humán fejlesztések intézkedéseinek integrált megvalósítása révén.

Aktív turisztikai térségek (Duna mente, Által-ér mente)

Duna mente turisztikai térség, mint határon átnyúló, egységes turisztikai fogadóterület fejlesztése (*Almásfüzitő, Dunaalmás, Neszmély, Süttő, Lábatlan, Nyergesújfalú, Tát, Esztergom, Pilismarót, Dömös*) és az Által-ér völgy, melyben az aktív, ökoturisztikai és a kulturális turisztikai termékfejlesztés kombinációja kell, hogy megjelenjen. A területen megvalósuló fejlesztések célozzák az aktív

kikapcsolódáshoz tartozó infra- és szuprastruktúra (kerékpáros- és vízi utak, szálláshely szolgáltatás, vendéglátás) fejlesztést és bővítik az aktív turisztikai szolgáltatások, akár tematikus kínálati csomagok körét.

Szelíd turisztikai térség

A szelíd turizmusra kijelölt célterületeken elsősorban a meglévő és szerveződő natúrparkok kínálnak a helyi hagyományokra és termékekre, szolgáltatásokra, a táji adottságokra épülő kínálatot. Cél a térségek pozicionálása a Bécs-Pozsony-Győr-Budapest-Nyitra interregionális térben, kapcsolódásuk a szomszédos turisztikai térségekhez, kiemelt helyszínekhez (például Budapest és környéke, Dunakanyar, Pannónia Szíve, Székesfehérvár, Mór, Pannonhalma, Győr, Veszprém, Balaton), a tematikus együttműködésekhez (például: világörökség-Limes, Császárok és Királyok Útja, Ipari Örökségek Európai Útvonala, SacraVelo, natúrparkok hálózata) Érintett települések az ITP 2. mellékletében kerültek felsorolásra.

Budapest és környéke turisztikai térség

A mindhárom stratégiai fejlesztési célterületet átkötő 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet alapján létrehozott Budapest környéke turisztikai térség néhány települést leszámítva (Ács, Bábolna, Dunaszentmiklós, Tokod, Tokodaltáró, Dorog, Piliscsév, Kesztlöc) gyakorlatilag egybeesik a vármegye által már a területrendezési tervbe is kijelölt Duna mente komplex turisztikai térséggel. Magába foglalja a Dunakanyar térségét is. Turisztikai potenciálja a jövőben még inkább kiaknázható a vármegye fókuszált, koordinált és integrált fejlesztése által. A terület fejlesztése olyan komplex turisztikai kínálat kialakítását célozza, mely kiegészíti a budapesti városi turizmus kínálatát.

Az érintett települések: Esztergom hídfőváros és tengely stratégiai fejlesztési célterület (Pilismarót, Dömös, Mogyorósbánya, Esztergom, Tát, Nyergesújfalu, Lábatlan, Bajót, Máriahalom és Süttő), Városhálózati csomópont és településeggyüttes stratégiai fejlesztési célterület (Neszmély, Dunaalmás), Komárom hídfőváros és tengely stratégiai fejlesztési célterület (Almásfüzitő, Komárom).

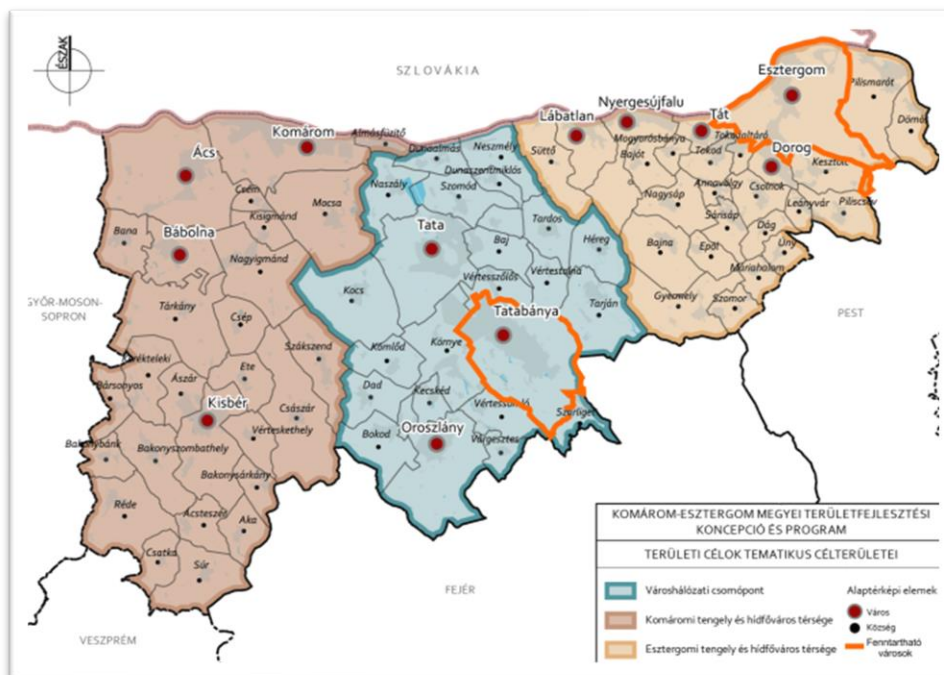
3.5. Kiemelt városok

A 2021-2027-es programozási időszakban a tagállamoknak hozzá kell járulniuk az új ERFA rendeletben megjelenő, fenntartható városfejlesztési eszközökhöz kapcsolódó kötelezettségek teljesítéséhez. Ennek értelmében az ERFA-források legalább 8 %-át fenntartható városfejlesztésre irányuló olyan integrált intézkedésekre kell fordítani, amelyekért a városfejlesztési stratégiák megvalósításában résztvevő városok felelnek. A városok körét, a fejlesztésükre fordítandó indikatív összeget a vármegyék határozzák meg, listájukat a TOP Plusz is tartalmazza. Komárom-Esztergom vármegye esetében a fenntartható városfejlesztési célterületek Esztergom és Tatabánya. Mindkét város a közigazgatási határa mentén került lehatárolásra az egyfókuszú kijelölési elv alkalmazásával (kizárólag megyei jogú városok kerültek kiválasztásra).

Tatabánya és Esztergom a vármegye két meghatározó városa. A versenyképes vármegye TOP Plusz prioritás keretében a két város fejlesztésének fő célja, hogy a megye két legnépesebb városa továbbra is a vármegye fő gazdasági pólusa legyen, de emellett a megvalósuló fejlesztések tovább gyűrűző hatása a településhálózat többi elemére is kedvező hatással legyen. A fejlesztések hozzájáruljanak a város és térsége együttműködésének intenzívebbé válásához, javuljanak és bővüljenek a város és tágabb térsége számára nyújtott szolgáltatások. A városok fejlesztése esetében cél a városrészek

összehangolt fejlesztése, a gazdasági prosperitás, a társadalmi jólét és az egészséges környezet megteremtése, az egész vármegyére kiterjedő közszolgáltatások fejlesztése, mindkét vármegyei jogú város tekintetében.

A TOP Plusz Gondoskodó vármegye prioritása keretében mind Tatabánya, mind Esztergom kulturális, épített és természeti értékeinek, hagyományainak megőrzése a következő fejlesztési időszak kiemelt célja, hiszen mindkét város markáns és egyedi arculattal rendelkezik. További cél, hogy a jövőben megvalósuló fejlesztések hozzájárulnak a helyi közösségek, a társadalmi szerepvállalás megerősödéséhez, a hátrányos helyzetű rétegek életkörülményeinek javításához, felzárkóztatásához.

4. ábra: Fenntartható városfejlesztési célterületként kijelölt városok

(narancsszínű kontúrral jelölve Tatabánya és Esztergom közigazgatási határa)

3.5.1. Tatabánya megyei jogú város

Tatabánya a vármegye legnépesebb települése és egyben legfőbb tér- és áramlásszervező ereje, a vármegye meghatározó foglalkoztatási, közigazgatási, oktatási és szolgáltatási központja. Az elmúlt évtizedekben a város komoly gazdasági szerkezetváltozáson esett át, a korábbi szocialista iparvárosból a globális vérkeringésbe bekapcsolt, dinamikusan fejlődő iparú, húzóágazatokkal jellemezhető településsé vált. A 2021-27-es fejlesztési ciklusban a település elsődleges célja a magas hozzáadott értéket előállító versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése, a meglévő ipari központ továbbfejlesztése, az infrastrukturális környezet fejlesztése.

A települési versenyképesség egyik alapfeltétele a piacképes tudást biztosító oktatási- és képzési rendszer kialakítása, az egészségfejlesztés és az innovációs területek támogatása. A város kiemelt feladatának tekinti a „vonzó arculat” létrehozását, a XXI. századi vonzó városi környezet kialakítását, az otthonteremtés fellendítését. A felsoroltak mellett további cél a vármegyeszékhelyi és városi szolgáltatások komplex fejlesztése. Utóbbi cél inkább a környező települések kiszolgálására fordít nagyobb hangsúlyt mind a szolgáltatások, mind humán infrastruktúra szempontjából.

3.5.2. Esztergom megyei jogú város

A megye Tatabánya Vármegyei Jogú város mellett Esztergom városát kezeli az ERFA-rendelet 11. cikke alá tartozó, a TOP Plusz keretében a Fenntartható városfejlesztés intézkedések keretében fejlesztéseket megvalósító településként. A város a Duna-mente tematikus térség kapuja, a vármegye keleti felének meghatározó foglalkoztatási központja, a magyar kultúra ezeréves múltjának, történelmi örökségének egyik megtestesítője, iskolaváros, a Budapest környéke kiemelt turisztikai térség meghatározó turisztikai desztinációja, valamint a megye három turisztikai „csomópontjának” egyike. A város a szomszédos szlovákiai Párkány településsel szinte összenőtt és a 170 ezer fős népességet számláló Ister-Granum ETT térség központja. Esztergom az elmúlt 30 év során soha korábban nem tapasztalt fejlődésen ment keresztül, aminek eredményeként több tízezer fős földrajzi egység társadalmi kulturális-gazdasági központjává vált. Mindezek alapján a 2011. évi CLXXXIX. törvény 3. melléklete 2022. május 1-jei hatállyal törvény erejénél fogva megyei jogú várossá nyilvánította Esztergomot.

Esztergom számos történelmi emléket, hagyományt őriz, ezáltal kíván a Városok városává, a történelmi fővárossá válni, 2030-ig. A város a 2021-27 fejlesztési ciklusban nagy hangsúlyt kíván fektetni az értékmegőrzésre, közösségfejlesztésre, az épített- és természeti környezet megóvására. A város számára fontos a gazdasági stabilitás. A város célja hagyományőrző, de megújuló társadalom megteremtése.

Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a vármegye területén fekvő vármegyei jogú városokkal való aktív párbeszédet. Ennek legfőbb platformja a vármegyei területfejlesztési konzultációs fórumok. A kiemelt városok fenntartható városfejlesztési stratégiái a vármegyei ITP keretrendszerébe illeszkedően, azzal teljes szinergiában készülnek. A kapcsolódás a vármegyei önkormányzat illeszkedési nyilatkozat kiadásával igazolja. A vármegyei önkormányzat és a kijelölt kiemelt városok között együttműködések fókuszterületei a gazdaságfejlesztési, munkaerőpiaci, továbbá turisztikai és klímavédelmi fókuszterületek mentén képzelhető el.

3.5.3. A kiválasztás indokai

Kiemelt szerepkör

A Duna mentéről Budapest - Tatabánya – Győr – Pozsony - Bécs (BPB) tengelyre helyeződött át a városhálózat súlypontja, melyben **a vármegyeszékhely, Tatabánya, kiemelkedő pozíciót tölt be, a vármegye gazdasági motorja.** A város munkaerő-piaci vonzáskörzete nagy kiterjedésű, vármegyehatáron is átnyúló. Közigazgatási és kulturális, művelődési központ, vármegyei vonzáskörzetű foglalkoztatási központ, továbbá megyei jelentőségű oktatási, egészségügyi és szociális intézményekkel, illetve üzleti és kereskedelmi szolgáltatásokkal rendelkezik.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás, majd a schengeni határnyitás felértékelte a határvárosokat, gazdasági pozíciójuk erősödött, vonzáskörzetük bővült egykori megyéjük (a mai szlovákiai Nyitra megye) területén is. A két hídfőváros közül **Esztergom** (Párkány) jóval nagyobb hatókörben, több várost és térségét érintően gyakorol térszervező erőt, gazdasági hatást, és nyújt szolgáltatásokat. A volt vármegyeszékhely Esztergom a történelmi tradíciókon, a vallási központ szerepén túl, kedvező fővárosi és Pest vármegyei kapcsolatai okán a Budapesti agglomeráció felé egyre erőteljesebben kapcsolódik, ugyanakkor munkaerő-piaci vonzáskörzete is bővült. A tatabányai vonzáskörzethez

hasonlóan szintén több központú, Dorog mellett (itt kétirányú ingázás van) Nyergesújfalú-Lábatlan térségét is vonzza.

Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtá nyilvánítása a várostérség nemzetközi és makrotérségi beágyazódását erősíti, a vármegyei területfejlesztési célok között szereplő klaszteresedés elősegítése és a beszállítói hálózatok fejlesztésével a méretgazdaságossági elvek is jobban érvényesülnek a térségben.

Közlekedési kapcsolatok

Mind Esztergom, mind Tatabánya esetében jelentős közlekedési fejlesztések várhatók (M1 bővítése, M10 és M100), e fejlesztések és a városok gazdaság- és szolgáltatásfejlesztési elképzeléseinek megvalósítása **hozzájárulhat a városok és térségük további fejlődéséhez, a két város járműiparban betöltött kiemelt szerepének erősítéséhez.** (Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ térség)

Illeszkedés a megyei és országos fejlesztési célokhoz

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció megalapozta a stratégiai, többközpontú várostérség fejlesztést. A **városhálózati jövőképben Tatabánya és Esztergom a Budapesti metropolisztérség szélső városai**, a főváros körüli csapágyváros-rendszer (hub) nyugat-magyarországi elemei. Tatabánya a főváros körüli ipari-logisztikai gyűrű része, Esztergom a Pest vármegye határán is átnyúló budapesti agglomerációs térség peremvárosa, rekreációs övezetének fontos színhelye, önálló arculattal és kínálattal.

Mindkét város jelenlegi és tervezett fejlesztései hozzájárulnak a vármegyei fejlesztési dokumentumokban megjelenő **jövőkép és célok eléréséhez**, amiket a települések ITS-ei is megalapoznak.

Tatabánya és Esztergom települések méretüknél és gazdasági súlyuknál fogva is **képesek nagyobb léptékű, akár integrált fejlesztéseket is megvalósítani**, melyek segíthetik a vármegyébe érkező források hatékony felhasználását és az előírt megyei indikátorok teljesítését is.

4. Az ITP 2021-27 fejlesztési célterületeinek kijelölése – a megyei forrásfelhasználási módok

A TOP Plusz országos forráskerete, így a Komárom-Esztergom vármegyei keret is változott az eltelt időszakban. A változás oka, hogy a finanszírozó alapok (ERFA, ESZA+) egymáshoz viszonyított aránya a Partnerségi Megállapodás tervezetének Európai Bizottsággal történő egyeztetése során módosult, továbbá a 2021-2027 időszak hazai operatív programjainak összehangolása során új feladatok és források kerültek a területi uniós programhoz és pénzeszközeihez. A lezajlott egyeztetések nyomán a TOP Plusz országos keretösszege az operatív programok közötti átcsoportosításoknak köszönhetően 163 Mrd Ft-tal növekedett. 2022. február 23-án megjelent a Magyar Közlöny 34. számában a Kormány 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozata a 2021–2027 időszakra vonatkozó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pénzügyi keretének területi felosztásáról. E szerint **az új vármegyei keret 53.628.000.000 Ft.**

Az eltelt időszakban új felhívásként került betervezésre a TOP_Plusz-1.1.4.21 „Aktív turizmus fejlesztése”. A 1.782.552.147 Ft a vármegyei önkormányzatnál, mint kiemelt kedvezményezett került allokálásra.

Szintén az elmúlt időszakban növekedett, illetve csökkent egyes felhívások kerete, valamint bővült egy meghirdetett felhívás támogatható tevékenységeinek köre és forrása az alábbiak szerint:

1. Keretnövekedés:

- a TOP_Plusz 1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztési kerete 1.414.723.926 Ft-tal; így a teljes forráskeret 6 382 723 926 Ft lett.

Mivel az elfogadott TOP PLUSZ Operatív Program a 4 és 5 számjegyű utak fejlesztését a kedvezményezett járások területén engedélyezi, továbbá a fenntartható városok területén preferálja, ezért a forráskeretet az alábbiak szerint került allokálásra:

- Kedvezményezett járás: 2.830.000.000 Ft
- Kiemelt fenntartható városok (Tatabánya, Esztergom): 2.800.000.000 Ft

A fennmaradó 752.723.926 Ft az 1.2.1 „élhető települések” intézkedésen lakosságárányosan került szétosztásra a 3 fejlesztési célterület között.

Fontos hangsúlyozni, hogy a közútfejlesztési keret a kedvezményezett járás vonatkozásában a Magyar Közút Nzrt-nél, a fenntartható városok esetében a két városnál került allokálásra.

- a köznevelési infrastruktúra fejlesztésére elvárt keretösszeg érdekében belső forrásátcsoportosítások történtek. Az új megyei keret: 540.000.000 Ft-ról 2.360.000.000 Ft-ra emelkedett. Ebből a vármegyei fejlesztési célterületekre allokálható forráskeret: 1.560.000.000 Ft, a két kiemelt fenntartható városra allokált fejlesztési forrás 800.000.000 Ft.

2. Forráscsökkenések

Csökcent a TOP_Plusz 3.1.1 megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések tárgyú és a TOP_Plusz 3.1.3 Helyi humánfejlesztéseket támogató felhívás kerete, azok köznevelési célokra történő átcsoportosításával:

Korábbi keret	Új keret
TOP_Plusz 3.1.1: 3.105.000.000 Ft	2.417.021.310 Ft
TOP_Plusz 3.1.3: 2.243.000.000 Ft	1.710.978.690 Ft (ez tartalmazza a fenntartható városok ESZA keretéből átcsoportosított összeget)

3. Támogatható tevékenységek bővülése forrásnöveléssel kombinálva:

- a TOP 2.1.1 intézkedésben támogatott tevékenységek köre a gyógyfürdők energetikai fejlesztési lehetőségével bővült. Az erre a célra fordítható plusz forrás 1.414.723.926 Ft vármegyei szinten.

4. Új intézkedések:

A TOP PLUSZ OP elfogadásával új intézkedések jelentek meg, ezek az alábbiak:

- 1.5.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás
- 1.2.4 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)
- 2.1.3 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (kombinált)
- 2.1.4 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)

Fenti intézkedésekre még nem kerültek források allokálásra. Az OP árfolyam kompenzációjából várható keretemelése után, a felmerülő fejlesztési igények tükrében várható az új intézkedésekhez források rendelkezése.

5. Az Irányító Hatóság által jóváhagyott forrásátcsoportosítási kérelmek (két db)

Ezen kívül a vármegye az előzetes ITP 1. sz. módosítása óta - a sorra megjelenő pályázati felhívások és a projektfejlesztések ismeretében - forrásátcsoportosításokat kezdeményezett a TOP Plusz Irányító Hatóságánál az egyes intézkedések között,

Az átcsoportosítások és az ebből következő stratégiai fejlesztési célterületekre allokált keretek eddigi változásai az ITP 1. sz. módosítása során figyelembevételre kerültek, a további már felismert átcsoportosítási szándékok pedig az alábbiak voltak:

- 1) A vármegye a TOP_Plusz 1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés felhívás keretén visszahulló források esetében azokat döntően a TOP_Plusz 1.2.1 Élhető települések intézkedésre kívánja átcsoportosítani, kisebb részben a TOP_Plusz 1.1.3 Helyi és térségi turizmus fejlesztés felhívás keretére. A TOP_Plusz 1.2.1 felhívásra átcsoportosítani kívánt visszahulló forrásokat az alábbi tématerületek között osztotta fel:

Kékinfrastruktúra fejlesztése (A)

Közösségi kulturális, sportolási infrastruktúra IKT és okos települési fejlesztések (C)

Fenntartható közlekedés-fejlesztés (D)

A TOP_Plusz 1.2.1 felhívás tématerületei között belső átmozgatások keretében csökkenteni kívánta a Zöldinfrastruktúra fejlesztésre (B) fordítandó forrásokat a felhívás A-D keretei javára.

A TOP PLUSZ 1.1.1-es intézkedésről (helyi gazdaságfejlesztés) 170.000.000 Ft az 1.1.3 (helyi és térségi turizmus fejlesztése) intézkedésre, 765.000.000 Ft az 1.2.1-es intézkedésre (élhető települések) került allokálásra. Ezzel az 1.1.1 intézkedés keretösszege 1.350.000.000 Ft-ra, az 1.2.1-es intézkedés keretösszege 12.415.000.000 Ft-ra, míg az 1.1.3 (standard) kerete 1.560.000.000 Ft-ra változott.

Az 1.2.1-es intézkedés tématerületek szerinti felosztása az alábbiak szerint változott:

- A. Települési kékinfrastruktúra fejlesztése 3.640.000.000 Ft
- B. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztése 2.610.000.000 Ft
- C. Közösségi, kulturális és sportinfrastruktúra, IKT és okos település fejleszt. 4.250.000.000 Ft
- D. Fenntartható közlekedésfejlesztés 1.855.000.000

Fenti forrásátcsoportosításokat az ME-TFPHÁT/54/1/2022 iktatószámú 2022.augusztus 2-ai keltezésű IH engedély hagyta jóvá.

Megjegyezzük, az 1.2.1-es forráskeret a 4-és ötszámjegyű utak forráskeretéből történő átcsoportosítással 752.723.926 Ft-al megemelkedett. A forrástöbblet a B.) tématerületre került allokálásra.

Fenti IH engedély hagyta jóvá a 3.3.2 (egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése) intézkedésen belüli forrásátcsoportosításokat, ami alapján a két tématerület közötti forrásarány a következő lett:

egészségügyi alap-és szakrendelés: 1.040.000.000 Ft

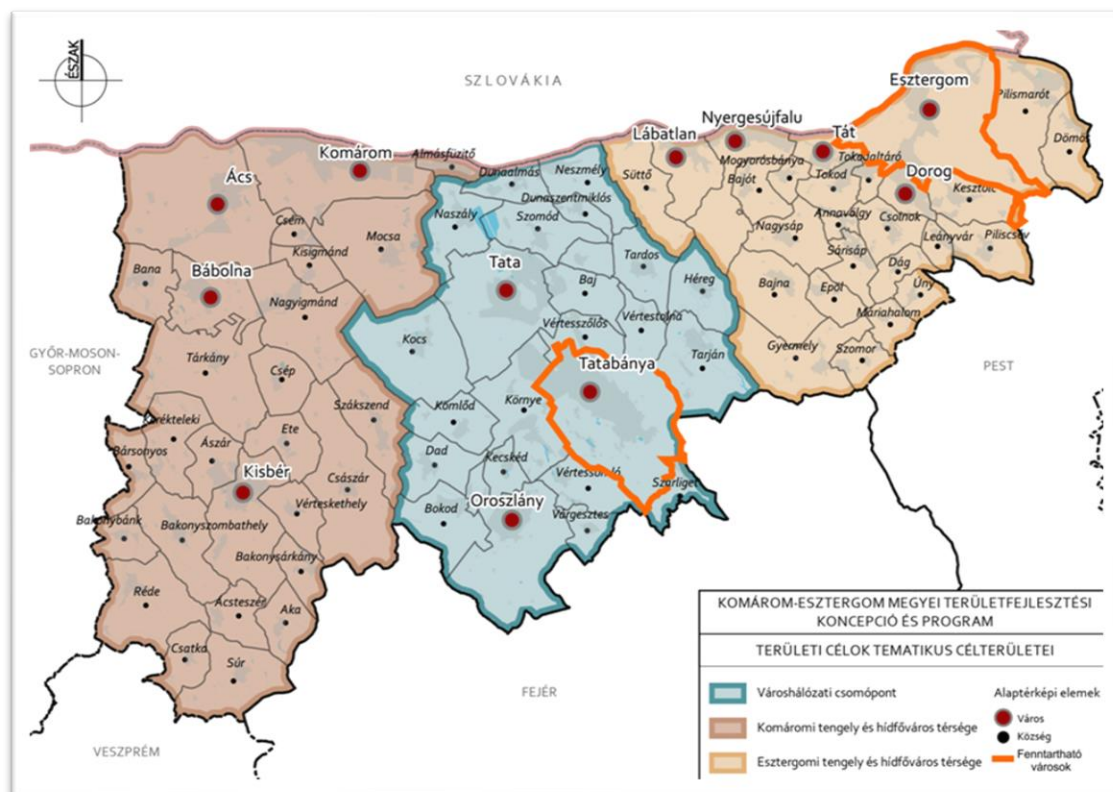
szociális alapszolgáltatás: 100.000.000 Ft

2.) Az Irányító Hatóság az ME_TFPHÁT-2037-1/2022 iktatószámú 2022. december 19-án kelt levelében a 120/2022.(X.17.) számú közgyűlési határozat alapján engedélyezte, hogy a TOP Plusz 3.3.1 (gyermeknevelést támogató humáninfrastruktúra fejlesztése) intézkedésen belül 20.660.547 Ft összeg kerüljön átcsoportosításra a városhálózati csomópont és településeggyüttes tengelytérsegről az esztergomi tengely és hídfőváros tengelytérsegre.

4.1. Stratégiai fejlesztési célterületek

A vármegye számos térszerkezeti kategóriára osztható, azonban mindegyik település egy-vagy két legjellemzőbb térkategóriába besorolható. Ezek alapján egy olyan integrált térszerkezeti ábra rajzolódik ki, melyen a legfőbb kapcsolódási pontok megjelennek a téregységek – települések között, és ahol potenciálisan szinergikus hatást lehet elérni a fejlesztéssel. Ezeken a területeken az ITP-nek kiemelt feladata van, hiszen ezek azok a területek, ahol nagy valószínűséggel több, a területfejlesztési koncepcióban is említett prioritás és intézkedés összekapcsolva, együttesen valósítható meg. Az ITP három stratégiai fejlesztési célterületet határol le, mely a vármegye teljes területét - beleértve az ERFA rendelet 11. cikke alá eső településeket is – hézagmentesen lefedi:

- 1. Városhálózati csomópont és településeggyüttes (T1)**
- 2. Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)**
- 3. Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)**

5. ábra: Az ITP-ben meghatározott stratégiai fejlesztési- valamint fenntartható városfejlesztési célterületek

4.1.1. A Városhálózati csomópont és településeggyüttés (T1)

A térség Oroszlány-Tatabánya-Tata városeggyüttést és térségét foglalja magába. A városhálózati csomópont területén él a vármegye lakosságának több mint fele, munkaerő-piaci vonzáskörzet, közigazgatási, oktatási, kereskedelmi, kulturális és szolgáltatások központja, a városok és a községek közötti szoros funkcionális és gazdasági kapcsolatok miatt a vármegye (és egyben a régió) legjelentősebb agglomeráló várostérsége, dinamikusan fejlődő ipari parkokkal, melyekben jelentős multinacionális cégek működnek, egyre bővülő beszállítói körrel, kapcsolódó iparági szereplőkkel. Az OFTK-ban és a területfejlesztési koncepció helyzetelemző munkarészben nevesített stratégiai ágazatok közül a feldolgozóipari - azon belül a gépipar, járműipar, elektronika - ágazatok jelentősek, de kiemelkedő potenciállal rendelkezik az elektronika, gyógyászati segédeszközök, zöldipar területén is. A térség energiagazdálkodás különböző szintű tevékenységeiben történő részvétele is erősödik, a korszerű technológiájú energiatárolási eszközök gyártásába való bekapcsolódással. A turisztikai kínálat változatos, Tata a vármegye kiemelkedő turisztikai központja. A városeggyüttés községei vonzó lakóhelyekké váltak, rekreációs szerepük erősödik. A város-vidék integráció erősítésével a fejlesztési ciklus végére az ország egyik meghatározó növekedési pólusává válhat a városhálózati csomópont, azonban ehhez szükséges:

- a gazdaságot is kiszolgáló és felfűző infrastrukturális hálózatok fejlesztése, bővítése,
- a turizmus hálózatos, tematikus kínálati fejlesztése,

- az Általér völgy komplex fejlesztése, kiemelt tekintettel a vízrendezésre
- a lakóterületek, közösségi terek megújítása, barnamezős területek rehabilitációja
- a közlekedés rendszerbe szervezése, a közösségi közlekedés optimalizálása,
- a közszolgáltatások minőségének fejlesztése,
- a szakképzés, felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának erősítése,
- a humánerőforrás támogatása, helyben tartása, jólétének fokozása, képzettségének növelése
- a területfejlesztést és a vállalkozásokat segítő, befektetés-ösztönzést koordináló szervezetrendszer felállítása

Települései: ld. 1 sz. melléklet

A térségben megjelenő egyéb tércategóriák:

- Versenyképes városeyüttesek
- Vidéki tájak térségei
- Turisztikai térségek
- Zöld és kék infrastruktúrával fejlesztendő komplex vízgazdálkodási célterületek – Általér vízgyűjtő
- Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ
- Települések területének újrahasznosítása - barnamezős területekkel érintett térségek

FEJLESZTÉSI CÉLTERÜLET ÖSSZESÍTETT TOP PLUSZ FORRÁSAI (Ft)

TOP Plusz intézkedések	ERFA 1.		ERFA 2.	ERFA 3.	ESZA	ERFA 6
	Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Településfejlesztés és, települési szolgáltatások	Helyi, önkormányzati energetika	Helyi és térségi közszolgáltatások	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi gazdaságfejlesztés, turisztika
Városhálózati csomópont és településeyüttes keretösszege	0	5.033.562.331	680.000.000	1.523.397.640	458.000.000	1.400.000.000

TOP Plusz – Élhető vármegye prioritás ERFA 1. keretből használható forrás (Ft)

Városhálózati csomópont és településeyüttes (T1)	Tervezhető összeg a célterületre
Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	0
Településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	5.033.562.331

Megjegyzés: az egyes tématerületek szerinti forrásfelosztás már nem elvárás. Az „A” (kékinfrastruktúra fejlesztése), „B” (zöldinfrastruktúra fejlesztése) és „D” (fenntartható közlekedésfejlesztés) tématerületek forráskeretei forrásfelhasználási módokként összesítve szerepelnek (lásd forrásallokációs tábla).

TOP Plusz Klímabarát vármegye ERFA 2. keretből felhasználható forrás Ft)

Városhálózati csomópont és településeggyüttes	Tervezhető összeg a célterületre
Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	680.000.000

TOP Plusz Gondoskodó vármegye prioritás ERFA 3. keretből felhasználható forrás (Ft)

Városhálózati csomópont és településeggyüttes (T1)	Tervezhető összeg a célterületre	
Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	973.397.640	
Helyi és térségi közszolgáltatások	Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	550.000.000
	köznevelési infrastruktúra fejlesztése	0
Helyi és térségi közszolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	1.523.397.640	

TOP Plusz Gondoskodó vármegye ESZA keretből felhasználható források (Ft)

Városhálózati csomópont és településeggyüttes (T1)	Tervezhető összeg a célterületre	
Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi humánfejlesztések	258.000.000
	Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	0
	Szociális célú város-rehabilitáció	200.000.000
Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei		458.000.000

TOP Plusz - Versenyképes vármegye prioritás ERFA 6. keretből használható forrás (Ft)

Városhálózati csomópont és településeggyüttes (T1)	Tervezhető összeg a célterületre	
Helyi gazdaságfejlesztés (ERFA)	Helyi gazdaságfejlesztés	1.100.000.000
	Helyi és térségi turisztikai fejlesztések	300.000.000
A helyi gazdaságfejlesztés intézkedésre fordítható forrás		1.400.000.000

4.1.2. A komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)

A nyugati vármegyehatár mentén Komárom hídfővárosától Bakonyaljáig tart, mely az Oroszlány-Tatabánya-Tata csomóponti térség mellett Győr és Székesfehérvár vonzáskörzetéhez is kapcsolódik. A tengely jelentőségét adja a Komárom-Révkomárom ikervárosok szoros együttműködése, közösen használt infrastruktúráik, a nagy kapacitású teherforgalmi kikötők, mely kisugárzik a várospárhoz hagyományosan kapcsolódó Duna mentére is. Komárom hídfővárosban zajló fejlesztések mindkét térség irányába pozitívan hatnak ki (jövő technológiák, elektromobilitás, turisztika, látogatóközpontok, régészet - egyetemi szintű oktatás, gyógyvíz, gyógyfürdő, EuroVelo 6). A tengely része a kedvezményezett Kisbéri járás (Kisbér központtal). A komáromi tengely gazdasága diverz és több lábon áll, az élelmiszergazdaság mellett sok vegyes profilú járműiparhoz is kapcsolódó KKV, az energiaszektor ágazatai is megtalálhatók. Az agrárágazat korszerű létesítményei, termelési rendszerei a táj-, erőforrás-, kiemelten a nedvességgazdálkodás és az ökológiai hálózatok éghajlatváltozást egyensúlyozó új eszközeivel, a BPB (Bécs-Pozsony-Budapest) metropolisz térség egyik élelmiszerellátó bázisává válhat országhatáron átnyúlóan. A térség turisztikai szempontból is változatos adottságokkal bír. Az előző

ciklusokban kibontakoztak a települések megújulási folyamatai, indokolt ezek folytatása. A fejlesztési ciklus végére a tengely diverz fejlesztésével a térség megőrizheti összetett karakterét és stabil növekedést produkálhat akár határon átnyúló vonzáskörzetet kiépítve, azonban ehhez szükséges:

- a meglévő ipari területek infrastrukturális fejlesztését célzó támogatás
- a helyi termékek piacra jutásának támogatása
- a helyi adottságokra épülő, határon átnyúló turisztikai kínálat fejlesztése,
- a térségi vízrendezés
- a helyi közösségeket szolgáló települési környezet fejlesztése
- a helyi (közösségi) közlekedés fejlesztése
- a közszolgáltatások minőségének fejlesztése
- az emberkincs életkörülményeinek javítása, rekreációjának elősegítése
- szociális, oktatási és egészségügyi beavatkozások

Települései: ld. 1. sz melléklet

A térségben megjelenő egyéb tércategóriák:

- Versenyképes városeyüttesek, agrárvárosok (Ács, Bábolna, Kisigmánd, Nagyigmánd, Csém)
- Vidéki tájak térsége – síkvidéki és dombvidéki községek
- Kedvezményezett járás települései
- Komplex turisztikai térségek
- Szelíd turisztikai térségek
- Zöld és kék infrastruktúrával fejlesztendő komplex vízgazdálkodási célterületek – Cuhai Bakony-ér és Concó vízgyűjtője
- Mozaikos és dombvidéki gazdálkodás célterületei, intenzív termőtáj
- Mikrotérségi központok (Nagyigmánd, Császár, Ászár, Bakonyszombathely)

FEJLESZTÉSI CÉLTERÜLET ÖSSZESÍTETT TOP PLUSZ FORRÁSAI (Ft)

TOP Plusz intézkedések	ERFA 1.		ERFA 2.	ERFA 3.	ESZA	ERFA 6
	Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Településfejlesztés, települési szolgáltatások	Helyi, önkormányzati energetika	Helyi és térségi közszolgáltatások	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi gazdaságfejlesztés, turisztika
Komáromi tengely és hídfőváros térség	0	3.732.754.939	1.536.574.642	1.773.180.572	504.478.690	750.000.000

TOP Plusz - Versenyképes vármegye prioritás ERFA 1. keretből használható forrás (Ft)

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre
Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	0

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre
Településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	3.732.754.939

Megjegyzés: az egyes tématerületek szerinti forrásfelosztás már nem elvárás. Az „A” (kékinfrastruktúra fejlesztése), „B” (zöldinfrastruktúra fejlesztése) és „D” (fenntartható közlekedésfejlesztés) tématerületek forráskeretei forrásfelhasználási módonként összesítve szerepelnek (lásd forrásallokációs tábla).

TOP Plusz Klímabarát vármegye ERFA 2. keretből felhasználható forrás (Ft)

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre
Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	1.536.574.642

TOP Plusz Gondoskodó vármegye prioritás ERFA 3. keretből felhasználható forrás (Ft)

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre	
Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	1.283.180.572	
Helyi és térségi közszolgáltatások	Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	490.000.000
	köznevelési infrastruktúra fejlesztése	0
Helyi és térségi közszolgáltatások intézkedésre fordítható összeg		1.773.180.572

TOP Plusz Gondoskodó vármegye ESZA keretből felhasználható források (Ft)

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre	
Megyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi humánfejlesztések	404.478.690
	Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	0
	Szociális célú város-rehabilitáció	100.000.000
Megyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei		504.478.690

TOP Plusz - Versenyképes vármegye prioritás ERFA 6. keretből használható forrás (Ft)

Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)		Tervezhető összeg a célterületre
Helyi gazdaságfejlesztés (ERFA)	Helyi gazdaságfejlesztés	250.000.000
	Helyi és térségi turisztikai fejlesztések	500.000.000
A helyi gazdaságfejlesztés intézkedésre fordítható forrás		750.000.000

4.1.3. Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)

Jelentős urbanizációs sűrűsödés a 75 ezer lakosú **Esztergom**-térség. A korábbi megyeszékhely önálló kisugárzása mellett igen erősen **összekapcsolódik a budapesti agglomerációval**, valamint fejlődik kapcsolata a határon túli történelmi vonzaskörzetével. A keleti megyerész fejlődésének meghatározó eleme lesz az új **esztergomi Duna híd**, valamint az **észak-déli regionális léptékű közlekedési folyosó (M100 - 2x2 sávós autótűt, Esztergom-M1 autópálya közúti kapcsolatot) megépítése**, de a város 2022. május 1-jével megyei jogúvá nyilvánítása is új lehetőségeket teremt. A hídfőtérségben a feldolgozóipari kapacitások jelentősek, a járműgyártás, mint húzóágazat az egész mikrotérséget képes dinamizálni, de jelentősek a hagyományos iparágak, a vegyipar, gyógyszeripar, építőanyag ipar, gépgyártás is. Kiemelendő a fejlesztési célterület turisztikai potenciálja is, mivel szerves részét képezi a **Budapest környéke turisztikai térségnek, illetve a Dunakanyar és a Pilis kiváló lehetőséget nyújt az aktív és szelíd turizmusnak**. A dombvidéki községek is meghatározó térségi elemei az esztergomi tengelynek, itt elsősorban az alulról szerveződő LEADER közösségek vidékfejlesztéssel összefüggő tevékenységeiknek, valamint koordinálásuknak köszönhetően alakulhatnak ki helyi erőforrásokra, adottságokra építkező **gazdasági ökoszisztémák**. A térség motorjának számító Esztergom kiemelt település, térségszervező ereje határon átnyúló. A célterület 2021-27-es ciklusban történő fejlesztésével a kialakult vonzaskörzet tovább növelhető és Budapest agglomerációjához kapcsolódva komplex rekreációs térségként és önfenntartó gazdasági mikrokörzetként működéhet. Ehhez azonban szükséges:

- *a Duna mente komplex programmal történő megújítása, a Duna és a Gerecse-Dunazug-Pilis térség turisztikai hasznosítása*
- *a lakóterületek megújítása mind a városokban, mind a községekben,*
- *az elérhetőség javítása, a közlekedési rendszerek fejlesztése, a térség vasúti közlekedésének elővárosi rendszerű megoldása (Győr)-Komárom-Esztergom-(Budapest)között*
- *a funkció nélküli felhagyott épületek hiányzó új funkciókkal való feltöltése, a barnamezős területek kármentesítése és revitalizációja,*
- *a közterületek, a rekreáció lehetőségeinek fejlesztése,*
- *az örökséggazdálkodás, identitásörzés és kultúragazdaság fejlesztése*
- *a társadalmi konfliktusokkal terhelt települések szociális, egészségügyi fejlesztése, az emberkincs megóvása*

A térségben megjelenő egyéb tércategóriák:

- Versenyképes városegységek
- Vidéki tájak térségei
- Komplex turisztikai térségek

- Budapest és környéke kiemelt turisztikai térség
- Szelíd turisztikai térségek
- Zöld és kék infrastruktúrával fejlesztendő komplex vízgazdálkodási célterületek – Kenyérmezei és Unyi patakok vízgyűjtője
- Tatabánya-Esztergom Járműipari Központ
- Települések területének újrahasznosítása - barnamezős területekkel érintett térségek

FEJLESZTÉSI CÉLTERÜLET ÖSSZESÍTETT TOP PLUSZ FORRÁSAI (Ft)

TOP Plusz intézkedések	ERFA 1.		ERFA 2.	ERFA 3.	ESZA	ERFA 6
	Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Településfejlesztés, települési szolgáltatások	Helyi, önkormányzati energetika	Helyi és térségi közszolgáltatások	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi gazdaságfejlesztés, turisztika
Esztergomi tengely és hídfőváros térség keretösszege	0	4.401.871.656	164.000.000	1.463.421.788	321.000.000	760.000.000

TOP Plusz - Versenyképes vármegye prioritás ERFA 1. keretből használható forrás (Ft)

Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)	Tervezhető összeg a célterületre
Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	0

Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T2)	Tervezhető összeg a célterületre
Településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	4.401.871.656

Megjegyzés: az egyes tématerületek szerinti forrásfelosztás már nem elvárás. Az „A” (kékinfrastruktúra fejlesztése), „B” (zöldinfrastruktúra fejlesztése) és „D” (fenntartható közlekedésfejlesztés) tématerületek forráskeretei forrásfelhasználási módokként összesítve szerepelnek (lásd forrásallokációs tábla).

TOP Plusz Klímabarát vármegye ERFA 2. keretből felhasználható forrás (Ft)

Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)	Tervezhető összeg a célterületre
Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	164.000.000

TOP Plusz Gondoskodó vármegye prioritás ERFA 3. keretből felhasználható forrás (Ft)

Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)		Tervezhető összeg a célterületre
	Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	1.363.421.788
Helyi és térségi közszolgáltatások	Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	100.000.000
	köznevelési infrastruktúra fejlesztése	0
Helyi és térségi közszolgáltatások intézkedésre fordítható összeg		1.463.421.788

TOP Plusz Gondoskodó vármegye ESZA keretből felhasználható források (Ft)

Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)		Tervezhető összeg a célterületre
Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi humánfejlesztések	321.000.000
	Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	0
	Szociális célú város-rehabilitáció	0
	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	321.000.000

4.2. Fejlesztési cél: aktív turizmus fejlesztése

Új intézkedésként került bevezetésre a TOP_Plusz-1.1.4-21 „Aktív turizmus fejlesztése” felhívás 1.782.552.147 Ft kerettel, amit a vármegyei önkormányzat, mint kiemelt kedvezményezett kíván megvalósítani.

A keretösszeg kizárólag vármegyei szinten standard eljárásrendben kerülhet felhasználásra, fenntartható városfejlesztés keretében nem tervezhető.

Cél, hogy a vármegye területrendezési tervében, illetve területfejlesztési koncepciójában is külön nevesített turisztikai térségi övezetekben (komplex turisztikai térségek: Duna mente, Által-ér völgy, illetve a szelíd turizmus övezetei) az aktív és ökoturisztikai fejlesztések vármegyei önkormányzati koordináció mellett valósuljanak meg annak érdekében, hogy a korábbi és jelen fejlesztési ciklusokban létrehozott, megvalósítani tervezett vonzerők, szolgáltatások összekapcsolásával, a hiányzó szolgáltatások kialakításával egy aktív turisztikai hálózat alakuljon ki, és ezeknek egységes márkafejlesztése valósuljon meg, fenntartható, működőképes módon.

E célok megvalósítására a garanciát a megye saját megvalósításban (kiemelt kedvezményezettként) látja, leginkább biztosíthatónak, amennyiben erre lehetősége nyílik.

A megye szerepe és lehetőségei, valamint a projektek végleges szakmai-műszaki tartalma a pályázati felhívás ismeretében kerülhet véglegesítésre és kidolgozásra az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal (AÖFK) és további potenciális konzorciumi partnerrel egyeztetve.

4.3. ERFA-rendelet alapján lehatárolt fenntartható városfejlesztés célterületek

Az ERFA-rendelet alapján, a városok urbanizált övezeteit érintő gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére, integrált intézkedések mentén fenntartható városfejlesztési programot valósítanak meg **Tatabánya vármegyei jogú város és Esztergom (2022. május 1-jétől szintén megyei jogú) Önkormányzatai**. A két város a vármegye legnépesebb települése,

a fővárost körbe ölelő belső városgyűrű - OFTK által is nevesített - gazdasági központjai. A fejlesztéseket rendszerbe szervezett, együttműködésen alapuló településfejlesztési stratégiák keretében célszerű megvalósítani. Mind Esztergom, mind pedig Tatabánya esetében szükséges a várostérség szintű gondolkodás, még akkor is, ha az ERFA-rendelet alapján a két város önállóan, nem térségükben kíván megvalósítani fejlesztéseket. Ebben az esetben a vármegyének kiemelt szerep jut a 2021-27-es programozási időszakban, hiszen a környező városi települési térségek, az említett városokkal való összehangolt fejlesztésének feladata a vármegyére hárul. Erre integrált szemléletű egyeztetési mechanizmusnak kell megvalósulnia, melyet a vármegye részben írásban, részben személyes egyeztetések révén bonyolít. A két város kiemelt partnere volt a vármegyének a területi tervezés során is, mind a koncepció, mind a területfejlesztési program esetében, mind a városok kiválasztásakor és forráskereteiknek a kialakításakor. A vármegye a fejlesztéseknél figyelmet fordít a tematikus kapcsolódásra és a szinergikus hatások érvényesítésére, és ezt a két város integrált településfejlesztési stratégiáinak felülvizsgálatakor a városoktól is elvárja.

Fontos kitétel, elvárás Tatabánya esetében a TOP 1.2.2 intézkedés keretében szereplő szociális városrehabilitációs beavatkozás megvalósítása a város saját ERFA 1 és ESZA 3.1.2 forrásai terhére.

Amennyiben további források nyílhatnak a megye számára a TOP pluszból, a két város forrásait is tervezi felülvizsgálni.

Az előzetes ITP elfogadása óta újabb támogatási források megtervezésére nyílt lehetőség (2. prioritás: gyógyfürdők energetikai fejlesztése az épületenergetika beruházások mellett, 3. prioritás: önálló felhívással és külön kerettel bíró köznevelési infrastruktúra fejlesztése), amelyekből a két fenntartható város számára az alábbi többletforrások allokálása tervezett, az ESZA források egyidejű csökkentése mellett, a két várossal történt egyeztetéseket követően (26/2022 (III.16.) Kgy határozat):

Intézkedés	TOP_Plusz 2.1.2. „Fenntartható energia- hatékonyság” (Ft)	TOP_Plusz 3.3.3 „Fenntartható humán- infrastruktúra” (Ft)	TOP_Plusz 3.2.1 Fenntartható humán fejlesztések ESZA keretből elvont összeg (Ft)
Tatabánya	471.575.000*	400.000.000 **	-300.000.000 ***
Esztergom	471.575.000 *	400.000.000 **	-300.000.000 ***
Összesen:	+943.150.000	+ 800.000.000	-600.000.000

* Csak gyógyfürdők energetikai fejlesztéseire fordítható, melyre a Magyar Turisztikai Ügynökség „Turizmus 2.0” stratégiájában nevesített településeken működő fürdők fenntartói pályázhatnak majd a két város esetében.

** csak köznevelési infrastruktúra fejlesztésére, melyre az állami fenntartású intézmények fenntartói pályázhatnak a TOP_Plusz 3.4.1 felhívás keretében.

*** az ESZA forrás átkerül a megye többi települése számára felhasználható TOP Plusz 3.1.3 humán erőforrás fejlesztésekre fordítható keretbe.

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA 2021-27

A fenntartható városfejlesztésre tervezett TOP Plusz források fentiek figyelembevételével és a TOP PLUSZ változásainak átvezetésével összegzett keretei (Ft).

7 éves keret (350Ft/EUR
árfolyamon)

Fenntartható város	1.3.1 Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása (Ft)	1.3.2 Fenntartható városfejlesztés (Ft)	2.1.2 Fenntartható energiahatékonyság (Ft)	2.1.4 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált) (Ft)	3.2.1 Fenntartható humán fejlesztések (Ft)	3.4.1 Fenntartható humán infrastruktúra (Ft)	6.2.1 Fenntartható versenyképes városfejlesztés (Ft)	Fenntartható ERFA összesen (Ft)	Fenntartható ESZA összesen (Ft)	Fenntartható összesen (Ft)
Tatabánya	80 000 000	4 071 955 000	2 184 249 285		1 564 000 000	400 000 000	4 000 000 000	10 736 204 285	1 564 000 000	12 300 204 285
Esztergom	80 000 000	1 337 980 000	1 201 500 000		494 000 000	400 000 000	3 000 000 000	6 019 480 000	494 000 000	6 513 480 000
Összesen	160 000 000	5 409 935 000	3 385 749 285	-	2 058 000 000	800 000 000	7 000 000 000	16 755 684 285	2 058 000 000	18 813 684 285

Kiegészítés: A gazdaságfejlesztési, turisztikai tevékenységek kikerültek az 1.3.2 fenntartható városfejlesztési intézkedésből és átkerültek az újonnan létrehozott 6.2.1 fenntartható versenyképes városfejlesztés intézkedésbe. Ebbe az intézkedésbe kerültek a két kiemelt városra allokált 2.800.000.000 Ft is, ami 4 és 5 számjegyű utak felújítására fordítható.

A kiemelt fenntartható városokkal való egyeztetések platformjai a szakértő kollégák telefonos/e-mail-es egyeztetésein túl a vármegyei területfejlesztési konzultációs Fórumok (Tatabánya: 2022. február 29., május 25.) voltak. Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata mindkét város fenntartható városfejlesztési stratégiáját és városfejlesztési programtervét véleményezte.

A véleményezések időpontjai:

Tatabánya:

- előzetes vélemény megküldése: 2022.június 27.
- visszamutatott FVS-TVP véleményezése 2022. július 7.
- illeszkedési nyilatkozat kiadása 2022. július 12.

Esztergom:

- FVS-TVP előzetes vélemény megküldése: 2022.július 26.
- FVS-TVP illeszkedési nyilatkozat kiadása: 2022. augusztus 4.

4.4. Tervezett kiemelt kedvezményezettek által koordinált fejlesztések kerete

4.4.1 Vármegyei önkormányzat

A vármegyei önkormányzat koordinált fejlesztést kíván megvalósítani három kiemelt témakörben annak érdekében, hogy azok integrált szemléletűek legyenek, általa megvalósuljon a forráskoncentráció elve és a racionális forrásfelhasználás, a célterületek fejlesztésének tematikus kapcsolódása. Fontos szempont a kiemelt kedvezményezettek védett keretének odaítélésénél, hogy a megvalósuló fejlesztések maximálisan illeszkedjenek a megyei közép-hosszútávú fejlesztési célokhoz, a célterületek célkitűzéseit a lehető legjobban összehangolják. A négy stratégiai terület a következő:

1. Helyi gazdaságfejlesztés intézkedés, helyi és térségi turisztikai fejlesztések keretén belül turisztikai együttműködés kialakítása több szereplős konzorciumi együttműködési formában. Ennek a koordinált fejlesztésnek a célja a megye egész területét érintő, ugyanakkor kisebb földrajzi térségenként eltérő és egyedi kínálatot jelentő aktív turisztikai infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztések, valamint ezeket egységes termékként megjeleníthető hálózat létrehozása. Az elmúlt programozási időszak(ok)ban megvalósult fejlesztések tapasztalatai alapján olyan új projektekre van szükség:

- melyek nem pontszerű, elszigetelt fejlesztéseket jelentenek, hanem csatlakoznak Komárom-Esztergom vármegye és tágabb térsége turisztikai termékfejlesztési céljaihoz,
- szolgáltatói együttműködésekben alapulnak,
- tematikus kínálati hálózatok kiépítéséhez járulnak hozzá,
- az alapszolgáltatásokon és elsődleges funkción felül a teljes vendégélmény elérését lehetővé tevő kiegészítő szolgáltatásokkal is rendelkeznek.

A fejlesztések megvalósíthatósági tanulmányának és üzleti tervének előkészítése megtörtént. Az egyik fejlesztési csomagban több helyszín fejlesztése tervezett, melyek azonban egymáshoz, és a térségben

korábban TOP-ból már kialakított, üzemelő ökoturisztikai látogatóközpontokhoz kapcsolódnak, azokat kiegészítik, összefűzik, amellyel, hogy új turisztikai attrakciókat is nyújtanak, ami a turisztikai kínálat spektrumát szélesíti majd. A másik fejlesztési csomag célja kettős, egyrészt a meglévő turisztikai létesítményeknek a kisléptékű szolgáltatás-fejlesztése/bővítése, innovatív elemekkel ötvözve a komplex vendég-élmény, valamint a hosszú távú működtetés biztos alapjainak megteremtése céljából, másrészt a még turistafogadási infrastruktúrával nem rendelkező térségben egy aktív turisztikai információs- és szolgáltatási központ létrehozása.

Összege a TOP_Plusz 6.1.3 keretből: 995.000.000 Ft

A keretösszeg az ITP módosítás során 25 Millió Ft-tal megemelkedett, tekintettel arra, hogy egy korábban települési szinten tervezett fejlesztési igény teljes körűen beépül a megyei projektbe.

2. Aktív turisztika fejlesztések

A vármegyei önkormányzat a 2021-27-es fejlesztési ciklusban a megyei területfejlesztési terveire alapozottan, továbbá a vármegye ipari-bányászati múltjára, az Eszterházy örökségre és a megyei természeti adottságaira épülő termék-és szolgáltatásfejlesztési stratégiájában foglaltakra tekintettel, mint kiemelt kedvezményezett, kíván aktív turisztikai fejlesztéseket megvalósítani. Tervezetten ezek az alábbiak:

- több megállópontra tartalmazó a vármegyét érintő aktív turisztikai hálózatok fejlesztése (pl. gyalogos, kerékpáros, vízi). A megyei turisztikai adottságaihoz kapcsolódó hálózatok létrehozása bányászati-ipartörténeti örökség, ökoturisztika tematikához igazodóan. Potenciális célterületek: Bakonyalja és Gerecse Natúrpark területei, Budapest és környéke turisztikai térség vármegyei települései, Esztergomi tengely és hídfőváros fejlesztési célterület települései, Által-ér völgye

- Országos jelentőségű, egyedi aktív- és ökoturisztikai fejlesztések

A vármegyében már működő turisztikai látogatóközpontok szolgáltatásaihoz kapcsolódó és vármegyei turisztikai fejlesztésekre, attrakciókra felfűzött egyedi attrakciók létrehozása vízi-kerékpáros jármódokra alapozottan. Potenciális célterületek: Által-ér völgye, Budapest és környéke turisztikai térség vármegyei települései

- Nemzeti parkok, többségi állami tulajdonú erdőgazdaságok, natúrparkok, geoparkok komplex ökoturisztikai infrastrukturális fejlesztései: erdészeti látogatóközpont, túra-útvonalak kialakítása, kapcsolódó szolgáltatás-és marketingfejlesztések. Potenciális célterület: Budapest és környéke turisztikai térség vármegyei települései

A vármegyei önkormányzat azért kívánja a teljes forráskeretet kiemelt eljárásrend keretében felhasználni, mert így látja biztosítottnak, azt, hogy az egyes fejlesztési célterületekre tervezett tevékenységek szinergiában valósuljanak meg, katalizálva a már meglévő és működő turisztikai attrakciókat. A vármegyei önkormányzat ehhez a szükséges szakmai, koordinációs és desztinációmenedzsment kapacitásokkal rendelkezik, ami a legfőbb biztosítéka a források hatékony, célzott és fenntartható hasznosításának.

A potenciális partnerekkel a kapcsolatfelvétel - beleértve az AÖFK-t is – az ITP 3.0-ás változatának elkészítéséig megtörtént.

Összege a TOP_Plusz 6.1.4 keretből: 1.782.552.147 Ft

3. Vármegyei és térségi fejlesztések (ESZA elemei) intézkedésen belül vármegyei foglalkoztatási – gazdaságfejlesztési együttműködések: a vármegye a TOP_Plusz 3.1.1. ESZA forrás terhére folytatni kívánja a Megyei Foglalkoztatási Paktumot a megyei kormányhivatallal konzorciumban. A koordinált együttműködés célja a megye teljes területére kiterjedően, a hátrányos helyzetű munkát kereső társadalmi csoportok munkaerő-piacra történő be- és visszavezetése képzéssel, mentorálással, a foglalkoztató cégek bérköltségének támogatásával. A vármegyei önkormányzat a 2014-2020-as időszakban már két sikeres paktum-projektet valósít(ott) meg partnerével, ebből az egyik fenntartási időszakra lépett, a másik tervezett 2023. októberében zár. A projekt folytatása a pandémiás helyzetet követően különösen aktuális.

Összege a TOP_Plusz 3.1.1. kerete: 2.417.021.310 Ft

4. Helyi humán fejlesztések keretében a vármegyei önkormányzat tervezi a már meglévő Szolgáltatási Út Térképének és Vármegyei Esélyteremtő Paktumának a felülvizsgálatát, módosítását a Vármegyei Felzárkózási Fórumok bevonásával. A vármegyei önkormányzat e tervekre alapozottan a vármegyei szolgáltatáshiányokra reflektálva tervezi közösségfejlesztési, szemléletformálási, identitásmegőrzési-erősítési tevékenységek megvalósítását kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokra fókuszálva. A vármegyei önkormányzat mind esélyegyenlőségi, mind identitáserősítést szolgáló projekteket is valósított már meg, így széles partnerséggel és ismeretekkel bír. A projektek megvalósítását a vármegyei önkormányzat kiemelt kedvezményezettként kívánja megvalósítani.

Összege a TOP_Plusz 3.1.3 keretből: 727.500.000 Ft

5. Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata messzemenően elkötelezett a környezetvédelem mellett. Elfogadott környezet-védelmi programmal birtokában, a 2014-2020-as fejlesztési ciklusban megyei klímastratégiát, a megyében működő LEDAER Vidékfejlesztési Közösségek településeire pedig fenntartható energia és klíma akcióterveket készített. A vármegyei önkormányzat fentiekén túl létrehozta a megyei éghajlatváltozási platformot, a kezdetektől működteti annak titkárságát, alapítója a megyei virtuális erőmű programnak. Szakértő munkatársaink keresztül részt vett számos megyei települési klímastratégia elkészítésében és az ahhoz szervesen kapcsolódó klímavédelmi tevékenység eredményes megvalósításában. Jelenleg az intézkedésen nincsen forrás allokálva. Amennyiben azonban az OP árfolyamkompenzációjából eredően forrás kerül erre az intézkedésre azt a vármegyei önkormányzat, mint kiemelt kedvezményezett kívánja felhasználni.

Tervezett tevékenységek:

- megyei környezet-védelmi program készítése/felülvizsgálata
- megyei klímastratégia felülvizsgálata
- települési klímastratégiák készítése
- klímasemleges akciótervek kidolgozása
- Felmérések, vizsgálatok készítése (hőszegriadó tervek, épületek sérülékenységi vizsgálata, villámárvíz-kitettség vizsgálatok)
- karbonleltárak készítése
- SECAP tervek készítése, felülvizsgálata (megyei, települési)
- Adat-és tudásbázis kialakítása (energetikai fejlesztések eredményei, tudásbázis kialakítása)

- környezeti monitoring rendszer kialakítása, működtetése
- zöld átállás támogatása, megyei zöldfinanszírozási keretrendszer kidolgozása
- Szemléletformáló akciók, települések számára képzések a körforgásos gazdaságra, a hulladékképződés csökkentésre, hulladékhasznosításra, közlekedésre, környezeti érzékenyítésre
- Konzultációk, workshop-ok, mentorálás
- Digitalizáció adta lehetőségek kihasználása

Összege a TOP_Plusz 1.1.1 keretből: 0 Ft

4.4.2. Magyar Közút Nonprofit Zrt.

A vármegye a TOP Plusz versenyképes vármegye prioritástengelyén lévő TOP_Plusz ~~1-1-2~~ 6.1.2 és 6.2.1 intézkedésekre allokált keret felhasználását tervezi a 4 és 5 számjegyű utak felújítására a Magyar Közút Nonprofit Zrt. prioritáslistája alapján. A támogatott projektek szolgálják a térség elérhetőségének javulását is és a települések közötti összeköttetés erősödését, emellett javítják a turisztikai szolgáltatások és attrakciók elérhetőségének javulását is. A források felhasználásának célterületei: kedvezményezett kisbéri járás és a vármegye kiemelt fenntartható városainak közigazgatási területe.

A 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése az alábbi intézkedésekre tervezett:

6.1.2 intézkedés (kedvezményezett járás): 2.830.000.000 Ft

6.2.1 intézkedés (fenntartható városok): 2.800.000.000 Ft (Tatabánya 1.300.000.000 Ft, Esztergom 1.500.000.000 Ft)

A projekteket a kedvezményezett járásban a Magyar Közút Nonprofit Zrt. mint kiemelt kedvezményezett valósítja meg. A fenntartható városokban a projekteket a kiemelt városok saját forráskeretük terhére valósítják meg a Magyar Közút Zrt-vel konzorciumban. A fenntartható városok közútfejlesztési forrásai a fenntartható városokhoz vannak tervezve (6.2.1-es intézkedés).

6.1.2 keretből: 2.830.000.000 Ft

4.4.3. Tankerületi Központok

A megye a TOP Plusz „gondoskodó vármegye” prioritáson belül a köznevelési infrastruktúra fejlesztésére allokált teljes megyei keret (2.360.000.000 Ft) 33,8983 %-át, 800 millió Ft-ot egyenlő arányban megosztva a TOP_Plusz 3.4.1 intézkedésre (fenntartható humán infrastruktúra) allokálja a fenntartható városfejlesztési célterületek két városa területén érintett Tankerületi Központok számára, ami csak köznevelésre fordítható.

A 800.000.000 Ft a fenntartható városok forráskereténél került allokálásra (3.4.1 intézkedés).

A fennmaradó forrást (1.560.000.000 Ft) az állami fenntartású intézményekben tervezi felhasználni a TOP_Plusz-3.3.3 intézkedés keretében. A Tankerületi Központokkal egyeztetetten a komáromi tengely térségben 760.000.000 Ft-ot, az esztergomi tengelytérségben 800.000.000 Ft-ot javasolva.

4.3.4. Kiemelt kedvezményezetttek által koordinált fejlesztések kerete (m Ft)

TOP Plusz intézkedés és kezdeményezés		Tervezett védett keret (Ft)
1. Prioritás, élhető vármegye Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	1.1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)	0
2. prioritás gondoskodó vármegye Vármegyei fejlesztések ESZA Plusz elemei Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)	3.1.1. Vármegyei Foglalkoztatási paktum folytatása (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)	2.417.021.310
	3.1.3. már meglévő Szolgáltatási Út Térkép és Vármegyei Esélyteremtő Paktum felülvizsgálata, módosítása, vármegyei szolgáltatáshiányokra reflektáló közösségfejlesztési, szemléletformálási, identitásmegőrzési-erősítési tevékenységek megvalósítása (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)	727.500.000
	3.3.3 Köznevelési infrastruktúra fejlesztése (Tankerületi központok) 3.4.1 Fenntartható humán infrastruktúra fejlesztése (Fenntartható városok-Tankerületi központok)	1.560.000.000 + 800.000.000
3. Prioritás, versenyképes vármegye helyi gazdaságfejlesztés, fenntartható versenyképes városfejlesztés	6.2.1: 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése (Magyar Közút Zrt)	2.830.000.000
	6.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztések (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)	995.000.000
	6.1.4 Aktív turisztikai fejlesztések (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)	1.782.552.147

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA 2021-27

4.4. Forrásallokáció TOP prioritásonként, intézkedésenként és célterületenként, a fenntartható városfejlesztés településeire és a kiemelt kedvezményezettekre (Ft)

TOP prioritás	ÖSSZESEN prioritásonként a célterületekre	Intézkedés	Városhálózati csomópont és településeggyüttes (Millió Ft)	Komárom tengely és hídfőváros térsége (Millió Ft)	Esztergom tengely és hídfőváros térsége (Millió Ft)	ÖSSZESEN Intézkedésenként (Millió Ft)
Élhető vármegye	13.168.188.926	Településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	5.033.562.331	3.732.754.939	4.401.871.656	13.168.188.926
Klímabarát vármegye	2.380.574.642	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (VNT)	680.000.000	1.536.574.642	164.000.000	2.380.574.642
Gondoskodó vármegye	6.043.478.690	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei - <i>települési önkormányzatok és konzorciumaik</i>	458.000.000	504.478.690	321.000.000	1.283.478.690
		Helyi és térségi közszolgáltatások intézkedésre fordítható összeg	1.523.397.640	1.773.180.572	1.463.421.788	4.760.000.000
Versenyképes vármegye	2.910.000.000	Helyi gazdaságfejlesztés	1.100.000.000	250.000.000	0	1.350.000.000
		Helyi és térségi turizmus fejlesztése	300.000.000	500.000.000	760.000.000	1.560.000.000
	24.502.242.258	ÖSSZESEN célterületenként	9.094.959.971	8.296.988.843	7.110.293.444	24.502.242.258
Kiemelt kedvezményezett által koordinált fejlesztések keretei		Megyei Foglalkoztatási paktum folytatása (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)				2.417.021.310
		Vármegyei SZÚT, MEP felülvizsgálat/módosítás és megvalósítás				727.500.000
		Köznevelési infrastruktúra fejlesztése (Tankerületi központok)				1.560.000.000
		Helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra (Magyar Közútkezelő Zrt.)				2.830.000.000
		Helyi és térségi turisztikai fejlesztések (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)				995.000.000
	Aktív turizmus fejlesztése (Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata)				1.782.552.147	
Fenntartható városfejlesztés (Tatabánya, Esztergom)						18.813.684.285
Komárom-Esztergom vármegye TOP Plusz teljes kerete						53.628.000.000

4.5. Forrásallokáció: a TOP Plusz intézkedésekhez tartozó felhívásokra allokált vármegyei források célterületenként (Ft)

	Intézkedés	Felhívás	Városhálózati csomópont és településeggyüttes (T1) (Millió Ft)	Komáromi tengely és hídfőváros térség (Millió Ft)	Esztergomi tengely és hídfőváros térség (Millió Ft)
1. prioritás ERFA	Településfejlesztés, települési szolgáltatások	Barnamezős rehabilitáció, rozsdadóvezetek fejlesztése Élhető települések integrált településfejlesztés beavatkozások (zöld város-falu) Helyi (települési) zöld és kék infrastruktúra fejlesztése, klíma-alkalmazkodás, helyi környezetvédelmi infrastruktúra és körforgásos gazdaság (vízrendezés) közösségi célú tevékenységek, kulturális, sport és egyéb közterület fejlesztés Helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások (kerékpárút fejlesztés és közlekedés biztonság)	5.033.562.331	3.732.754.939	4.401.871.656
		Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	680.000.0000	1.536.574.642	164.000.000
2. prioritás ERFA	Klímabarát vármegye	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	680.000.0000	1.536.574.642	164.000.000
3. prioritás ESZA+ERFA	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi humánfejlesztések	258.000.000	404.478.690	321.000.000
		Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	0	0	0
		Szociális célú város-rehabilitáció	200.000.000	100.000.000	0
	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei		458.000.000	504.478.690	321.000.000
	Helyi és térségi közszolgáltatások gyermeknevelést támogató humáninfrastruktúra fejlesztés		973.397.640	1.283.180.572	1.363.421.788
	Helyi és térségi közszolgáltatások Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése		550.000.000	490.000.000	100.000.000
	Helyi és térségi közszolgáltatások összesen		1.523.397.640	1.773.180.572	1.463.421.788
	ESZA és ERFA összesen		1.981.397.640	2.277.659.262	1.784.421.788
4. Prioritás ERFA	Helyi gazdaságfejlesztés		1.100.000.0000	250.000.000	0
	Helyi és térségi turizmusfejlesztés		300.000.000	500.000.000	760.000.000
	Összesen		1.400.000.000	750.000.000	760.000.000
1-6. prioritás összesen			9.094.959.971	8.296.988.843	7.110.293.444

4.6. Visszahulló, fennmaradó források kezelése

4.6.1. Fennmaradó, visszahulló források kezelése a célterületeken

A célterületekre allokált források kezelése esetében az egyik érvényesítendő alapelv a szubszidiaritás elve, vagyis a vármegye a források kezeléséről saját hatáskörben az ITP-jében kíván elhatározásokat hozni. Az esetleges visszahulló forrásokat a vármegye elsődlegesen:

- az adott fejlesztési célterületen belül a TOP Plusz adott intézkedésében kívánja felhasználni.

Amennyiben a forrás valamilyen oknál fogva nem allokálható a célterületen az adott TOP Plusz intézkedésre, akkor azt ITP módosítás keretében

- más fejlesztési célterületre irányítja, a TOP Plusz ugyanazon intézkedésében.

Amennyiben ez sem lehetséges, akkor a vármegye az ERFA, illetve ESZA finanszírozási és tartalmi szabályok figyelembevételével kezdeményezi a TOP Plusz Irányító Hatóságánál:

- a TOP Plusz másik intézkedésére.

A vármegye az időközben keletkező TOP Plusz források kezelésében a szubszidiaritás és participáció elve mentén újra gondolja a célterületek és a kiemelt települések, valamint a kiemelt kedvezményezetttek részére biztosított források allokációját.

4.6.2. Fennmaradó, visszahulló források kezelése a kiemelt városokban

Ha az intézkedéseken bármilyen okból visszahulló forrás keletkezik, akkor azt a keletkeztető városnál tervezi felhasználni a vármegye. Ha ez nem lehetséges, akkor az intézkedésben érintett másik városhoz rendeli. Ha ott sem lehetséges a felhasználása, a forrás visszahullik a vármegyei önkormányzat által tervezett azonos intézkedési keretre.

5. Projektkiválasztás és településdifferenciálás

A településdifferenciálás az ITP projekt kiválasztási eszköze. A településdifferenciálás a területi kiválasztási kritériumok lehatárolásától eltérő logikájú, bár mindkettő az adott témakörben és adott területegységre vonatkozó kiírások racionális forráselosztását szolgálja. A településdifferenciálás célja, hogy elsődlegesen azon települések részesüljenek a forrásokból, amelyek a vármegyei fejlesztési célokat és az operatív programban meghatározott célokat egyaránt szolgálják. Mindez összetett gondolkodást és a térségi helyi adottságokhoz illeszkedő döntési mechanizmus kidolgozását igényli. A településdifferenciálás az adott tércategórián és témakörön belül segíti a vármegye munkáját a projektek kiválasztásában.

5.1. A projektkiválasztás alapelvei a TOP Plusz intézkedései alapján

A vármegye három stratégiai fejlesztési célterületet határolt le a racionális ITP forrásallokáció érdekében. Mindhárom lehatárolt célterület további tematikus célterületekre bontható, melyek közül a város-vidék rendszer az egyik legmeghatározóbb. A célterületek bár egyedi célokkal is leírhatók, a vármegye mérete, illetve policentrikus településhálózata nagyon hasonlóak egymáshoz. Így a településdifferenciálásnál minden célterület esetében többnyire azonos kiválasztási elvek mentén kerültek a települések rangsorolásra az alább kifejtett témacsoportok mentén. A témacsoportok

alapját a TOP Plusz intézkedések vagy kezdeményezések adják és a vármegye 2021-27-es fejlesztési ciklusában megvalósítandó fejlesztéseire igazodnak.

A települések kiválasztásánál a TOP Plusz intézkedéseket és a célterületeket (2. melléklet) vettük alapul. Minden célterületen az adott intézkedéshez vagy prioritástengelyhez egyedi, a területhez, témához legjobban illeszkedő kiválasztási szempontokat (célterületi/vagy egyéb) vettük figyelembe. A településdifferenciálás egyszerű pontozással történt, az adott szempontok érvényesülése esetén a település megkapta a szempont számértékét, így a szempontok alapján kapott besorolások leválogatásával előáll a településdifferenciálási lista, azoknak a településeknek a köre, amelyek elsőbbséget élveznek. A településdifferenciálás szempontjait a Területi Kiválasztási Kritériumokkal együttesen szükséges érvényesíteni. (3. melléklet)

A településdifferenciálás eredményeként előállt, célterületekre vonatkozó települési rangsorok alapján a vármegye saját hatáskörben dönt arról, hogy a települési lista hány elemét, milyen pontszámhatárig veszi figyelembe a beérkezett pályázatok értékelésekor.

A differenciálási szempontokat az egyes TOP Plusz prioritásokon belüli intézkedések alfejezeteiben mutatjuk be:

5.2. Élhető vármegye prioritás

5.2.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata messzemenően elkötelezett a környezetvédelem mellett. Elfogadott környezet-védelmi programmal birtokában, a 2014-2020-as fejlesztési ciklusban vármegyei klímastratégiát, a megyében működő LEDAER Vidékfejlesztési Közösségek településeire pedig fenntartható energia és klíma akcióterveket készített. A vármegyei önkormányzat fentiekben túl létrehozta a vármegyei éghajlatváltozási platformot, a kezdetektől működteti annak titkárságát, alapítója a vármegyei virtuális erőmű programnak. Szakértő munkatársaink keresztül részt vett számos vármegyei települési klímastratégia elkészítésében és az ahhoz szervesen kapcsolódó klímavédelmi tevékenység eredményes megvalósításában. Jelenleg az intézkedésen nincsen forrás allokálva. Amennyiben azonban az OP árfolyamkompenzációjából eredően forrás kerül erre az intézkedésre azt a vármegyei önkormányzat, mint kiemelt kedvezményezett kívánja felhasználni. Ezen intézkedésen belül a klímavédelemhez kapcsolódó tervezési és szemléletformálási tevékenységek megvalósítására kerül sor. Tekintettel arra, hogy a forrást a vármegyei önkormányzat, mint kiemelt kedvezményezett kívánja felhasználni, a projektkiválasztás nem releváns.

5.2.2. Élhető települések (TOP PLUSZ 1.2.1)

Helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások

A támogatás célja a fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedések megvalósítása, összehangoltan a településfejlesztési beavatkozásokkal. A TOP Plusz ezen intézkedése a település belterületi fejlesztéseire és nem a közút által koordinált térségi kapcsolatok erősítésére koncentrál. A vármegye ebben a beavatkozásban a közlekedésbiztonságra, kisléptékű közösségi közlekedési fejlesztésekre, de döntően a kerékpárhálózat bővítésére koncentrál az elkövetkező ciklusban. Olyan kerékpárutakat támogat a vármegye két tengely térségében, amelyek foglalkoztatási központokban biztosítják az ipari parkok kerékpárral történő elérhetőségét a környező térségekből, illetve a településen belül.

A belterületi utak felújítására a vármegye nem különít el forrásokat. Azokat csak a zöldváros és a funkcióváltó barnamezős beruházások részeként kezeli, a felhívásban szereplő mértékig.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések a beavatkozásban:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	Kedvezményezett járás 1000 fő alatti községei (nem kerékpáros fejlesztéseknél)	
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	Városeggyüttesek térségben ipari parki területekkel, iparterületekkel közvetlen határos, vagy azzal bíró községek (csak a kerékpárutak esetében)	Járási székhely városok (csak kerékpárutak esetében)
Esztergomi tengely és hídfőváros térsége	A versenyképes városeggyüttesek települései közül ipari parkkal rendelkező városok	KEM Stratégiai Programban 2021-27 közötti időszakban fejleszteni tervezett kerékpárutakkal érintett települések

Barnamezős rehabilitáció, rozsdaovezetek fejlesztése

A barnamezős területek, rozsdaovezetek vonatkozásában az Esztergomi tengelytérségben kívánja a vármegye az erre a célra allokált forrást felhasználni. A nagy volumenű használaton kívüli épületek, nagykiterjedésű felhagyott iparterületek, roncsolt területek megújításához a vármegye országos komplex program kidolgozását és megvalósítását szorgalmazza az önkormányzatokkal együttműködve. Jelen ciklusban a vármegye hangsúlyt kíván helyezni a lakókörnyezet kármentesítésére, valamint a volt bányász falvak barnamezős területei felszámolásának megkezdésére.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések az intézkedésben:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	a vármegye nem tervez a térségben barnamezős rehabilitációs fejlesztéseket támogatni		
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	a vármegye nem tervez a térségben barnamezős rehabilitációs fejlesztéseket támogatni		
Esztergomi tengely és hídfőváros térsége	Városeggyüttesek 10.000 fő alatti városai	3000 fő feletti népességű, felhagyott bányával rendelkező községek	Barnamezős területekkel érintett települések

Helyi (települési) zöld és kék infrastruktúra fejlesztése, klíma-alkalmazkodás, helyi környezetvédelmi infrastruktúra és körforgásos gazdaság:

A) Települési zöldfelületek megújítása, bővítése, klímavédelemhez kapcsolódó zöldfejlesztések:

A zöld város és zöld falu fejlesztések célja, hogy a vármegye teljes területén megvalósuljanak életminőséget javító beruházások. A fejlesztések egyrészt tartalmaznak integrált szempontú fejlesztéseket, másrészt elősegítik a vármegyei belső közlekedési viszonyok javítását, például kerékpárutak fejlesztése révén. A fejlesztések célozzák továbbá a lakosság digitális felzárkózását, az önkormányzatok energiahatékonyságát. A 2021-27 közötti időszakban a vármegye differenciált módon kívánja fejleszteni a vármegye kisvárosait, a mikrotérségi központokat. Hangsúlyt kíván helyezni a jelentősebb turisztikai attrakciót megvalósító települések esetében a környezet fejlesztésére, megkezdett zöldvárosfejlesztések folytatására, a volt bányász falvak megújítására.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések a beavatkozásban:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	5000 fő alatti városok, járasszékhely városok	a kedvezményezett járás mikrotérségi központjai	a komáromi járás 2000 fő feletti községei
Városhálózati csomóponti térség és településeggyüttes	a térség városai	a tatabányai járás községei	a tatabányai járás 3000 fő feletti községei
Esztergomi tengely és hídfőváros térsége	a városeggyüttes térség városai	a dorogi kistérség községei	

B) Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések, köztük fenntartható belterületi csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése

A fejlesztések célja, hogy minél több vármegyei településen történjen fejlesztés, mely hozzájárul az élhetőbb, minőségi élethez az elkövetkezendő költségvetési ciklusban. A vármegye több települése is kitéve a klímaváltozás okozta vízkároknak. A vármegye domborzati viszonyaiból és a fejlesztések elmaradásából fakadóan azonban még továbbra is sok azoknak a településeknek, településrészeknek a száma, ahol számos vis maior eseményt okoznak a nagy csapadékok.

Különösen nehéz helyzetben vannak a községek, vidéki térségek kisvárosai. Ezért elsődlegesen a kisebb lakosságszámú, községi jogállású, mezőgazdasági (legyen az síkvidéki vagy dombvidéki) karakterekkel rendelkező települések támogatandók a vízrendezési keretből. Ennek háttérében forrásallokációs megoldás is húzódik, a rendelkezésre álló összeg városi jogállású, nagyobb népességű településeken nem hozna olyan minőségi megoldásokat és eredményeket, mint amelyet községi szinten elérhet. Ugyanakkor a források „szétaprózása” mellett a vízgyűjtő szemléletű vízrendezés és a vízzel való gazdálkodás, a nedvességgazdálkodás továbbra is preferencia. Több település esetében az elütemezett

fejlesztések következő fázisával be is fejeződhet a kritikus részek, akár a falu egészének csapadékvíz elvezetése, kezelése.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések az intézkedésben:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	Cuhai Bakony-ér és Concó vízgyűjtője kisvárosai	kedvezményezett járás 1000 fő alatti települései	komplex vízgazdálkodás célterületei
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	Által-ér- vízgyűjtőn az Oroszlányi és Tatai járás települései	komplex vízgazdálkodás célterületei	
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	az Únyi- és Kenyérmezei-patak vízgyűjtője középső és alsó szakaszain található községek	a célterület városai, nagyközségei	komplex vízgazdálkodás célterületei

C) Helyi közösségi és kulturális, helyi sport és szabadidős terek és szolgáltatások

A vármegye kiemelten kezeli a helyi közösségek fejlesztését, a működésükhöz, programjaikhoz szükséges faluházak, művelődési házak, közösségi terek rendbehozatalát, ahol nincs, megépítését. Egyre több faluban igénylik a sportolási lehetőségek biztosítását, ami a pandémiás időszakban csak még inkább felerősödött. A vármegye az élhető települések prioritáson belül jelentős forrást különített el az ilyen típusú fejlesztésekre, remélve, hogy a községek ezen intézményei segítik a népesség megtartását, összetartozásának erősítését. Preferált a nemzetiségi hagyományok, őrzésének, átadásának helyet adó létesítmények megőrzése, fejlesztése.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések az intézkedésben:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	mikrotérségi központok	a célterület községei	a tengelytérség városai
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	az oroszlányi járás települései	a tatai járás települései	nemzetiségi önkormányzatokkal rendelkező községek
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	a vidéki tájak községei	Budapest környéke turisztikai térség városai, községei	

5.2.3 Szociális városrehabilitáció

A vármegyében három város számára célozható meg a TOP_Plusz 1.2.2 intézkedés ERFA forrása. Az elmúlt időszakban ebből kettőben jelentős fejlesztések kezdődtek, melyek a települések sajátforrásait

is nagymértékben igénybe vették. A 2021-27 közötti időszakban a vármegye ezért a harmadik érintett várossal konzultálva a beavatkozás forrását átcsoportosította az ERFA 11. cikk alá tartozó Tatabánya MJV keretéhez (1.000 m Ft). A város vállalta a program kidolgozását és megvalósítását.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	a vármegye nem tervezi a térségben fejlesztéseket támogatni
Városhálózati csomóponti térség és városegyüttes	Tatabánya MJV
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	a vármegye nem tervezi a térségben fejlesztéseket támogatni

5.3. Klímabarát vármegye

5.3.1 Önkormányzati középületek energetikai korszerűsítése (TOP_Plusz 2.1.1)

Az energetikai kiírások esetében a vármegye célja, hogy minden település a lehető legkisebb népességgel is képes legyen egy hatékonyabban, olcsóbban működő település kialakítására. Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten fontos a városokban, azonban a város-vidék együttműködés és a vidék szerepvállalása is fontos eredményeket hozhat. A beavatkozások keretében a többségi önkormányzati tulajdonú épületek, önkormányzati ingatlanok, infrastrukturális létesítmények, önkormányzati intézmények energiahatékonyság javítása és a megújuló energiaforrások részarány növelése, valamint a helyi alkalmazkodás megtervezésének és végrehajtásának támogatása történik meg.

Az intézkedésben megjelent új támogatható tevékenységre, a fürdők energetikai fejlesztésére a vármegye 1.414.723.926 Ft többlettámogatást kapott. Erre a forrásra a Fővárosi Kormányhivatal országos nyilvántartása alapján engedélyezett gyógyfürdők (Komárom) és a Magyar Turisztikai Ügynökség „Turizmus 2.0” stratégiájában nevesített településeken működő fürdők fenntartói pályázhatnak épületenergetikai célú - energiahatékonysági és megújuló energiafelhasználás kiterjesztésére vonatkozó – korszerűsítési szándékkal. A fejlesztéssel érintett fürdők:

Esztergom: térségi, meghatározó egészségturisztikai település

Komárom: nemzetközi regionális, kiegészítő egészségturisztikai település

Tatabánya: térségi, meghatározó egészségturisztikai település

Tata: térség, kiegészítő egészségturisztikai település

A területi szereplő a fejlesztési forrást a két kiemelt város által elérhető TOP_Plusz 2.1.2 intézkedésben (Tatabánya, Esztergom részére a forrás 2/3-a, egyenlő arányban), valamint a TOP_Plusz 1.2.1 intézkedésben (a forrás 1/3-a) elsődlegesen a komáromi tengely és hídfőváros térségében, másodlagosan a városhálózati csomópont és városegyüttes térségében kívánja felhasználni a felmerülő fejlesztési szükségletek függvényében.

Ezen többletforrás kizárólag a felhívásban szereplő fürdők energetikai fejlesztéseire fordítható.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	a járásszékhely városok (fürdőfejlesztés esetében a komáromi járás székhelye)	1000 fő alatti községek, melyekre készültek SECAP tervek (fürdőfejlesztések esetében nem releváns)	mikrotérségi központok, melyekre készültek SECAP tervek (fürdőfejlesztések esetében nem releváns)
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	a célterület városai	Olyan település, amely energetikailag nem megújított nevelési intézményi és polgármesteri hivatali épületet kíván korszerűsíteni, és a településre készült SECAP terv.	
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	az esztergomi járás 2500 fő feletti községei, melyekre készültek SECAP tervek (fürdőfejlesztések esetében nem releváns)		

A vármegyei önkormányzat kombinált (visszatérítendő és nem visszatérítendő támogatások kombinációja) energetikai fejlesztésekre nem allokált forrásokat. Amennyiben a TOP PLUSZ 2.1.3 intézkedésre is kerül forrás allokálásra, azt a területi szereplő a TOP PLUSZ 2.1.1-es intézkedésnél megfogalmazott településdifferenciálási szempontokat kívánja alkalmazni.

5.4. Gondoskodó vármegye

5.4.1. Vármegyei és térségi fejlesztések

Az ESZA források felhasználása a 2021-27-es fejlesztési időszakban történhet lakosságárányosan, ezzel biztosítva a források méltányos elosztását. Az ESZA források esetében a vármegye egy védett keretet is kíván létrehozni, a többi programot ezen felül kívánja támogatni. A kiírások esetében előnyben részesíthetők az együttműködést erősítő, konzorciumban megvalósuló pályázatok, amelyben a résztvevők helyi szinten vagy vármegyei szinten működnek együtt.

A 3. prioritás – a helyi és térségi közszolgáltatások - 3.1.3. Helyi humán fejlesztési kerete és a megyei foglalkoztatási együttműködések keretei (3.1.1.) csökkentésre kerültek, és ez a forráshányad átemelődött az ERFA keretekbe, annak érdekében, hogy külön intézkedésben kaphasson jelentősebb fejlesztési forrást közoktatás. Az átalakítás az Európai Bizottsággal és az ágazati minisztériummal egyeztetetten történt minden megyére kiterjedően egyenlő tematika, módszertan mentén.

A) Foglalkoztatási együttműködések (TOP_Plusz 3.1.1)

Az intézkedés – építve az előző programozási időszakban a TOP forrásaiból finanszírozott foglalkoztatási együttműködések tapasztalataira – támogatja a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések a munkaerő-kereslet és kínálat megyei szintű összehangolása érdekében. A tevékenységre tervezett vármegyei keret: 2.417.021.310 Ft.

B) Helyi humán fejlesztések (TOP_Plusz 3.1.3.)

A felhívás támogatja a vármegyei esélyteremtő paktumok intézkedéseinek megvalósítását, közösségfejlesztő és identitáserősítő programok megvalósítását. Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a vármegyei szolgáltatáshiányokra reflektáló közösségfejlesztési, szemléletformálási, identitásmegőrzési-erősítési tevékenységek megvalósítására kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokra fókuszálva.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	a komáromi járás 2000 fő feletti települései	a kedvezményezett járás települései, kiemelten a KEM TrT térségi együttműködések egyedi övezetében sorolt települései és a mikrotérségi központok
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	KEM TrT térségi együttműködések egyedi övezeteiben sorolt települései	tatabányai, tatai és oroszlányi járás 5000 fő alatti települései
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	esztergomi-, dorogi és tatabányai kistérség települései	

C) Szociális városrehabilitáció (ESZA)

A megyében három város számára célozható meg a TOP_Plusz-3.1.2 intézkedés ERFA forrása. Az elmúlt időszakban ebből kettőben jelentős fejlesztések kezdődtek, melyek a települések sajátforrásait is nagymértékben igénybe vették. A 2021-27 közötti időszakban ezen városok a várhatóan folytatják tovább a támogatható ESZA tevékenységeket, és várhatóan a külterületi lakott helyek, puszták felzárkóztatása is megkezdődik.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	a térség városai
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	a járásszékhely városok
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	a megye nem tervez a térségben fejlesztéseket támogatni

5.4.2. Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)

A) Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése (TOP_Plusz 3.3.1.)

A települések támogatásakor két elv érvényesül a 2021-27-es programozási időszakban. A városok esetében a koncentráció és racionalizáció elve, vagyis a már meglévő szolgáltatások optimalizációját

kell elvégezni (pl. a szétszórt telephelyek összehangolását, az egyes intézmények és szolgáltatásaik elérhetőségének javítását). A másik elv a kisebb településekre, községekre alkalmazandó addíció, kiegészítés elve. A községek többségében az alapszolgáltatás nem hiányos, azonban a minőségével problémák vannak, így ezeken a településeken elsődlegesen a minőségi fejlesztéseket célzó projektek támogatandók. Az elmúlt időszak bölcsődei férőhely bővítési programja lassan lezárul a vármegyében. Jelentős viszont az óvodai ellátás körülményeinek javítása iránti igény, mind az épületállomány, mind az eszközellátottság terén, különösen a megye délkeleti, a fővárosi agglomeráció által már elért településeken. Köznevelési fejlesztések esetében az állami fenntartású intézmények támogatandók. A vármegye a bölcsődék, óvodák esetében az önkormányzati tulajdonú intézmények korszerűsítésében, a hiányzó kapacitások kiépítésében elkötelezett.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	kedvezményezett járás 1500 fő alatti községei	a komáromi járás városai
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	a tatai járás települései és székhely városa	a tatabányai járás nemzetiségi községei
Esztergomi tengely és hídfőváros térsége	a dorogi kistérség községei	az esztergomi járás városai

B) Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése (TOP_Plusz 3.3.2)

Célja a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének javítása korszerű infrastruktúra-fejlesztéssel és eszközbeszerzéssel, annak érdekében, hogy az érintett településeken, minden lakos számára hozzáférhetővé váljanak a megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkező egészségügyi intézmények szolgáltatásai.

A beavatkozás a társadalmi leszakadás mérséklése érdekében, a családokról, gyerekekről, fogyatékosokról, az időskorúakról, szenvedélybetegekről, és hajléktalan emberekről gondoskodó szociális alapellátások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális feltételeinek fejlesztését is támogatja.

A szociális programok támogatása esetében fontos szempont, hogy a megvalósuló program kapcsolódjon a vármegye fejlesztési céljaihoz és a már futó felzárkózási és esélyegyenlőségi programjaihoz.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.
Komáromi tengely és hídfőváros térség	a komáromi járás városai	a kedvezményezett járás 2000 fő alatti községei
Városhálózati csomóponti térség és városegyüttes	a célterület városai	A célterület 1000 -2000 fő közötti vidéki tájakba tartozó települései
Esztergomi tengely és hídfőváros térség	az esztergomi járás 2500 fő feletti községei	

C) Köznevelési infrastruktúra fejlesztése (TOP_Plusz 3.3.3)

A köznevelési infrastruktúra fejlesztésére 2 360 millió Ft került meghatározásra a **vármegyének**.

A forrás felosztása – tekintettel a forrásfelhasználási módjaira - az ITP 4.4.3 pontjában került kifejtésre.

5.5. Versenyképes vármegye

5.5.1. Helyi gazdaságfejlesztés

A helyi gazdaságfejlesztési fókuszpontok megvalósulását alapvetően a városokra és mikrotérségi központokra kívánja koncentrálni a vármegye. A helyi gazdaság fejlesztés kezdeményezései között az ipari parki, iparterületi fejlesztések mellett létesülhetnek, megújulhatnak helyi termékek kereskedelmét elősegítő helyi piacok, agrárlogisztikai központok és a közétkeztetést szolgáló intézmények is. A vármegye csak két földrajzi célterületen tervez ilyen fejlesztéseket, a városhálózati csomóponti térségben és a komáromi tengely és hídfőváros térségében. Döntően a meglévő ipari parkokhoz kapcsolódó inkubációt, infrastruktúrafejlesztést, a közétkeztetésnél a nagyobb adagszámú konyhákat, az ellátás leromlott tárgyi feltételeinek javítását preferálja. Az ipari parki korlátozás a vidéki térségek környezeti gazdagságának megőrzését is célozza, hiszen a környezetileg értékes vidéki területek ipari kitértségét ezzel a vármegye nem növeli.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések az intézkedésben:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	járásszékhely városok	van működő ipari park a településen (iparterületi, ipari park fejlesztéseknél)	a kedvezményezett járás mikro térségi központjai (közétkeztetés esetében)
Városhálózati csomóponti térség és városegyüttes	járásszékhely városok	van működő ipari park a településen (iparterületi, ipari park fejlesztéseknél)	
Esztergomi tengely és hídfőváros térsége	nem tervez a megye forrást allokálni a célterületre		

5.5.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése

A vármegye közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése alapvetően a Magyar Közút Nonprofit Zrt. által prioritásként megjelölt útfejlesztéshez igazodik, melyet egyeztet a vármegyei önkormányzattal, figyelembe véve a vármegyei tervekben szereplő célokat, prioritásokat is. Az utak állapota a vármegye nagy részén fejlesztésre szorul.

A forrás felosztása – tekintettel a forrásfelhasználási módjaira - az ITP 4.4.2 pontjában került kifejtésre.

5.5.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés

A turisztikai fejlesztések esetében a községek és a városok fejlesztési igényei eltérnek. A turisztikában a városokban koncentrált fejlesztések a nagyobb hatás kifejtése érdekében előnyben részesítendő, preferált a korábban kialakított turisztikai attrakciókra (pl. látogatóközpontok, múzeumok) történő ráfűzés, azok továbbfejlesztése a komplex kínálat kialakítása a fenntarthatóság érdekében. A TOP_Plusz 6.1.3 intézkedésben preferált a tematikus kínálatok kialakítása, az ezt erősítő kerékpárutak és infrastruktúrájuk, valamint az azok mentén elérhető, az adott térség, település múltját, értékeit bemutató, rövidebb időtöltést igénylő helyszínek fejlesztése. A vármegyében hangsúlyos fejlesztési cél az öko- és aktív turisztikai fejlesztések támogatása, az elsősorban itt élők rekreációs igényeinek a kielégítését szolgáló kisebb fejlesztések a kulturális vonzerőre felfűződő kínálatbővítés, a víziturisztika fejlesztése a természetes vizeken a területfejlesztési program prioritásának megfelelően. Hangsúlyos az együttműködések jelentősége, nem csak a méretgazdaságosság, hanem a párhuzamosságok, egymást gyengítő hatások kiszűrése, megelőzése érdekében. Ebben az intézkedésben is felértékelődik a város-vidék kapcsolat, a térségi szemlélet. A tervezett beavatkozások a turisztikai fogadó-infrastruktúra fejlesztését célozzák meg. Ezek jelenthetik a már meglévő attrakciók további funkcióbővítését, illetve új attrakciók létrehozását. Az egyes tematikus turisztikai fejlesztéseket a gyalogos, kerékpáros, vízi és lovas jármódokat magában foglaló aktív turisztikai fejlesztések tovább színesíthetik.

A turisztikai intézkedésben (TOP_Plusz-6.1.3) a vármegye azokat a kerékpáros beruházásokat támogatja, melyek új kapcsolatot teremtenek az EuroVelo 6-val és a SacraVelo turisztikai kerékpárúttal, miközben borkultúrához kapcsolódó épített és kulturális örökséget fűznek fel az esztergomi tengelytérségben.

Elsődlegesen támogatásban részesülő települések a TOP Plusz_1.1.3 intézkedésben:

Fejlesztési célterület	Településdifferenciálási szempont 1.	Településdifferenciálási szempont 2.	Településdifferenciálási szempont 3.
Komáromi tengely és hídfőváros térsége	a térség városai	1000 fő alatti községek	
Városhálózati csomóponti térség és városeggyüttes	az Által-ér mente komplex turisztikai térség városai	a Budapest és környéke turisztikai térség ebbe a térségbe tartozó települései	a Tatai járás 2000 főt meghaladó lakosú községei
Esztergomi tengely és	a Duna-mente komplex turisztikai térség városai, és a komplex	a szelíd turizmus térségben lévő községei, ahol a kereskedelmi	a Duna mente turisztikai térség tengelytérségbe tartozó, valamint a KEM Stratégiai

hídfőváros térsége	térségben lévő Esztergomi járásához tartozó községek	szálláshelyek vendégforgalma meghaladta 2019-ben az 1000 főt.	Programban 2021-27 közötti időszakra tervezett kerékpárutakkal érintett települések között szereplő községek (csak a kerékpárutas fejlesztésekre vonatkozó szempont)
--------------------	--	---	---

A vármegyei önkormányzat a források egy részét, mint kiemelt kedvezményezett kívánja megvalósítani, tekintettel a forrásfelhasználási módra az a 4.4.1 fejezetben került kifejtésre.

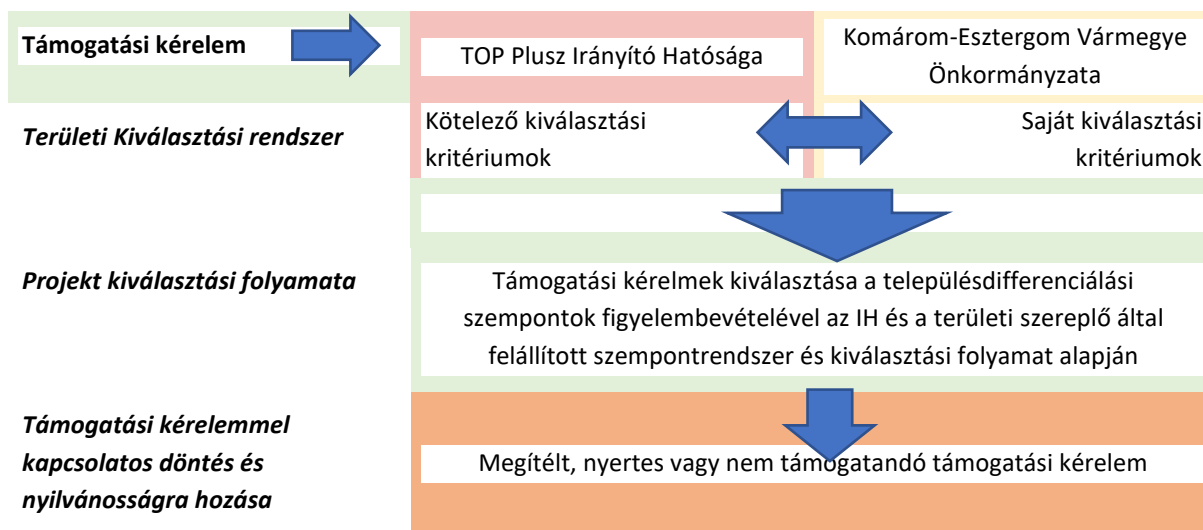
5.5.4 Aktív turizmus fejlesztése

Tekintettel a forrásfelhasználási módra az intézkedés a 4.4.1 fejezetben került kifejtésre

6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-27 dokumentummal

A 2021-2027 közötti Európai Unió költségvetési ciklusban a Területi és Településfejlesztési Operatív Program Plusz megvalósítása a korábbiakhoz hasonlóan területi kiválasztási eljárásrend szerint történik. Az eljárásrend során a támogatási kérelmek elbírálása – a jogszabályi-formai megfelelést követően – előre meghatározott kritériumok alapján történik. E kritériumok egyik részét az Irányító Hatóság (továbbiakban IH) által meghatározott kötelező kritériumok adják, a másik részt a vármegye saját területi kiválasztási kritériumai. A kritériumok a vármegye értékválasztását tükrözik, amelyeket elsősorban iránymutatónak tart a források felhasználásában. A felhívásonkénti értékelési szempontok ezekből kerülnek levezetésre, részletezésre és súlyozásra, a felhívások területspecifikus mellékleteiben pedig földrajzi célterületenként és forrásfelhasználási módonként egyesével kerülnek ismertetésre. **Az egyes támogatási kérelmek e szempontok mentén kaphatnak többletpontokat az értékelés során, ezáltal dől el a kérelmek támogathatósági sorrendje.** A területspecifikus kritériumoknak minden egyes felhívás esetében ezt, a tématerület szempontjából preferált, konkrét településkört szükséges előnyben részesíteniük. Mindez tehát azt jelenti, hogy a TOP Plusz különböző tématerületei esetében eltérhetnek az kiválasztási értékelési szempontok.

E kritériumok minden egyes felhívás kapcsán felhívás-specifikus értékelési szempontokká kerülnek átalakításra, amelyek minden felhívásban megjelennek, de minden esetben az adott témára igazítva, átfogalmazva, konkretizálva. A vármegyének javaslattevői véleményezési joga van a projektfelhívásokat illetően, ahol ezekre a területspecifikus értékelési szempontokra, azok súlyozására vonatkozóan a vármegye tehet javaslatot, az IH iránymutatásai alapján.

6. ábra a területi kiválasztási kritériumok helye a döntéshozatalban

6.1. A felhívás és a kiválasztási eljárásrend

A 2021-2027-es időszakban az uniós támogatások felhasználásának rendjét a **256/2021 (V.18) Korm. rendelet** határozza meg. A rendelet alapján a felhívásban **területi program esetén területi kiválasztási eljárásrendet** kell meghatározni. Az irányító hatóság az integrált területi programok és a területi szereplők adatszolgáltatása alapján készíti el az éves fejlesztési keret elfogadására irányuló javaslatot. A felhívás keretösszege ötmilliárd forintnál akkor lehet kevesebb, ha a támogatási kérelmek kiválasztása területi kiválasztási eljárásrend alkalmazásával történik.

Egyéb, speciális kiválasztási eljárásrendek alkalmazása (256/2021 (V.18) Korm. rendelet 75. § alapján)

- (1) Ha a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívásra kizárólag egy területi szereplő, az általa vezetett konzorcium vagy olyan közvetlenül, vagy közvetve állami vagy önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság nyújthat be támogatási kérelmet, amelyben a területi szereplő többségi tulajdonnal rendelkezik, – a 76. § (1) bekezdése kivételével – a **kiemelt kiválasztási eljárásrendre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.**
- (2) Ha a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet, a **standard kiválasztási eljárásrendre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.**
- (3) Ha a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívás fenntartható városfejlesztési eszköz megvalósítására irányul és arra a területi szereplő integrált területi programjában kijelölt város, várostérség vagy többségi tulajdonukban álló gazdasági társaság nyújthat be támogatási kérelmet, – a 76. § (1) bekezdése kivételével – a **kiemelt kiválasztási eljárásrendre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.**
- (4) Ha a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívás fenntartható városfejlesztési eszköz megvalósítására irányul és arra a (3) bekezdésben meg nem határozott támogatást igénylő nyújthat be támogatási kérelmet, a **standard kiválasztási eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni** azzal az eltéréssel, hogy
  - a) döntés-előkészítő bizottságot nem kell összehívni,
  - b) a benyújtott támogatási kérelmeket az irányító hatóság felkérésére a területi szereplő integrált területi programjában kijelölt város, várostérség a felhívásban meghatározott területi értékelési szempontok alapján értékeli.

A felhívás tervezési folyamata a következő lépésekből áll:

Az irányító hatóság a **felhívástervezetet** a szakpolitikai felelős – területi program esetén a területi szereplő – bevonásával, a szakmai koncepció, a jogszabályok, az éves fejlesztési keret és a felhívás sablon alapján készíti el. Az irányító hatóság biztosítja a felhívásnak a programhoz való illeszkedését, továbbá az elszámolhatósági, a költséghatékonysági, az adminisztratív terhek csökkentésére és az egységes eljárásrendi megoldások alkalmazására irányuló szempontok érvényesítését.

A **meghirdetés** fázisának első lépéseként az irányító hatóság a felhívástervezetet megküldi a miniszter részére. A miniszter társadalmazásra bocsájtja a tervezet, amit az erre érkező észrevételek figyelembevételével véglegesít. Ezt követi a minőségbiztosítás, aminek fókuszában az éves fejlesztési kerettel, a hazai és uniós jogszabályokkal, a miniszter által kiadott dokumentumsablonokkal, az állami támogatási szabályokkal és az adott program, illetve más program kapcsolódó felhívásával való összhangjának vizsgálata áll. Ezt követően a miniszter közzéteszi a felhívást a palyazat.gov.hu oldalon.

Az irányító hatóság szükség módosítja a felhívást, ezt követően szintén kötelező eljárás a minőségbiztosítás végrehajtása.

Az irányító hatóság a támogatási kérelem benyújtására nyitva álló határidő vége előtt a felhívást felfüggesztheti, illetve le is zárhatja abban az esetben, ha a felhívás keretösszege kimerül, vagy annak kimerülése előre jelezhető, valamint, ha szakmailag indokoltnak érzi.

6.2. Támogatási kérelem benyújtásának folyamata

Első lépésként a támogatást igénylő **támogatási kérelmet nyújt be** az irányító hatósághoz.

Az irányító hatóság a támogatási szerződés hatálybalépését megelőzően **helyszíni szemlét** rendelhet el a támogatási kérelemben rögzített adatok ellenőrzése érdekében. A helyszíni szemlén az irányító hatóság által megbízott, legalább két főnek részt kell vennie, a szemléről jegyzőkönyv is készül.

Ezt követi a **jogosultság ellenőrzése**, aminek keretében, ha a támogatási kérelem nem felel meg jogosultsági szempontoknak - valamint a hibák és hiányosságok pótolhatók -, az irányító hatóság hiánypótlásra hívja fel a támogatást igénylőt.

6.3. A döntés-előkészítés folyamata

A 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet felhatalmazása alapján a 75. § (2) bekezdése szerint az irányító hatóság döntés-előkészítő bizottságot hív össze a támogatási döntés megalapozása érdekében. A döntés-előkészítő bizottság az irányító hatóság és a területi szereplő által delegált egy-egy tagból áll.

Az irányító hatóság felkérésére tagot delegál a döntés-előkészítő bizottságba az a gazdaságfejlesztési zóna komplex fejlesztéséért felelős kormánybiztos, akinek a feladatkörébe tartozó zónát a támogatási döntés érintené. A bizottság tagja továbbá az alap- és középfokú köznevelési intézményekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló felhívás esetén az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz 2. prioritásának szakpolitikai felelőse.

Csak az a támogatási kérelem támogatható, amelyet a területi szereplő képviselője is támogatásra javasolt. A területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli.

Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzatának döntés-előkészítési tevékenysége kiterjed az ITP összeállítására, előzetes elfogadására és módosításának kezdeményezésére, a pályázati felhívások

véleményezésére, a területi értékelési szempontok meghatározására, illetve a döntés-előkészítési tevékenysége során az Irányító Hatóságtól, a Közreműködő Szervezettől és a Kedvezményezettektől adatot és tájékoztatást kérhet.

A döntés-előkészítési tevékenység célja, hogy a tervezés során azonosított fejlesztési igények becsatornázhatók legyenek a támogatási rendszerbe, Komárom-Esztergom Vármegye Közgyűlése elé olyan megalapozott döntési javaslatok kerüljenek, amelyek megfelelnek mind a vármegyei területi tervek elvárásainak, mind a pályázati felhívások előírásainak.

A közgyűlési előterjesztések előkészítése során az egyes támogatási kérelmek és az azokhoz kapcsolódó szakmai értékelések kerülnek feldolgozásra, a döntéshozó felé ismertetésre kerül a támogatási kérelmek szakmai tartalma, tervezett tevékenységei, költségigénye, indikátorvállalása, szakmai értékelése.

A döntés-előkészítési feladatot a Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzati Hivatal és annak elkülönült szervezeti egysége a Területfejlesztési Projektkoordinációs és Vidékfejlesztési Főosztály végzi. A szervezet kialakítása a személyi és szervezeti összeférhetlenségi szabályok figyelembevételével történt. A döntéselőkészítést végző munkatársak több mint 5 éves területi tervezési és EUS-s projektmenedzseri tapasztalatokkal rendelkeznek. A tevékenység ellátásának felelőse a vármegyei jegyző.

6.4. A döntéshozatal folyamata

A 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet felhatalmazása alapján a döntés-előkészítő bizottság összehívását, működését, tagjait az irányító hatóság által kiadott ügyrendben kell meghatározni. A Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzatának tevékenysége kiterjed a területi kiválasztási eljárásrendben elbírálható támogatási kérelmekről szóló döntés-előkészítési bizottsági (DeB) ülésen szavazati joggal való részvételre. A döntéshozatal kizárólagosan a Komárom-Esztergom Vármegyei közgyűlésének hatásköre. A vármegyei közgyűlés zárt ülésen, egyszerű többséggel dönt a támogatási kérelmek előzetes támogathatóságáról. A vármegyei közgyűlés a közgyűlés elnökét delegálja a DeB-be, gondoskodik helyetteséről, póttag személyében. A közgyűlés delegáltját köti a közgyűlés döntése, álláspontja.

A testület döntése nem nyilvános, kiközlése csak a támogató döntés meghozatala és közzététele után lehetséges.

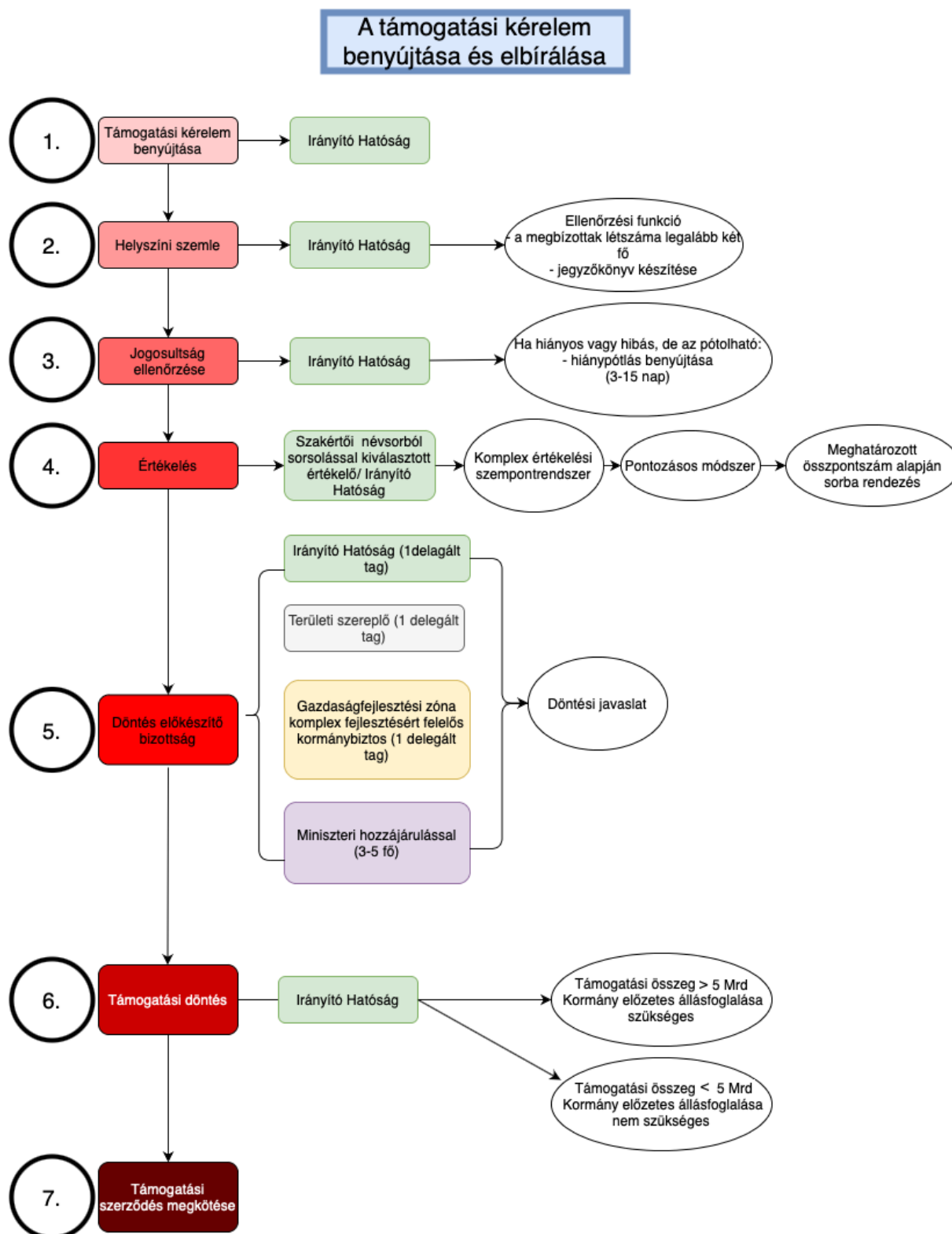
A döntéshozatali folyamat során kiemelten érvényesülnek a 256/2021. (V. 18.) Kormányrendelet személyi és szervezeti összeférhetlenségi szabályai. A közgyűlés tagjai minden évben egyszer összeférhetlenségi és titoktartási nyilatkozatot tesznek, a vagyonnyilatkozat tétel mellett. Ezen túl az összeférhetlenség minden támogatási döntéshozatalakor vizsgálatra kerül, az esetlegesen érintett személyek nem vehetnek részt a szavazáson.

A döntéshozatal előtt a vármegyei önkormányzat biztosítja a tagjainak a támogatási kérelmekbe való betekintés jogát, azzal, hogy a dokumentumokról sem papíralapú, sem digitális másolat nem készíthető.

Ha a támogatási kérelmet nem csak a területi szereplő vagy a többségi tulajdonában lévő gazdasági társasága jogosult benyújtani, a programfelelős Irányító Hatóság a döntés megalapozása érdekében döntés-előkészítő bizottságot hív össze, melynek a vármegyei közgyűlés által delegált személy is tagja.

Egy projekt kizárólag akkor támogatható, ha az Irányító Hatóság és a területi szereplő által delegált tag is támogatja azt.

A támogatási kérelemről az irányító hatóság az összesített értékelő táblázat, vagy – döntés előkészítő bizottság összehívása esetén- döntési javaslat alapján dönt. A támogatási döntés kötelezettségvállalásnak minősül, ami az irányító hatóság fizetési kötelezettség vállalására irányuló írásbeli intézkedése.

7. ábra: A támogatási kérelem benyújtásának és elbírálásának folyamatábrája

6.5. Komárom-Esztergom vármegye által alkalmazott Területi Kiválasztási Kritériumok

Komárom-Esztergom vármegye az 1658/2021.(IX.24.) **Korm. határozat** alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját **Területi Kiválasztási Rendszer** kritériumokat kívánja figyelembe venni és elfogadásra előterjeszteni a Monitoring Bizottság felé.

A területi szereplő (Komárom-Esztergom vármegye) által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer:

Sorsz.	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Hozzájárulás a vármegyei területfejlesztési koncepció és program prioritásaihoz	<p>A kiválasztás kritériuma, a vármegye területfejlesztési programjához és az adott témában megjelenített indikátorokhoz való hozzájárulás.</p> <p>A kritérium célja, hogy a beérkezett pályázatok esetében megvizsgálja, hogy mennyiben járulnak hozzá a területfejlesztési program prioritásainak – illetve az azokban megfogalmazott célkitűzések- megvalósulásához.</p> <p>A vizsgálat során kiemelt szempont, hogy az integrált szemléletet alkalmazva, a pályázat több prioritás megvalósulását is segítse.</p> <p><u>Illeszkedés a TOP Plusz intézkedésekhez</u> (mely pályázatok/kiírások esetében vizsgálandó szempont):</p> <p>horizontális szempont, minden támogatási kérelem esetén vizsgálandó</p> <p><u>Vizsgálati szempont/Kérdés:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - A megvalósítandó projekt közvetlenül és/vagy közvetetten hány vármegyei területfejlesztési stratégiai prioritáshoz kapcsolódik? (db)
	A vármegyei klímacélok megvalósításához való hozzájárulás	<p>A kiválasztási kritérium értelmében az értékelésben előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyeknek a környezeti hatása elhanyagolható.</p> <p><u>Alaphelyzet:</u> A vármegye páratlanul gazdag kulturális, épített, környezeti és táji értékekben. A (globális) éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükséges a hosszú távú gondolkodás és a fenntartható fejlődés szemlélet alkalmazása, ami által a vármegye képes a leghatékonyabb módon megőrizni és hasznosítani értékeit, illetve erőforrásait. A vármegye területén számos ipari örökség található és a korábbi ipari termelés okozta környezetszennyezés is rontja bizonyos települések életminőségét.</p> <p><u>Cél:</u> A kritérium célja, hogy olyan pályázatok valósuljanak meg, amik klímasemleges megoldásokkal operálva, a fenntarthatósági szempontok gondolatvilágát terjesztik.</p> <p>A kritérium teljesüléséhez közvetlenül hozzájárulnak az energetikai pályázatok, zöldváros, zöldfalú fejlesztések, továbbá a közlekedésből származó negatív externáliák miatt a közútfejlesztések is.</p> <p>A kritérium továbbá célja a klímastabilitást és közjólétet célzó kék- és zöldinfrastruktúra fejlesztéseket támogatása, amelyekben komplex tájgazdálkodás, illetve a vízgyűjtő szemlélete érvényesül.</p> <p>A pályázatok vizsgálatánál fontos szempont, hogy hozzájárulnak-e a fenntartható települési gazdálkodás elősegítéséhez, a települési és térségi</p>

2.		<p>megújuló energiatermelési kapacitás bővítéséhez, valamint a természeti, táji és épített környezet értékeinek megőrzéséhez, valamint ezek fenntartható hasznosításához.</p> <p>A vizsgálati kritérium további célja, hogy támogassa azokat a támogatási igényeket, melyek barnamezős területek rehabilitációjával hozzájárulnak a vármegye településeinek életminőség-javulásához.</p> <p><u>Vizsgálati szempontok/Kérdések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tartalmaz-e a megvalósítandó projekt klímasegletes megoldásokat? (Igen/Nem) - Tartalmaz-e a megvalósítandó projekt a fenntartható fejlődéshez kapcsolódó szemléletformálást? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem/megvalósítandó projekt mennyiben járul hozzá a vármegye klíma céljaihoz? (Egyáltalán nem, Kis mértékben, jelentős mértékben) - Az adott település klímastabilitást célzó erdő- és gyepterület részét képezi-e? (Igen/Nem) - Hozzájárul-e a megvalósítandó projekt a vármegyei tudatos vízgazdálkodáshoz, elősegíti-e a vármegyei vízgyűjtő szemlélet érvényesülését? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem segíti-e a települési környezet-minőség és az életminőség javulását barnamezős területek felszámolásával? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem tartalmaz-e „smart” – okos város és vidék fejlesztéseket? (Igen/Nem) <p><u>Illeszkedés a TOP Plusz intézkedésekhez</u> (mely pályázatok/kiírások esetében vizsgálandó szempont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás - Helyi gazdaságfejlesztés, helyi és térségi turizmus, aktív turizmus fejlesztése - Településfejlesztés, települési szolgáltatások - Fenntartható városfejlesztés - Önkormányzati energetikai beavatkozások - Városrehabilitáció - Vármegyei fejlesztések ESZA Plusz elemei - helyi és térségi közszolgáltatások
3.	<p>Hozzájárulás a vármegye gazdaságának diverzifikálásához, növekedéséhez</p>	<p>A kiválasztási kritérium értelmében az értékelésben előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek hozzájárulnak a vármegye gazdaságának diverzifikálásához, illetve fenntartható fejlődéséhez.</p> <p>Mind a három tengelytérkép esetében a rurális és urbánus térségek gazdasági diverzifikációja támogatandó.</p> <p><u>Alaphelyzet:</u> A vármegyében kiemelkedő a külföldi működő tőkebefektetések mértéke, a transznacionális vállalatok dominanciája miatt viszont jelentős a gazdaság kitétsége. A gazdaság diverzifikációjához kulcsfontosságú a KKV szektor megerősödése, a vállalkozó hajlandóság javítása, valamint a klaszteresedésben, a beszállítói hálózatokban és a mikro- és makrotérségi vállalkozói kapcsolatokban rejlő gazdasági potenciál hatékonyabb kihasználása. A vármegyei agrár- és élelmiszeripar szektor erősítésre szorul.</p>

Emellett a vármegye nem kívánja az ipari területek növekedését tovább fokozni, így a területfelhasználás kompakt és újrahasznosító szemléletben kell, hogy érvényesüljön. A vármegyében szükség van a szektorok közötti együttműködés fokozására (klaszteresedés és hálózatosodás), a felsőoktatással való kapcsolatok fejlesztésére, valamint a hátrányos helyzetű munkavállalók integrálására. A vármegye turisztikai potenciálja jelenleg is igen magas, azonban kiaknázottsága nem kellő mértékű.

Célok:

A közétkeztetéssel foglalkozó tálaló- és főzőkonyhák infrastrukturális korszerűsítése jelentős mértékben hozzájárulhat a kistermelők és családi gazdaságok pozíciójának erősödéséhez, mivel a közétkeztetés biztos felvevőpiacot jelenthet a helyi gazdasági szereplők számára.

Az ipari parkok elsősorban a mikro-, kis- és középvállalkozások számára biztosítanak megfelelő gazdasági környezetet. A kritérium célja, hogy azokat a projekteket támogassa, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a helyi gazdaság erősítéséhez, illetve a vállalkozói hajlandóság javításához. Az ipari parkok már jelenleg is meghatározó részét képezik a vármegye területfelhasználásának így azok racionális, kompakt szemléletű fejlesztése szükséges.

A piacok, inkubátorházak és szolgáltató központok fejlesztése, korszerűsítése szintén a relatíve alacsony vállalkozói hajlandóság javítását célozza, kifejezetten a vármegye periférikusabb térségeiben.

A vármegye turisztikai/aktív turisztikai fejlesztése aktív vármegyei koordinációval segíti a vármegye gazdasági diverzifikációját főként a kiemelt turisztikai térség, természetvédelmi területek, natúrparkok, illetve a városi turizmus területén. A gyógyfürdők turisztikai és energetikai fejlesztései tovább növelik az alágazat egészségmegőrzésben, rekreációban, turisztikában, foglalkoztatásban betöltött szerepét.

Vizsgálati szempontok/Kérdések:

- A támogatási kérelem támogatja-e a helyi adottságokhoz igazodó termelő, feldolgozó, szolgáltató vállalkozási tevékenységek kibontakozását? (Igen/Nem)
- A támogatás milyen mértékben járul hozzá a vállalkozói hajlandóság javításához? (Kis, Közepes, Nagy mértékben)
- A támogatási kérelem szolgálja-e a kompakt iparfejlesztés, területhasználat elvét? (Igen/Nem)
- A támogatási kérelem segíti-e a hátrányos helyzetű térségek fejlesztését, felzárkózását? (Igen/Nem)
- A támogatási kérelem hozzájárul-e a vármegyei gazdaság diverzifikációjához (pl. új kínálatok, szolgáltatások, munkahelyek létesítésével, vállalkozásbővítéssel)? (Igen/Nem)
- A támogatási kérelem tartalmaz-e IKT technológiákhoz kapcsolódó fejlesztéseket? (Igen/Nem)

Illeszkedés a TOP Plusz intézkedésekhez:

- Helyi gazdaságfejlesztés, helyi és térségi turizmus, aktív turizmus fejlesztése
- Településfejlesztés, települési szolgáltatások
- Fenntartható városfejlesztés

		- Vármegyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
4.	<p>Hozzájárulás a munkához jutás feltételeinek javításához</p>	<p>A kritérium célja, hogy a beérkezett pályázatok esetében megvizsgálja, hogy mennyiben járulnak hozzá a munkához jutás feltételeinek javításához.</p> <p><u>Alaphelyzet:</u> A vármegye relatív kedvező foglalkoztatási szintjének fenntartása komplex, összehangolt beavatkozást igényel, egyrészt a munkaerő minősége és mobilitása, másrészt a munkaerő-piaci kínálat bővítése, harmadrészt a munkaerő és a munkahely egymásra találása tekintetében.</p> <p><u>Cél:</u> A kritérium célja, hogy olyan projektek valósuljanak meg, amelyek megkönnyítik munkavállalók mobilitását, a térségi és helyi közösségi közlekedés fejlesztése, valamint a gazdasági területek külső és belső megközelíthetőségének javítása, összekapcsolása által. A kritériumban cél, hogy a közlekedés-fejlesztés, amennyiben lehet, ha közvetetten is, de turisztikai célokat is szolgáljon a térségek jobb elérhetőségének biztosítása révén.</p> <p>A kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása érdekében a kritérium célja azon pályázatok támogatása, amelyek a vármegyében hiányzó óvodai és bölcsődei kapacitások kiépítéséhez, a gyermeknevelést támogató humán fejlesztések és szociális gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztése révén járulnak hozzá.</p> <p>A munkaerő-piaci kínálat bővítése szempontjából a kritérium támogatja azon projekteket, amelyek célja a telephelyekkel kapcsolatos infrastrukturális fejlesztés, az alulhasznosított, barnamezős területek újrahaznosítása, funkcióváltásának elősegítése, valamint a turisztikai ágazathoz kapcsolódó munkahelyteremtés, mely jelenleg nagy, kiaknázatlan potenciál a megyében.</p> <p>A kritérium támogatja a foglalkoztatási paktumok létrehozását, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a foglalkoztatottság növeléséhez, valamint segíthetik a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra történő be/visszalépését, digitális kompetenciafejlesztését.</p> <p><u>Vizsgálati szempontok/Kérdések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - A megvalósuló pályázat támogatja-e a kisgyermeket nevelők munkavállalását? (Igen/Nem) - A megvalósuló pályázat hozzájárul-e a gazdasági területekhez kapcsolódó közlekedési szolgáltatások fejlesztéséhez? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem támogatja-e a hátrányos helyzetű munkavállalók elhelyezkedését? (Igen/Nem) - A pályázat javítja-e a helyi közlekedési infrastruktúrát, ezáltal segítve a települési és térségi mobilitást? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem közvetlenül vagy közvetetten szolgál-e turisztikai célokat? (Nem/ Közvetve igen / Közvetlenül) <p><u>Illeszkedés a TOP Plusz intézkedésekhez:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Helyi gazdaságfejlesztés, helyi és térségi turizmus, aktív turizmus fejlesztése - Településfejlesztés, települési szolgáltatások - Helyi és térségi közszolgáltatások - Vármegyei fejlesztések ESZA Plusz elemei - Fenntartható városfejlesztés

<p style="text-align: center;">5.</p>	<p style="text-align: center;">Hozzájárulás a területi és társadalmi kohézió erősítéséhez</p> <p>A kritérium bevezetése a vármegyén belüli bárminemű egyensúlytalanságot hivatott kiküszöbölni.</p> <p><u>Alaphelyzet:</u> A vármegyén belül jelentősek a területi különbségek, a vármegye területfelhasználás, településhálózat, közlekedési lehetőségek, társadalom szempontjából mozaikos szerkezetű. A vármegyei területfejlesztési program ezek figyelembevételével alakította ki három stratégiai célterület meghatározásával és tematikus térségekkel (várostérségek, rurális térségek stb.) fejlesztési irányait és programjait.</p> <p>A születéskor várható élettartam növelése kulcsfontosságú, hiszen a megyében ez az érték a fejlettségi szinthez képest alacsony. A kulturális, szabadidő- és sportlehetőségek jelenleg elérhetők, de korlátozottak.</p> <p>A vármegye a klímaváltozás hatásainak kitétt, mely erőteljesen hat az emberek életminőségére is. Jelenleg a lakosság fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudásszintje nem kielégítő.</p> <p><u>Cél:</u> A kritérium célja, hogy támogassa az olyan projektek megvalósítását, amelyek hozzájárulnak a térségek közötti kapcsolatok, együttműködések erősítéséhez, a vármegyei és helyi identitás erősítéséhez, a városegüttesek, mikrotérségi központok térség-szervező képességének javításához, gazdaságfejlesztéséhez- és diverzifikációjához, valamint a zsugorodó falvak trendjének mérsékléséhez.</p> <p>További cél a város és vidék együttes fejlődéséhez a helyi és vármegyei gazdasági-területfejlesztési, valamint befektetés-ösztönzési intézményrendszer fejlesztése, támogatása is. Az ezzel kapcsolatos vármegyei támogatású intézmények kapacitásuk és profiljuk bővítésével, a tervezéskoordináció megerősítésével még inkább hozzájárulnak a vármegye harmonikus fejlődéséhez.</p> <p>A kritérium azokat a projekteket részesíti előnyben, amelyek gyújtópontjában a térségi személtű szolgáltatásszervezések és intézményfejlesztések, a szociális célú városrehabilitációk, (ERFA 9.cikk települések vonatkozásában is) a helyi közösségi, kulturális, sport és szabadidős terek és szolgáltatások-, valamint az egészségügyi és szociális fejlesztések állnak.</p> <p>A hátrányos helyzetű térségekben a korai integrációt elősegíti a gyermeknevelést támogató infrastruktúra fejlesztése. A kritérium célja, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek elősegítik a társadalmi kohéziót a hátrányos helyzetű települések és térségek területén a gyermeknevelési infrastruktúra fejlesztésén keresztül.</p> <p>A kritérium célja olyan pályázatok támogatása, melyek hozzájárulnak az egészség prevencióhoz és elősegítik az egészséges életvitelt többek között sportrendezvényekkel, sportolási lehetőségek biztosításával, helyi sport és szabadidős terek, szolgáltatások fejlesztésével.</p> <p>A kritérium célja a fenntarthatóság és fenntartható fejlődés szemléletének terjesztése.</p> <p>A kritérium célja, hogy a vármegyében bővüljenek a kulturális lehetőségek, fejlődjön a kulturális infrastruktúra, melyben a vármegye lehetőleg koordináló szerepet kapjon.</p> <p>A társadalmi kohézió kiemelten fontos a slumosodott, leromló, hátrányos helyzetű területeken, településeken. A hátrányos helyzetű lakosság épített</p>
---------------------------------------	--

	<p>környezetének fejlesztése mellett szociális, integráló, felzárkóztató jellegű fejlesztések is meg kell, hogy valósuljanak.</p> <p><u>Vizsgálati szempontok/Kérdések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelemhez kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés hozzájárul-e a térségi felzárkóztatáshoz? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem hozzájárul-e a közösségi szerepvállalást támogató szolgáltatások és programok szervezéséhez, valamint lebonyolításához? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem hozzájárul-e a térség, település egészséges életmódjának és életvitelének terjesztéséhez, fejlesztéséhez? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem javítja-e a vármegye és településeinek egészségügyi ellátását? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem hozzájárul-e a társadalmi kohézió növeléséhez a hátrányos helyzetű településeken és térségekben a gyermeknevelést támogató infrastruktúra fejlesztésének keresztül? (Igen/Nem) - A pályázat tartalmaz-e fenntarthatósághoz kapcsolódó szemléletformálást? - A pályázat bővíti-e/milyen mértékben bővíti a vármegyei a helyi közösségi-kulturális lehetőségeket, tereket, szolgáltatásokat? - A támogatási kérelem hozzájárul-e a térségi/települési digitális felzárkóztatáshoz? (Igen/Nem) - A támogatási kérelem segíti-e a lakosság digitális kompetencia-fejlődését? (Igen/Nem) <p><u>Illeszkedés a TOP Plusz intézkedésekhez:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás - Helyi gazdaságfejlesztés, helyi és térségi turizmus, aktív turizmus fejlesztése - Településfejlesztés, települési szolgáltatások - Helyi és térségi közszolgáltatások - Vármegyei fejlesztések ESZA Plusz elemei - Fenntartható városfejlesztés - Fenntartható városfejlesztés ESZA Plusz elemei - Szociális célú városrehabilitáció
--	--

6.7. Az Irányító Hatóság által meghatározott területi kiválasztási rendszer kritériumai

Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1. Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	A kiválasztási kritérium a TOP Plusz valamely konkrét céljához/céljaihoz, és az abból levezetett felhívás céljaihoz való szoros illeszkedést és kapcsolódást vizsgálja.
2. Szakmai indokoltság, megalapozottság	<p>A kiválasztási kritérium legfőbb funkciója a beavatkozás indokoltságának vizsgálata. Ehhez a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy kellő kidolgozottságú helyzetelemzés, igényfelmérés értékelése szükséges.</p> <p>A legtöbb felhívás esetében lehetőség van a részletes projektterv támogató döntés utáni kidolgozására, azonban a benyújtott információknak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az indokoltság, szükségesség vizsgálható legyen.</p> <p>Vizsgálatra és ellenőrzésre kerül a projekt indikátorokhoz és egyéb szakmai mutatókhoz való hozzájárulása.</p> <p>A megalapozottság keretében vizsgálhatóak a felhívások egyedi, alapvető szakmai-műszaki elvárásainak való megfelelések.</p>
3. Fenntarthatóság, horizontális szempontok	<p>A fenntarthatóság kiválasztási kritériumának célja, hogy a megvalósíthatóságon túl a későbbi működtetés feltételeit vizsgálja, kitérve különösen a műszaki, szakmai, társadalmi és pénzügyi dimenziókra is.</p> <p>A kritérium alatt kerülnek vizsgálatra az adott felhívás kapcsán releváns horizontális elvárások teljesítéséhez szükséges vállalatok, nyilatkozatok. Ennek keretében a kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát is vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.</p>
4. Költségvetés	A kiválasztási kritérium egyrészt vizsgálja a felhívásokban meghatározott fajlagos költségeknek való megfelelést (amennyiben releváns), valamint az általános és szakmai belső arányok betartását. Továbbá ezen fő szempont alatt kerül vizsgálatra, hogy az egyes tevékenységek megfelelően kerültek-e az egyes állami támogatási kategóriák szerinti besorolásra (amennyiben releváns), ill. az egyszerűsített költségelszámolási szabályok megfelelően alkalmazásra kerültek.

7. Az ITP 2021-27 monitoringja és indikátorvállalásai

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérföldkő 2024	Forrásarányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrásarányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-1	RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	7,00	0,00	0,00	70,85	3,61	3,61
TOP_Plusz-1	RCR35	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság	fő	0,00	0,00	0,00	149 838,00	8 464,54	8 464,54
TOP_Plusz-1	RCO58	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	21,34	0,64	0,64	426,88	12,82	12,82
TOP_Plusz-1	RCR64	A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói	fő/év	0,00	0,00	0,00	1 890 047	56 774,48	56 774,48
TOP_Plusz-1	TPO08	A rehabilitált talaj összterjedése	ha	0,00	0,00	0,00	6,90	0,34	0,34
TOP_Plusz-1	TPO10	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	7,00	0,00	0,00	68,00	3,35	3,35
TOP_Plusz-1	TPO11	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága	m ²	0,00	0,00	0,00	79 336,00	3 909,89	3 909,89
TOP_Plusz-1	TPO12	Megvalósított vármegyei szemléletformáló és tudatosságnövelő programok száma	db	0,00	0,00	0,00	19,00	0,00	0,00
TOP_Plusz-1	TPO35	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m	117 686,00	6 648,23	6 648,23	1 176 865,00	66 482,62	66 482,62
TOP_Plusz-1	RCO65	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő	0,00	0,00	0,00	829,00	0,00	0,00

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérőföldkő 2024	Forrásarányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrásarányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-1	TPR09	A projekt keretében integrált területre költözők száma	fő	0,00	0,00	0,00	125,00	0,00	0,00
TOP_Plusz-1	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	13,19	0,00	0,00	131,86	0,00	0,00
TOP_Plusz-2	RCO19	Jobb energiahatékonyágú középületek	m ²	42 085,39	728,23	728,23	420 853,85	7 282,29	7 282,29
TOP_Plusz-2	RCR26	Éves primerenergia-fogyasztás	MWh/év	0,00	0,00	0,00	63 128,00	1 092,34	1 092,34
TOP_Plusz-2	RCR29	Becsült üvegházhatású gáz-kibocsátások	CO ₂ t/év	0,00	0,00	0,00	36 582,11	633,00	633,00
TOP_Plusz-2	RCO22	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia)	MW	1,94	0,03	0,03	19,40	0,34	0,34
TOP_Plusz-2	RCR31	Összes előállított megújuló energia (ebből: villamos energia, hőenergia)	MWh/év	0,00	0,00	0,00	21 340,00	369,26	369,26
TOP_Plusz-2	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1,00	0,02	0,02	11,00	0,19	0,19
TOP_Plusz-3	TPO05	Programban résztvevő munkanélküliek száma	fő	1 766,00	60,75	60,75	35 320,00	1 214,98	1 214,98
TOP_Plusz-3	TPO06	Programban résztvevő inaktív személyek száma	fő	207,00	7,12	7,12	4 144,00	142,55	142,55

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérföldkő 2024	Forráсарányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérföldkő (2024)	Célérték 2029	Forráсарányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	TPO23	Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma	fő	128,00	4,40	4,40	2 567,00	88,30	88,30
TOP_Plusz-3	TPO24	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	fő	2 168,00	74,58	74,58	43 362,00	1 491,62	1 491,62
TOP_Plusz-3	TPR02	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	fő	nem releváns	nem releváns	nem releváns	22 258,00	765,66	765,66
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	0,00	0,00	0,00	255,00	5,13	5,13
TOP_Plusz-3	TPO25	Fejlesztéssel érintett akcióterület száma	db	0,00	0,00	0,00	127,00	2,56	2,56
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	nem releváns	nem releváns	nem releváns	13 716,00	275,95	275,95
TOP_Plusz-3	TPR15	Program eredményként integrált területre költözők száma	fő	0,00	0,00	0,00	188,00	3,78	3,78
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	9,00	0,21	0,21	901,00	21,21	21,21
TOP_Plusz-3	TPO14	Egyéb, nem közösségi célú programok száma	db	3,00	0,07	0,07	338,00	7,96	7,96
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	0,00	0,00	0,00	1 540 056,00	36 246,76	36 246,76

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérőföldkő 2024	Forráсарányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forráсарányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	TPR10	Azon települések száma, ahol javult a foglalkoztatáshoz, oktatáshoz, egészségügyhöz, szociális és/vagy lakhatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés	db	0,00	0,00	0,00	97,00	2,28	2,28
TOP_Plusz-3	TPO26	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	359,00	8,25	8,25	3 591,00	82,53	82,53
TOP_Plusz-3	TPO27	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	93,00	2,14	2,14	932,00	21,42	21,42
TOP_Plusz-3	TPO28	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	2 032,00	124,67	124,67	20 320,00	1 246,75	1 246,75
TOP_Plusz-3	TPO29	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	75,00	4,60	4,60	752,00	46,14	46,14
TOP_Plusz-3	RCR70	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	0,00	0,00	0,00	4 408,00	219,41	219,41
TOP_Plusz-3	TPR11	Újonnan létrehozott bölcsődei ellátással rendelkező települések száma (ahol 2020.12.31-én nem működött bölcsődei szolgáltatás)	db	0,00	0,00	0,00	42,00	0,97	0,97

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérföldkő 2024	Forráсарányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérföldkő (2024)	Célérték 2029	Forráсарányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	TPR12	Fejlesztett óvodai ellátással rendelkező települések száma	db	0,00	0,00	0,00	160,00	9,82	9,82
TOP_Plusz-3	TPO01	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	56,00	1,64	1,64	559,00	16,41	16,41
TOP_Plusz-3	RCR73	Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő	0,00	0,00	0,00	4 018 502,00	117 941,27	117 941,27
TOP_Plusz-3	TPO02	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db	26,00	0,09	0,09	255,00	0,88	0,88
TOP_Plusz-3	TPR13	Fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokkal rendelkező települések száma	db	0,00	0,00	0,00	185,00	5,43	5,43
TOP_Plusz-3	TPR14	Újonnan létrehozott vagy férőhelybővítéssel érintett szociális alapszolgáltatásokkal és gyermekjóléti alapellátásokkal rendelkező települések száma	db	0,00	0,00	0,00	32,00	0,11	0,11

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérőföldkő 2024	Forráсарányos célérték (2024)	Vármege által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forráсарányos célérték (2029)	Vármege által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	RCO67	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	db	0,00	0,00	0,00	26 086,00	508,10	508,10
TOP_Plusz-3	TPO30	Korszerűsített köznevelési intézmények száma	db	0,00	0,00	0,00	248,00	4,83	4,83
TOP_Plusz-3	TPO31	Korszerűsített kollégiumok száma	db	0,00	0,00	0,00	6,00	0,12	0,12
TOP_Plusz-3	RCR71	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények éves felhasználói	db	0,00	0,00	0,00	18 782,00	365,83	365,83
TOP_Plusz-6	RCO04	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások	db	117,00	2,05	2,05	1 179,00	20,64	20,64
TOP_Plusz-6	TPO07	Támogatásban részesülő önkormányzati tulajdonú vállalkozások száma	db	12,00	0,21	0,21	120,00	2,10	2,10
TOP_Plusz-6	TPO32	Közétkeztetési fejlesztések száma	db	0,00	0,00	0,00	83,00	1,45	1,45
TOP_Plusz-6	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	26,97	0,49	0,49	269,75	4,91	4,91
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	27,00	0,70	0,70	216,00	5,63	5,63
TOP_Plusz-6	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1,00	0,03	0,03	11,00	0,29	0,29

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Mérföldkő 2024	Forrásarányos célérték (2024)	Vármegye által vállalt mérföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrásarányos célérték (2029)	Vármegye által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0,00	0,00	0,00	3,00	0,08	0,08
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	0,00	0,00	0,00	162,00	4,45	4,45
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0,00	0,00	0,00	5,00	0,14	0,14

9. AZ ITP 2021-27 monitoringja

A félidei és záró szintézishez kapcsolódó módszertan és melléklet a későbbekben kerül kidolgozásra.

10. Mellékletek

10.1. melléklet: Célterületekhez tartozó települések listája

Városhálózati csomópont és településegüttes (T1)	Komáromi tengely és hídfőváros térség (T2)	Esztergomi tengely és hídfőváros térség (T3)
Baj	Ács	Annavölgy
Bokod	Ácsteszer	Bajna
Dad	Aka	Bajót
Dunaalmás	Almásfüzitő	Csolnok
Dunaszentmiklós	Ászár	Dág
Héreg	Bábolna	Dorog
Kecskéd	Bakonybánk	Dömös
Kocs	Bakonysárkány	Epöl
Kömlőd	Bakonyszombathely	Esztergom
Környe	Bana	Gyermely
Naszály	Bársonyos	Kesztölc
Neszmély	Császár	Lábatlan
Oroszlány	Csatka	Leányvár
Szárliget	Csém	Máriaalom
Szomód	Csép	Mogyorósbánya
Tardos	Ete	Nagysáp
Tarján	Kérékteleki	Nyergesújfalú
Tata	Kisbér	Piliscsév
Tatabánya	Kisigmánd	Pilismarót
Várgesztes	Komárom	Sárisáp
Vértessomló	Mocsa	Süttő
Vértestolna	Nagyigmánd	Szomor
Vértesszőlős	Réde	Tokod
	Súr	Tokodaltáró
	Szákszend	Úny
	Tárkány	Tát
	Vérteskethely	

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA 2021-27

10.4. melléklet: Forrásallokáció

Vármegye:	Komárom-Esztergom Vármegye
Vármegyei keretösszeg összesen (2086/2022. (R. 23) Korm. határozat alapján) (Ft) (E2+V):	53 628 000 000

Alapadattábla (Nem módosítható)

1. prioritás keretösszege (Ft)	2. prioritás keretösszege (Ft)	3. prioritás keretösszege (ESZA) (Ft)	3. prioritás keretösszege (ERFA) (Ft)	3. prioritás keretösszege (összesen) (Ft)	6. prioritás (Ft)	Vármegyei ERFA összesen (Ft)	Vármegyei ESZA összesen (Ft)	Vármegyei keretösszeg összesen (Ft)
18 788 323 926	5 766 323 927	6 486 000 000	7 120 000 000	13 606 000 000	15 517 512 147	47 142 000 000	6 486 000 000	53 628 000 000

Tervezési tábla

Prioritás	Prioritási keretösszege (Ft)	Intézkedés	Intézkedés forráskerete (Ft)	Felhívás	Felhívás/Tématerület forráskerete (Ft)	Fenntartható városfejlesztési forrásfelhasználási mód keretösszege (Ft)	Földrajzi célterület forrásfelhasználási mód (I.) keretösszege (Ft) Komáromi tengely és hidóvárosi térség	Földrajzi célterület forrásfelhasználási mód (II.) keretösszege (Ft) Városhalmi csonkópont és településcsoport	Földrajzi célterület forrásfelhasználási mód (III.) keretösszege (Ft) Esztergomi tengely és hidóvárosi térség	Kiemelt kedvezményezett (Magyar Kőút, Vármegyei Önkormányzat, Tankerületi Központok) forrásfelhasználási mód keretösszege (Ft)	Fejlesztési cél - aktív turizmus fejlesztése forrásfelhasználási mód keretösszege (Ft)	Fejlesztési cél - Vármegyei úttal kijelölt (nem FVS) városok fejlesztése forrásfelhasználási mód keretösszege (Ft)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (Ft) (Meg kell egyeznie az "F" oszlop adataival)				
1. PRIORITÁS: ELHETŐ VÁRMEGYE	18 788 323 926	1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	-	1.1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
			-	1.1 Összesen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
		1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	13 168 188 926	1.2.1 Elheto települések	13 168 188 926	1.2.1.1 Elheto települések	13 168 188 926	-	3 732 754 939	5 033 562 331	4 401 871 656	-	-	-	13 168 188 926		
					-	1.2.1.2 Zöld infrastruktúra fejlesztés	2 610 000 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					-	1.2.1.3 Csupodkút	4 393 188 926	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					-	1.2.1.4 Kevélydűv	1 855 000 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					-	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					-	1.2.3 Betétiúti utak fejlesztése	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1.3 Fenntartható városfejlesztés	5 589 935 000	1.3.2 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	1.3.2.1 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
					-	1.3.2.2 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
					-	1.3.2.3 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
					-	1.3.2.4 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
					-	1.3.2.5 Szegregált városi területekről integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1.3.3 Fenntartható városfejlesztés	5 589 935 000	5 589 935 000	5 589 935 000	5 589 935 000	-	-	-	-	-	-	5 589 935 000					
2. PRIORITÁS: KLÍMABARÁT VÁRMEGYE	5 766 323 927	2.1 Klímabarát vármegye	5 766 323 927	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	2 380 574 642	-	1 536 574 642	680 000 000	364 000 000	-	-	-	2 380 574 642				
				2.1.2 Fenntartható energiahatékonyság	3 385 749 285	3 385 749 285	-	-	-	-	-	-	-	3 385 749 285			
				2.1.3 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
				2.1.4 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	2.1.5 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.6 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.7 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.8 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.9 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.10 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.11 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.12 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.13 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.14 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.15 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.16 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.17 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.18 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.19 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.20 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.21 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.22 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.23 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.24 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.25 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.26 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.27 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.28 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.29 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.30 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.31 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.32 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.33 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.34 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.35 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.36 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.37 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.38 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.39 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.40 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.41 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.42 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.43 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.44 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.45 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.46 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.47 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.48 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.49 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.50 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.51 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.52 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.53 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.54 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.55 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.56 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.57 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.58 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.59 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.60 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.61 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.62 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.63 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.64 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.65 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.66 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.67 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.68 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.69 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.70 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.71 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.72 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.73 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.74 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.75 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.76 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.77 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.78 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.79 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.80 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.81 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.82 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.83 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.84 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.85 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.86 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
-	2.1.87 Fenntartható energiahatékonyság																

10.5. melléklet: A turizmusfejlesztés elvei és fókusz területei 2021-2027 között

Komárom-Esztergom vármegye 2030-ig szóló területfejlesztési koncepciója, amely a turisztikai stratégiai célokat is megalapozza, az adottságok és a turisztikai teljesítmény oldaláról megállapította, hogy

- a vármegye három turisztikai „csomópontja” (Esztergom és környéke, Tata és környéke, Komárom és környéke) egyértelműen és jól lehatárolható;
- a vármegye területrendezési tervében a külön nevesített turisztikai térségi övezetek - Komplex turizmusfejlesztési (Duna mente, Által-ér mente) és a Natúrpark – szelíd turizmusfejlesztési térségek - visszatükrözik az adottságokból adódó lehetőségeket, és megfelelő alapot adhatnak az elkövetkezendő időszak fejlesztéseinek;
- a vármegye területének egészét tekintve, az adottságok alapján, az aktív és ökoturisztikai termékfejlesztés kombinációjában, a különböző „jármódok” összekapcsolásában rejlik a legnagyobb tartalék, melyhez a további termékeket (pl. kultúra, bor / gasztro, stb.) is hozzá lehet kapcsolni;
- az összekapcsolás, hálózatépítésen belül különösen a kerékpáros infrastruktúra már meglévő és a jelen uniós költségvetési ciklusban várhatóan megvalósuló szakaszai (nemzetközi és az országos jelentőségű utak, ezeket összekötő regionális jelentőségű utak stb.) jelentik a legfontosabb alapot;
- a vármegye turisztikai kínálata elsősorban a belföldi piac számára jelent vonzerőt. Ezen belül, tovább szűkítve és pontosítva a küldőterületek földrajzi elhelyezkedését, Budapest és vonzáskörzete mellett a Közép-dunántúli régióhoz tartozó másik két vármegye (Fejér, Veszprém), valamint Győr-Moson-Sopron vármegye, maga Komárom-Esztergom vármegye és – a „belföldi” megközelítést egy lépéssel tovább tágítva – a Duna mentén határos felvidéki térség tartozik ide;
- nemzetközi szinten értelmezhető és „láthatóvá tehető” attrakciókat határokon (vármegye és országhatár) átnyúló együttműködésekkel lehet megalkotni, elsősorban
  - a Dunára, mint összekötő elemre építő termékeken;
  - a nemzetközi tematikus hálózatokba köthető termékeken; továbbá
  - a 2019-ben megalakult Duna mente turisztikai térség, mint határon átnyúló, egységes turisztikai fogadóterület fejlesztésén

keresztül.

Az elmúlt időszak(ok)ban megvalósult fejlesztések tapasztalataiból leszűrhető legfontosabb cél 2021-2027 között, hogy **elsősorban olyan új projektek kapjanak a jövőben hangsúlyt**, melyek nem pontszerű, elszigetelt fejlesztéseket eredményeznek, hanem

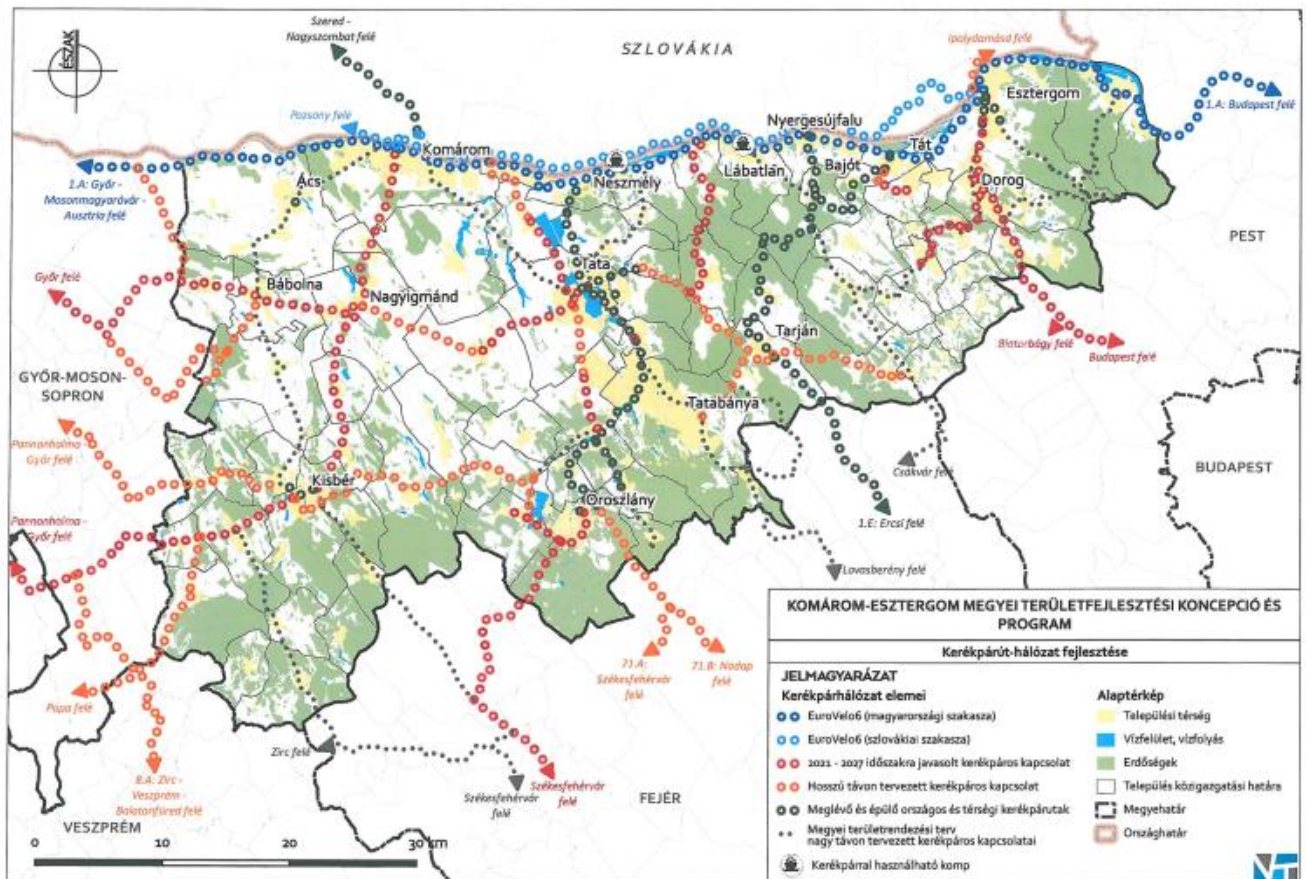
- **csatlakoznak** Komárom-Esztergom vármegye és **tágabb térsége turisztikai termékfejlesztési céljaihoz**;
- **szolgáltatói együttműködések**en alapulnak és / vagy **tematikus kínálati hálózatok** kiépítéséhez járulnak hozzá;
- az alapszolgáltatásokon és elsődleges funkció szerint tervezett tevékenységeken felül a **teljes vendégélmény** elérését lehetővé tevő kiegészítő szolgáltatásokkal is rendelkeznek.

A 2021-2027 közötti időszak fókuszterületei a keresleti és kínálati oldalról:

1. A 2021-27 közötti időszakra szóló vármegyei területfejlesztési programra épülő **integrált területi program esetében:**
  - A vármegye egész területét érintő, ugyanakkor kisebb földrajzi térségenként eltérő és egyedi kínálatot jelentő *aktív turisztikai infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztések*, valamint ezeket *egységes termékként megjeleníthető hálózat* létrehozása;
  - A turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó, a *fogadókínálat fejlesztést szolgáló beruházások a szelíd turizmus, a bányászati tematikák mentén* (pl. dorogi Kálvária-domb és környékének fejlesztése, Oroszlányi Bányászati Múzeum kisvasútjának fejlesztése, Tatabányai Múzeum Bányászati és Ipari Skanzen fejlesztése)
  - Vármegyei kerékpáros útvonalhálózat nem központi programokból támogatott szakaszainak megvalósítása (területfejlesztési stratégia 11. ábra), és a kerékpárút hálózat mentén a szolgáltatások és komplex pihenők, kiegészítő attrakciók fejlesztése (pl.: Által-ér völgyi kerékpárút menti fejlesztések - kerékpáros centrum, római ház; stb.)
2. Központi, nemzeti turisztikai programok, egyedi kormánydöntések, **kiemelt vármegyei attrakciófejlesztések**
  - Új attrakció-fejlesztések
    - Nemzeti Kastély- és Várprogram folytatása: (pl. tatai vár, várgesztesi vár fejlesztése, vármegyei kastélyok fejlesztésének folytatása)
    - Vármegyei örökségvédelmi bemutatóhelyszínek fejlesztése (pl. Vértesszőlősi Régészeti Bemutatóhely fogadóépületének kialakítása)
    - A szelíd turizmushoz köthető létesítményfejlesztések (naturpark fejlesztések, vármegyei horgászati látogatóközpont kialakítása)
    - A vármegyei lovas hagyományok ápolását és a lótenyésztést kiegészítő programok megvalósítása (pl. Izlandi ló)
  - Infrastruktúra-fejlesztések, szolgáltatói hálózatok
    - Dunára épülő hálózatos fejlesztések (kishajóval és nem motorizált vízi járművekkel történő kikötési pontok hálózatának fejlesztése, vízszközökkel történő közlekedési módok bővítése /vízitaxi, különböző történelmi korokhoz kapcsolódó vízi eszközök stb.);
    - Bejárható Magyarország Program keretében a különböző „jármódokat” és azok összekapcsolását segítő a hálózatos összekapcsolódást segítő fejlesztések;
    - Központi programokból megvalósuló kerékpáros útvonalak megvalósítása (EuroVelo6,)

A készülő vármegyei turisztikai koncepció és program ezeket a célokat, elveket még kibővítheti.

10.6. melléklet: Kerékpárhálózat fejlesztés (Kivonat a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Programból)

10.7. melléklet: Táblázat és ábrajegyzék

sorszám	Táblázat megnevezése
1.	Komárom-Esztergom Megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere
2.	Az ITP célkitűzései, a vármegyei prioritások, a hozzájuk rendelt intézkedések és a TOP_Plusz intézkedések kapcsolata

sorszám	Ábra megnevezése	oldalszám
1.	Az Integrált Területi Program célkitűzései	11. oldal
2.	Az ITP 2021-27 viszonya a vármegyei területfejlesztési koncepcióhoz, a területfejlesztési programhoz és a TOP_Pluszhoz	15. oldal
3.	Fejlődési folyosók	31. oldal
4.	Fenntartható városfejlesztési célterületek	34. oldal
5.	Az ITP-ben meghatározott stratégiai fejlesztési- és fenntartható városfejlesztési célterületek	39. oldal
6.	A területi kiválasztási kritériumok helye a döntéshozatalban	68. oldal
7.	A támogatási kérelem benyújtásának és elbírálásának folyamatábrája	73. oldal